

Partie století - kombinace nebo reálná oběť?

Vážení čtenáři.

Přestože je čas prázdnin tedy dovolených, někteří z Vás jistě měli již to potěšení zhlédnout brilantní oslnivé a fascinující oběti materiálu, jež bílý uskutečnil v partii Wei,Yi versus Bruzon Lazaro,F (Danzhou SuperGM, Čína) počátkem července 2015.

Ano či ne! Mimořádná lekce Analyzujme se zabývá právě touto skvostnou partií, která z největší pravděpodobností vstoupí do síně slávy. Novináři mají většinou sklon přehánět, domníváme se však – a ctěný čtenář bude moci toto posoudit -, že tentokrát trefili hřebíček na hlavičku. Pokud už nejde o partii století, potom bezpochyby o nejkrásnější *kombinaci*, která se v turnajových kláních vyskytla „alespoň“ od počátku milénia.

Samozřejmě, že milého čtenáře nechudíme o celou partii – jak bývá naším zvykem – podrobně okomentovanou! Zároveň se však *pozastavíme i nad trochu jinou stránkou*. Uskutečnil bílý doopravdy v partii **kombinaci**? (Co je to vlastně kombinace? Skoro denně tohle slůvko mezi šachisty používáme, ale dokázali bychom ji definovat?) Nebo stál primárně v popředí **odhad, cit, intuice**?

A právě o skutečných tedy **reálných** obětech a naproti tomu tzv. obětech **zdánlivých** – mezi něž taktický prostředek kombinace patří (sic!) se v práci dozvíme více! Nabídneme čtenáři i jiné ukázky, v nichž bude moci posoudit shodu i odlišnost ve způsobu myšlení šachisty uskutečňujícího kombinaci nebo reálnou oběť, a seznámíme se i blíže se systémem, který černý partii zvolil.

Ani dnešní lekce se samozřejmě neobejde bez otázek a testů, většinou se týkajících propočtu variant. Čtenář, jenž přes léto třeba nehrál žádný z množství nabízejících se turnajů, se tak může pokusit udržet svoji „propočtovou“ výkonnost právě díky těmto úkolům...

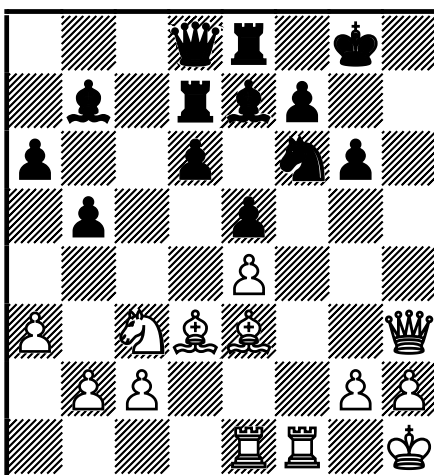
Seznamme se s partií století...zatím letmo

Abychom však *nehovořili do prázdna*, podívejme se nejdříve na kritickou pozici, v níž se ony skvostné oběti materiálu objevily v pořadí: oběť 1/ jezdcce, 2/ věže a 3/ střelce...

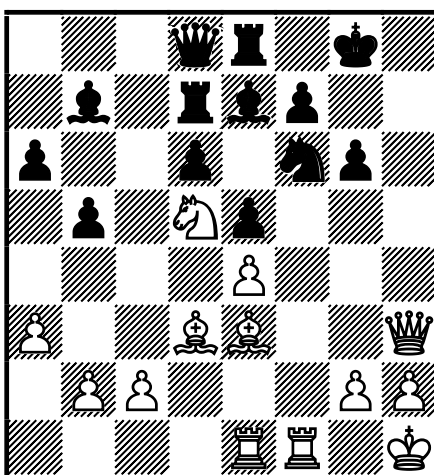
Mezi Caissiny skvosty jistě také patří *slalom* nepřátelského krále přes celou šachovnici, analogicky známé partii Lasker,Ed versus Thomas. (Pokud nejste s touto historickou partií seznámeni, máte možnost najít ji na konci článku; viz Dovětek 1, strana 152.)

Po rozehraném zahájení, jež v teorii nevzbuzuje nejmenší úžas, dospěla pozice do situace, již zobrazuje diagram:

Wei, Yi (2724) - Bruzon Batista, L (2669) Danzhou, Čína 3.7. 2015

V pozici pokračoval bílý obětí **21.Jd5!!N**

V dalším se budeme snažit zjistit a upevnit si svůj názor, zda platí některá následujících tezí, které se ovšem vzájemně vylučují:

A/ počátek nesmírně daleko propočítané **kombinace** na úrovni gigantické šachové propočtové síly - řekněme - samotného A. A. Alechina či Polugajevského (viz ukázky níže);

B/ reálné (poziční, intuitivní) **oběti**,

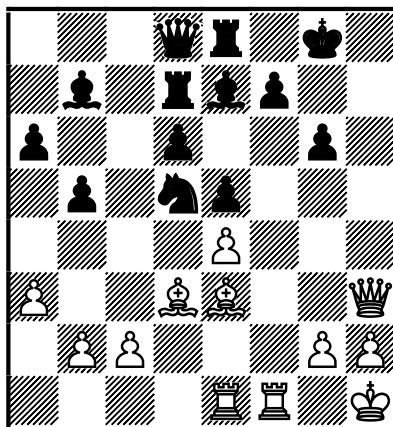
C/ nebo konečně...domácí příprava 😊😊.

K možnosti **C/** snad dodám: Mohl bílý předpokládat, že se pozice v partii vyskytne? Nejen nyní, třeba i někdy v budoucnu! To je těžké odhadnout, přijmout, ale zároveň nelze ani úplně vyloučit. Přesto máme zato, že brilantní partie byla přec jen tvorbou - ukázkou, co dokáže za deskou vytvořit 16 letý čínský supertalent, který i jinak oběťmi jen hýří, již nyní připomíná Tala v době jeho výstřelků neposedného mládí...možnost C/ tedy ze svých úvah vylučme! Přesné důkazy v rukách nemáme (výtečně by se hodila chronometráž tahů), ale přece jen se dá podle průběhu partie „céčko“ vyloučit nepřímými důkazy, jak uvidíme dále. Navíc...bílý zdaleka nehrál tuto část partie *á tempo* 😊.

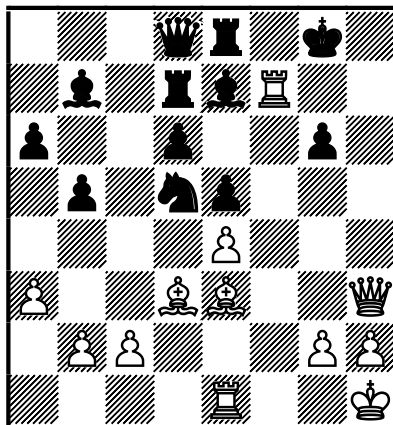
Nyní si tedy již bez zbytečných odboček, průtahů, zato však s množstvím diagramů, vychutnejme partii století!

Poznámka: partii lze studovat i přímo z textu! Stačí „maličkost“ - mít dostatečnou výkonnost a být připraven nejen číst, ale i zatěžovat mozek 😊 zejména vizuální pamětí! (Ve svých pracích nazývám druhý pilíř techniky propočtu právě *Obrazovou fixací* podle Blumenfeldových starých prací, převzatých později za své mnohými analytiky, teoretiky i trenéry.)

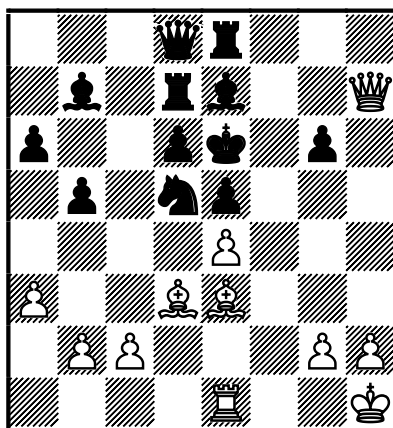
21...Jxd5

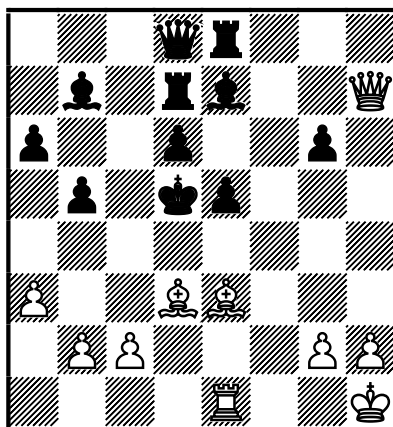
22.Vxf7!!

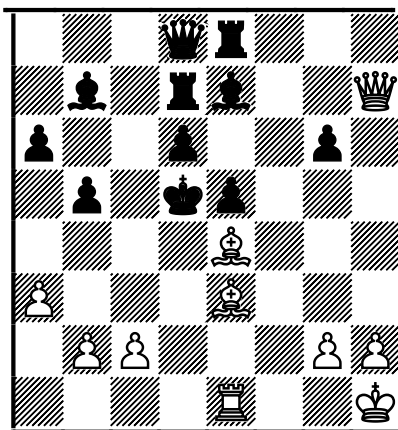
22...Kxf7 23.Dh7+ Ke6

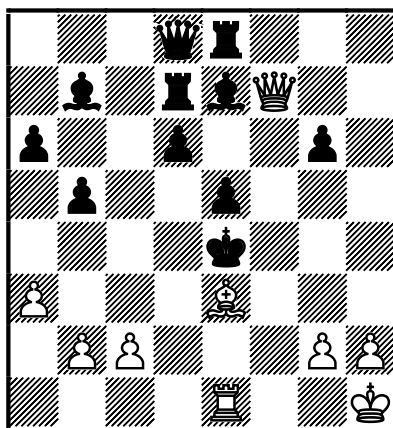
24.exd5+ Kxd5

25.Se4+!!

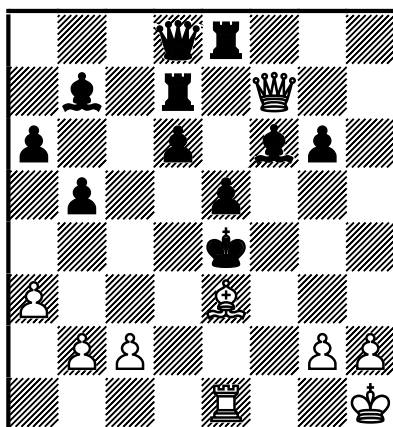

25...Kxe4 26.Df7!

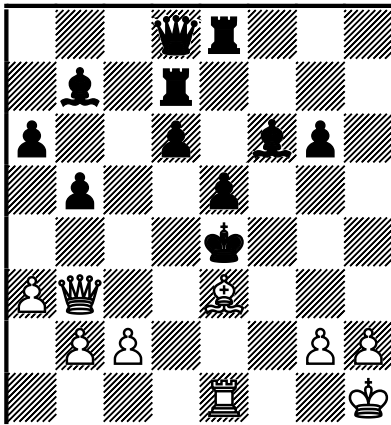

26...Sf6 27.Sd2+ Kd4 28.Se3+ Ke4

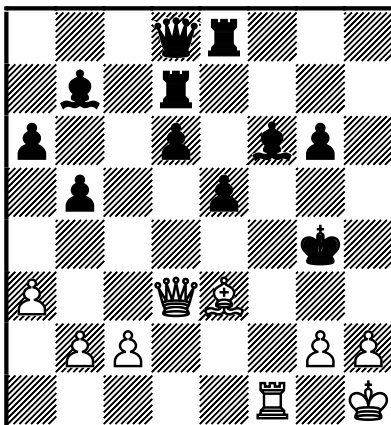
Poznámka: právě zopakování tahů nepřímou dokazuje, že volíme děj C, očitáme se zřejmě mimo realitu...více v podrobné analýze.

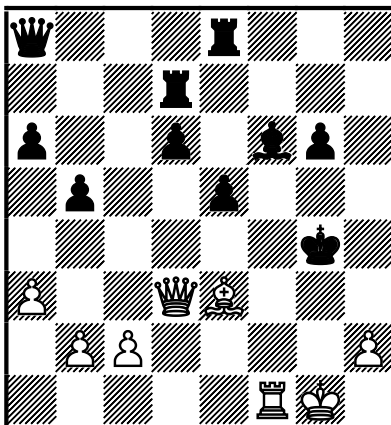
29.Db3!!

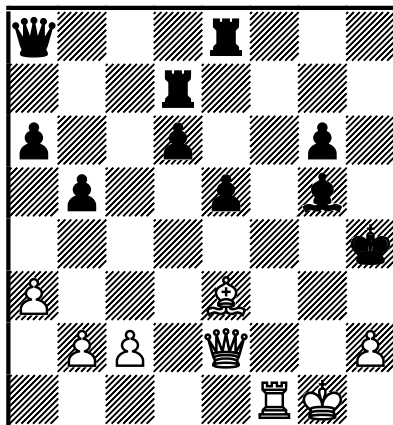
29...Kf5 30.Vf1+ Kg4 31.Dd3!

31...Sxg2+ 32.Kxg2 Da8+ 33.Kg1

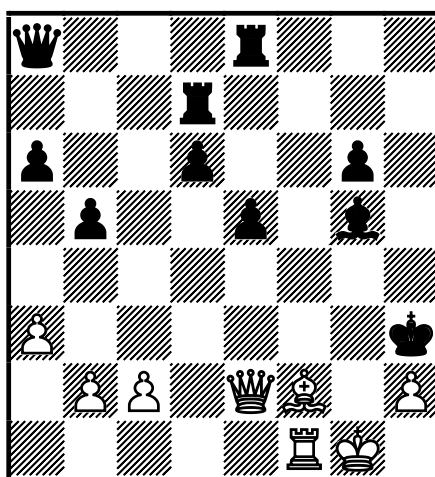
33...Sg5 34.De2+ Kh4

35.Sf2+! Kh3 Bílý nyní učinil 36. tah, načež protivník neprodleně kapituloval!

Úkol pro Vás, milí čtenáři, kteří jste zatím neměli to potěšení se s partií či alespoň jejím fragmentem seznámit: 1/ Jaký poslední tah v partii bílý zahrál? 2/ Co poté hrozí?

Poznámka: řešení úkolu na straně 146.

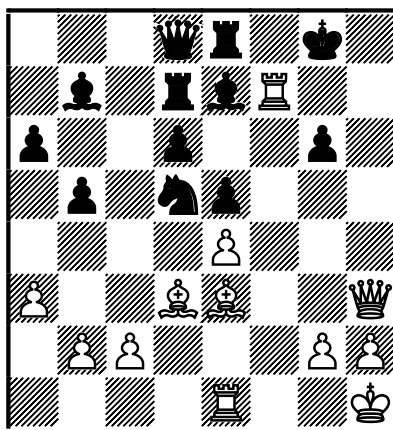

Kolosální série obětí majících společný cíl: vyhnat černého krále z jeho bezpečného útočiště, zabránit mu najít v pralese šachovnice vhodnou skrýš,

splnit příkaz svého vůdce, tedy přivést jej v řetězech až k jeho stolci a až tam jej potupně setnout ☺☺.

Vraťme se však nyní po pozice po druhé oběti (mnozí právě ji považují – podle mne chybně – za počátek veškerého dobrodružství)

22.Vxf7!!

Kombinace nebo reálná oběť?

A/ Byl tedy čínský velmistr za deskou schopen dopočítat se (včetně odboček, které jsme zde prozatím neuváděli) až do forsírovaných konců, mj. tedy například po pozici zadání úkolu?

Potom by šlo o kombinaci dle definice Botvinnika: **Kombinace je vynucená varianta** (rozumějme, možné je i množné číslo) **s obětí**.

Poznámka: ctěný čtenář se může na našich stránkách snadno dostat k autorovým dílům týkajících se Teorie kombinace. Na počátku celé této práce jsou uváděny celé palety názorů definice kombinace.

B/ Šlo o **reálnou** (poziční, intuitivní, tedy je přítomen odhad, cit) **oběť**, kdy tedy bílý propočítal *jen* několik dalších tahů, načež odhadl, že černý král se dostal pod tak ostrou palbu, že nemůže vyváznout se zdravou kůží, tím méně si najít starý či staronový úkryt?

Výsledek pátrání, přesněji tedy autorovo přesvědčení, uvedeme samozřejmě ku konci práce. Domnívám se však, že pozorný čtenář si všiml jiného divného, možná až znepokojujícího jevu.

*„Jestliže je variace B definována jako **reálná oběť**, zároveň ovšem protipól kombinace, znamená to snad, že **kombinaci** můžeme označit za **oběť zdánlivou**? Ale to je přece logický nesmysl! Zdánlivá oběť, jaká hloupost!*

To se nám snad v kombinaci obět' ZDÁ?! Nebo už ani obět' materiálu není obět'?! Věřím, že takto nějak může ctěný čtenář uvažovat.

Abychom uvěřili, že vše je na svém místě, navíc navýsost logické, do sebe zapadající, prostudujme nyní několik jednodušších fragmentů, načež se vždy vyslovíme, zda jde o kombinaci – a opravdu *jen* zdánlivou obět'! Či obět' reálnou, skutečnou.

Zároveň se autor snažil vybrat takové příspěvky, které si *téměř* nezadají s krásou partie 21. století; k obětem (na významu tohoto slůvka se snad všichni shodují...je to tak milí čtenáři? 😊) dochází často přímo na f7, či hraje toto políčko jinou významnou roli. Tedy, pojďme na to!

A/ Kombinace aneb zdánlivé oběti

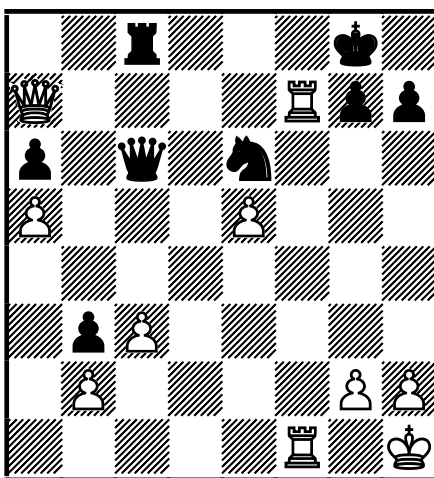
Procvičme svoje taktické vidění i obrazovou fixaci nejprve v následujícím fragmentu

Alechin,A - Bernstein,O Vilnius, 1912

Posledním tahem bílý vtrhl již druhou těžkou figurou na 7. řadu **35.Da7**. Materiální a poziční výhodu potom uplatnil k zisku celého bodu ve 46. tahu.

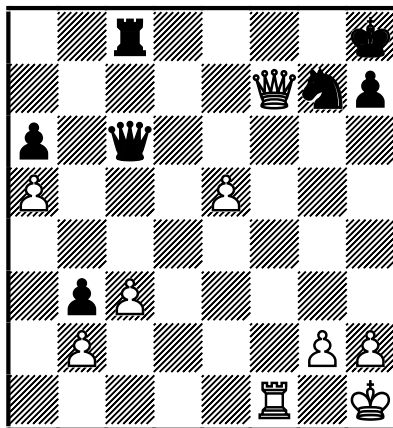
Otázka pro Vás, milí čtenáři. Co černému v pozici diagramu aktuálně hrozí? Čemu musí věnovat černý pozornost na prvním místě? Uveďte variantu - hlavní hrozbu bílého!

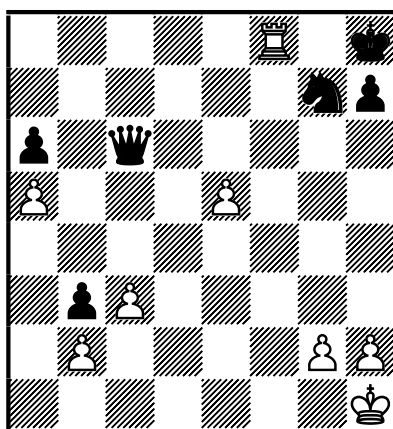

Hrozí skvostná kombinace ověčená hned dvěma oběťmi: **36.Vxg7+!! Jxg7**
37.Df7+ Kh8

38.Df8+! Vxf8 39.Vxf8#

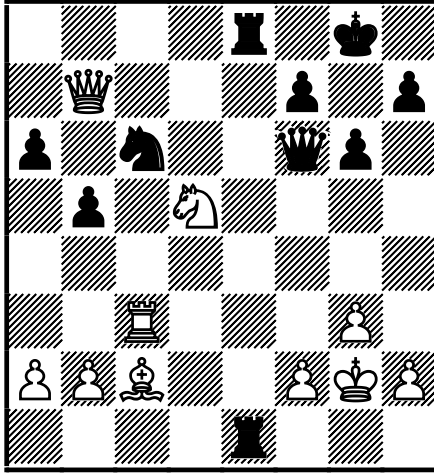

Odpovídá výše uvedené řešení definici kombinace? Ale zajisté! Na šachovnici proběhl děj, jenž bychom též mohli nazvat *vynucená varianta s oběťmi!*

Druhá ukázka je ovšem co obtížnosti řešení mnohem složitější. Doufáme, že čtenář, jenž zadání rozlouskne, bude mít ze své *šikovnosti* patřičnou radost nebo mu alespoň pozvedne náladu. Podívejme se!

Kugenek - Romanovskij, P 1911

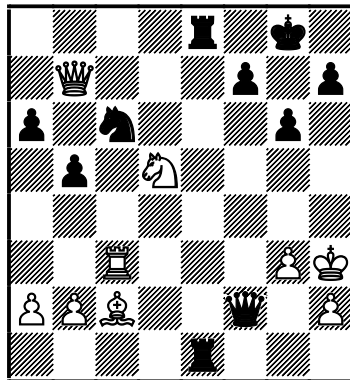
Černý na tahu vynutil mat překrásnou kombinací.

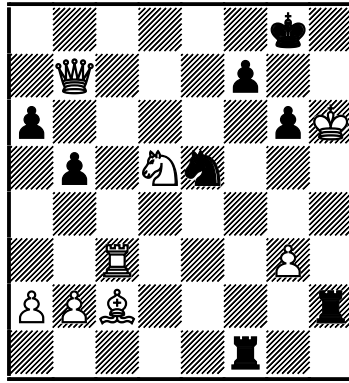
Následovalo: **1...Dxf2+!! 2.Kxf2**

[Varianty kombinace jsou zde již větvené, přesto je však v silách silnějšího šachisty si s nimi poradit. Vše je vynuceno i po prohru o pár tahů odklánějším **2.Kh3**

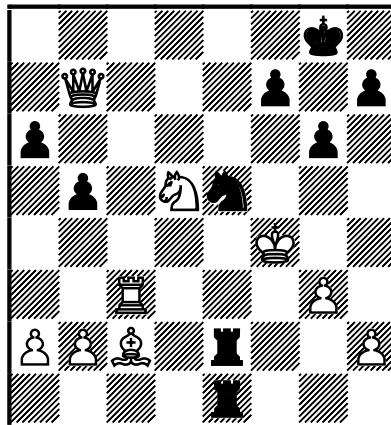
*Poznámka: zde narážíme na zajímavý fenomén počítačové a lidské logiky. Pokud si dáte práci a pozici po prvním kombinačním úderu si postavíte na počítači, upřednostní Vám právě odmítnutí oběti, protože...tak dostane černý mat a pár tahů déle. Člověčí logika by však měla naopak velet oběť dámy přijmout, jak zřejmě i učinil Romanovského soupeř! Proč? Protože po přijetí kombinace má černý **jen jednu** úzkou cestu k výhře a tedy může teoreticky ještě někde uklouznout, zatímco po 2.Kh3 má černý naopak k dispozici přímo **přehršel možností** jak vyhrát, takže je skoro stoprocentně jisté, že si mezi nimi vybere. Tímto zajímavým fenoménem se ještě budeme zabývat na stránce 113.*

2...Dxh2+! (nebo 2...Df1+, 2...V1e2, 2...V8e2, 2...Vh1, 2...Je5, 2...Jd4, atd.)
3.Kxh2 (i teď má černý po odmítnutí kombinace 3.Kg4 mnoho cest k výhře.
 Uvedme 3...Dh5+ 4.Kf4 Vf1+ 5.Vf3 Vxf3#) 3...V8e2+ 4.Kh3 Vh1+ 5.Kg4
Je5+ 6.Kf4 (6.Kg5 h6+ 7.Kf4 Vf1+ 8.Vf3 Vxf3#) 6...Vf1+ 7.Kg5 h6+ 8.Kxh6
Vh2+

9.Kg5 Vh5#]

2...V8e2+ 3.Kf3 Je5+ 4.Kf4

4...Vf1+ 5.Kg5 h6+! 6.Kxh6 [6.Kh4 Vxh2#] 6...Vxh2+ 7.Kg5 Vh5#

Ač tedy nepoměrně složitější propočít, namáhavější duševní práce, lze se z úvodní pozice dopočítat až k matovým závěrům a proto můžeme hovořit - počínaje skvostným úderem 1...Dxf2+ - o kombinaci!

„No, to je všechno pravda, ale vždyť jde přece po 1...Dxf2+ zároveň i o skutečnou, reálnou oběť? Žádnou zdánlivou, neskutečnou, fiktivní, domnělou!“ oponuje pravděpodobně čtenář. Abychom definici zdánlivé, fiktivní oběti, již kombinace skutečně představuje (Kombinace = zdánlivá oběť materiálu), osvětlili blíže, musíme na chvíli opustit bitvy na šachovnici a nechat se unést do světa analogie, konkrétně...cestování časem ☺☺!

Herbert George Wells - The Time Machine

Představme si na okamžik, že jsme vlastníky stroje času, stejně jako hrdina Wellsova prvního sci-fi románu. O peníze je nouze! „Co si takhle zajet někam zahrát ruletu?!“ napadne nás. „Stroj času by mohl pomoci.“ Přesunete se proto *o jeden den do budoucnosti* a zjistíte, že v místním kasinu padne přesně ve 21.00 hodin, při 64. sázce večera číslo 32 (*trocha šachu neuškodí* ☺). Vráťte se do svého času a druhý den vyrazíte do herny; před 21. hodinou, při 64. kole večera, vsadíte maximální částku, kterou jste schopni, samozřejmě na červené číslo 32. Vyhraje!

Ruleta je hazardní hra a za normálních okolností *reálně riskujete*, že o svůj majetek přijdete..., **jde vlastně o reálnou oběť** Vašich prostředků. Co však v našem případě? Věc se má jinak! **O žádný skutečný hazard nejde. Nic neriskujete** protože **dopředu víte**, že se Vám obětovaný *materiál vrátí zpět* i s 35 násobkem vkladu! Vaše oběť prostředků ve chvíli, kdy pokládáte žetony na číslo 32, **je obětí zdánlivou** protože **vidíte budoucnost!**

Nu, a analogická situace nastává v šachu. Jestliže propočítáme kombinaci (vynucenou variantu s obětí) oněch cca 10 tahů dopředu jako Petr Romanovskij v předcházející ukázce, potom je oběť materiálu z určitého úhlu pohledu fiktivní, zdánlivá.

Poznámka: je jasné, že tu narážíme na terminologické problémy! Záleží, jak které slůvko definujeme a co si představujeme pod pojmem „reálný“ i „zdánlivý“ v šachu. Avšak jestliže přijmeme Botvinnikovu tezi definice kombinace, potom je celá úvaha výše dle našeho mínění logicky bezchybná.

Kdo z čtenářů viděl americký sci-fi film „Next“ s Nicolasem Cagem v hlavní roli (2007), resp. četl novelu „The Golden Man“ od Philipa K. Dicka (1953), má příklad *zdánlivé a reálné ztráty* (oběti) „jako na talíři“. Hlavní hrdina si tu zajde do kasina „pro změnu“ zahrát black jack, a protože dokáže nahlížet do nejbližší budoucnosti (stejně jako šachista propočítávající kombinaci!), ví, které karty budou taženy. Ani v jeho případě tedy nejde o reálný risk (oběť), ale pouze zdánlivý...

Shrňme si tedy nyní co víme: Kombinace se vynucená varianta s obětí. Jako vynucená se dá propočítat dopředu až do postavení, v němž můžeme usoudit, zda je pro nás výhodné (nemusí jít samozřejmě jen o mat, dáma navíc stačí ☺). Materiální oběť, kterou v sobě potom kombinace obsahuje, *nenese znaky skutečné oběti*, je jen zdánlivou, protože – vidíte do budoucnosti – víme, že naše výhody bohatě převáží vložený vklad!

B/ reálné oběti

Samozřejmě jde svým způsobem o protipól kombinace – zdánlivé, fiktivní oběti. Rozhodneme se obětovat materiál, není ale možné dopočítat se do jasných konců! Na druhé straně ovšem **cítíme**, že za obětovaný materiál bychom mohli získat jiné výhody postavení. Propoččet variant zde tedy není jediným prostředkem, který nám pomáhá. Důležité (nechce se říci přímo důležitější, záleží na konkrétní situaci) je zhodnocení šancí, zapojení intuice, strategického cítění. Znáte to: „Tam přece musí něco být“!

Reálné oběti se dle prací Rudolfa Spielmanna a Leonida Šamkoviče (díla Teorie oběti a Oběť v šachu) dají potom dále dělit jemnějším klíčem. Reálné oběti počítají ještě se značnou dávkou propočtu, v pozičních nabývá na významu hodnotící funkce a podle Šamkoviče ve strategických či dokonce intuitivních obětech musíme spoléhat na hodnotící funkci nejen primárně, ale *skoro úplně*.

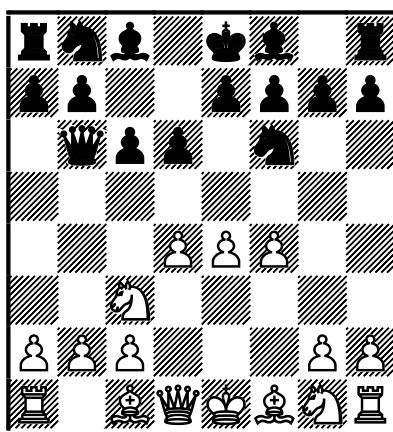
Mistrem nad mistry v uskutečňování reálných obětí byl osmý mistr světa Michail Tal. K jeho reálným (tedy *nespočítatelným*) obětem patřilo velmi často přídavné jméno „pronásledující“! (Reálné oběti je možné též dále dělit podle jemnějších klíčů.)

Na jednu jeho slavnou partii se nyní pojďme podívat, zároveň však nezapomínejme porovnávat dění na desce s naší partií století!

Tal,M - Simagin,V Leningrad, SSSR (ch), 1956 [B07]

(Bílek,J, Šamkovič,Tal,M)

1.e4 c6 2.d4 d6 3.Jc3 Jf6 4.f4 Db6

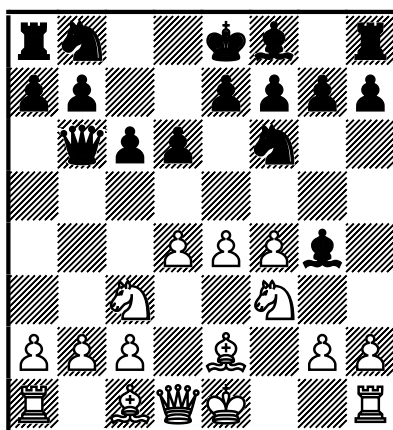

Vladimir Pavlovič byl považován za excelentního útočníka, výtečného *počtáře* i skvělého trenéra. Některé jeho partie lze bez diskuze označit za pravé perly šachové historie (osobně mně v hlavě utkvělo jeho zacházení s pozicemi, v nichž na desce řadí ve střední hře různobarevní střelci). Byl

však též velkým experimentátorem v zahájení, a, jak víme, ne všechny pokusy končí úspěchem! Proti tehdy 20 letému mladíkovi, budoucímu mistru světa, známého ovšem již tehdy svým *ultraagresivním* stylem hry, volí Simagin provokativní a objektivně jistě nepatřičné zahájení zřejmě proto, že jej chtěl vyprovokovat k nějaké brzké a neopodstatnělé akci. Posudte sami, jak se mu toto *dráždění hada bosou nohou* v partii vyplatilo... [Nebude snad na škodu malé poučení: **4...Da5**; tzv. česká obrana, která prožívala v 90. letech minulého století své období slávy, užívaná zejména českými hráči...do té doby, než proti ní teoretici našli hned několik receptů, jež bílého dovedou k poziční výhodě různých střihů (což bývá to nejhorší, co může variantu potkat – nikoli jeden recept, nýbrž celý štůsek receptů s nejrůznějšími předepsanými jedy ☺). Například: 5.e5 Je4 (=5...Jd5) 6.Sd3! Jxc3 7.Dd2!☉ nebo obyčejné 5.Jf3 Sg4 6.Sd3☉.]

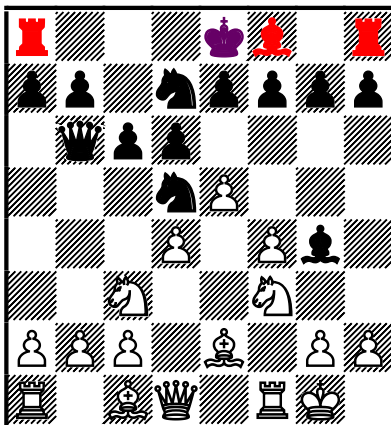
5.Jf3 Sg4 6.Se2 [6.e5]

6...Jbd7?! [Za korektní pokračování zvoleného provokativního zahájení lze snad považovat jedině **6...Sxf3** 7.Sxf3 e5, což se občas i dnes v praxi vyskytne.]

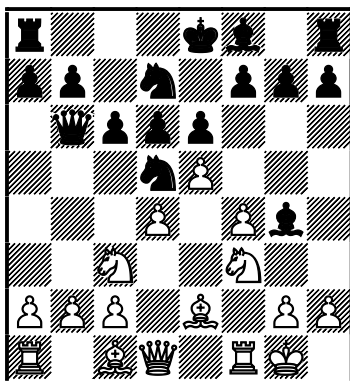
7.e5! Šamkovič,L: „Bílý získal významnou převahu v centru a přechází k útoku“.

7...Jd5 8.0-0!

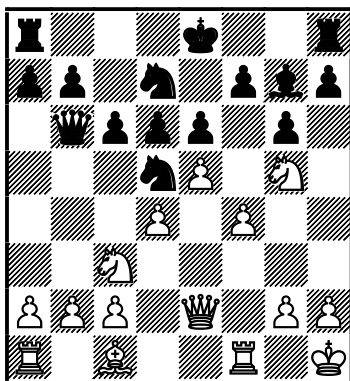

Správně rozhodnutí! Vlastně reálná vývinová oběť centrálního pěšce! Hlavním, určujícím faktorem v pozici je dynamika - náskok ve vývinu bílého + xKe8. Pěšcová struktura, materiál či dvojpešci nehrají v dané chvíli žádnou podstatnější roli.

8...Jxc3 Šamkovič,L: „Vede k nebezpečnému otevření linie „b“ (mj. vstříc xDb6 – poznámka autora), ale vyhnout se potížím už černý nemohl. Po **8...e6**

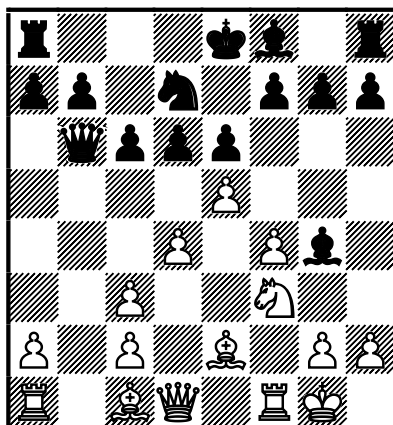

je k dispozici velmi silný tah 9.Je4, na **8...g6** může následovat 9.Kh1 Sg7
10.Jg5 Sxe2 11.Dxe2 e6

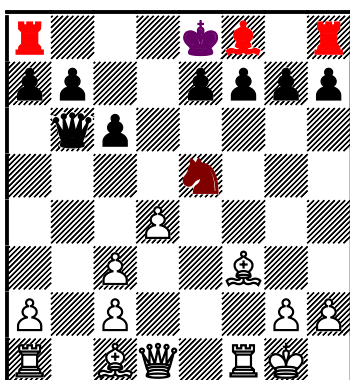
12.f5!→.“

9.bxc3 e6?

Kdyby Simagin jen tušil, co na něho budoucí mistr světa chystá, jistě by se od tohoto pokusu o dokončení vývinu distancoval! Ale...

[Mohl hrát černý na zisk centrálního pěšce? **9...Sxf3** 10.Sxf3 dxe5 (♞10...e6) 11.fxe5 Jxe5

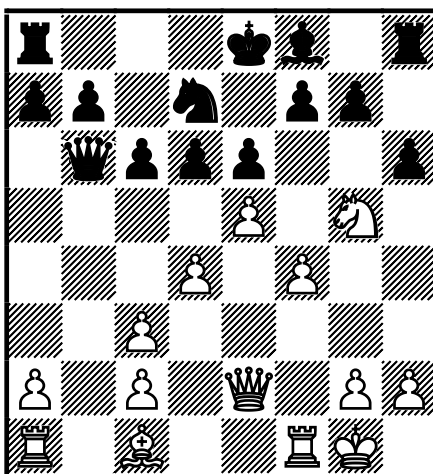

12.Sf4!±; dosti dobře ne! Příliš by zaostal ve vývinu svých sil. Před sebou máme výsledek *reálné vývinové oběti!*]

10.Jg5! Sxe2 11.Dxe2 h6

Otázka čtenáři: Jak byste pokračovali na místě bílého?

?

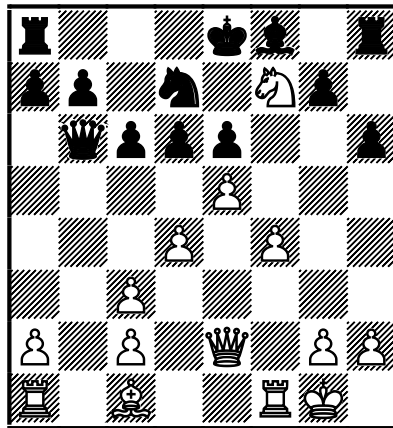

?

Bílý jezdec nyní buď ustoupí (potom si ovšem černý na okamžik vydechne) nebo obětuje. Nabízí se druhé, ale v útoku bílému potom zůstanou pouze dáma a věž! Stačilo by to? Asi již tušíte, co nyní na šachovnici ze dvou možných alternativ nastane! Ano, tématická **reálná pronásledující oběť**, která zavlékne černého krále do smrtelně nebezpečné zóny...analogicky naší partii století!

12.Jxf7!!

Znameníť reálná pronásledující oběť jezdců na magickém poli f7. Je zřejmé (a sám budoucí mistr světa tohle i v rozhovoru přiznal), že všechny varianty v partii nešly vyčerpávajícím způsobem propočítat. Řadu pozic musel bílý správně odhadnout! Stačí útočný potenciál jeho armády (nejen figur!) k neodrazitelnému útoku? Ano, zní odpověď!

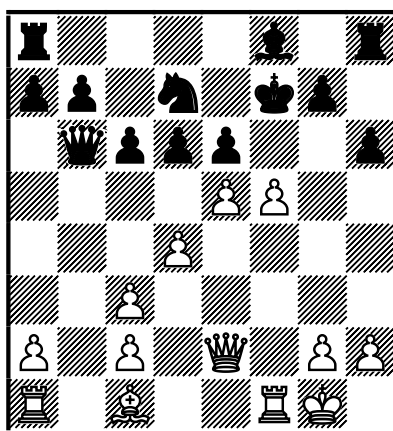
Poznámka: Na rozdíl od mínění drtivé většiny fanoušků, laiků, ale i některých kvalifikovaných persón, se kupříkladu Mark Dvoreckij i Garri Kasparov domnívají, že Michail Tal nepatřil mezi šachové „počtáře“, nýbrž do druhé skupiny „intuitiků“! (V naší hře se dají šachisté dělit do dvou skupin i podle způsobu přemýšlení – induktivní a deduktivní, lépe snad zní logické a intuitivní.) Michail Něchemjevič sice bez diskuzí vládl neuvěřitelnými schopnosti propočítávat dlouhé varianty, jeho největší silou byl však odhad, cit, zejména pokud se jednalo o...nepřátelského krále! Ostatně, traduje se humorná příhoda: David Bronstein jednou sezval na určitou hodinu novináře; na – dnes bychom řekli – tiskové konferenci se měli dozvědět „jak vyhrává Tal“. Když se sál uklidnil, zaznělo: „Víte jak vyhrává Tal? Umístí figury do středu šachovnice a pak je někde obětuje!“ ☺☺...

Dvoreckij ve svých pracích dokládá oprávněnost zařazení Tala mezi „intuitiky“ tím, že s opravdovými logiky – počtáři jakými byli například Lev Polugajevskij či Viktor Korčnoj,

míval Tal katastrofální skóre. Nu...všechno je samozřejmě relativní. Přál bych Vám vidět Michaila Tala, jak analyzoval v roce 1973 (po simultánce v Plzni, již jsem měl tu čest se též účastnit, a s tehdejší světovou ratingovou dvojkou až trojkou remizovat) dohranou partii...

12...Kxf7 13.f5! Napětí v centru = předzvěst jeho otevření! Hrozí 14.fxe6+ Kxe6 15.exd6+ Kxd6 16.Sf4+! Zejména takto je třeba si při propočtu podobných obětí počínat: opírat se o hrozby a teprve poté hledat za soupeře logické tahy kandidáty! Jak tedy může černý reagovat, odrážejí základní pohružku?

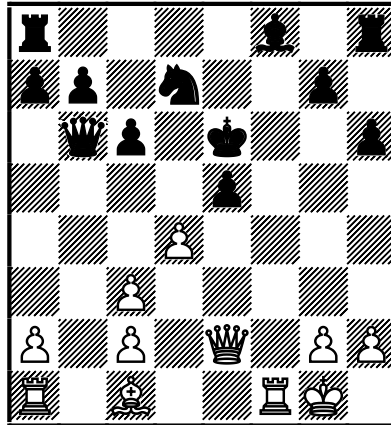
Poznámka: součástí této lekce je i naučit se uvažovat v situacích, kdy útočíme za pomoci „tichých tahů“. Více se tedy čtenář dozví – a zopakuje - dále v textu!

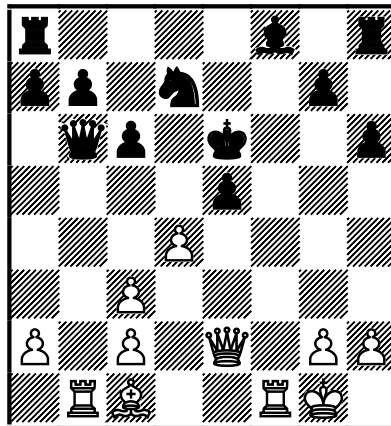
13...dxe5

[Černý ještě disponoval možnostmi **13...exf5** 14.e6+ Ke8 (14...Ke7 15.Vb1!+- Dxb1 16.Sg5+) 15.Dh5+ (samozřejmě, že v obou případech vyhrává i banální zpětný zisk figury 15.exd7+) 15...Kd8 16.exd7 Kxd7 17.Dxf5++-; **13...Jxe5** 14.fxe6+ Kxe6 15.Se3 Bílek,J vs Vokáč,M, rapid, Plzeň, ČR, 1990 15...Db5 16.Df2!+- nebo i 16.Dh5!+-.]

14.fxe6+ Kxe6

15.Vb1!+-

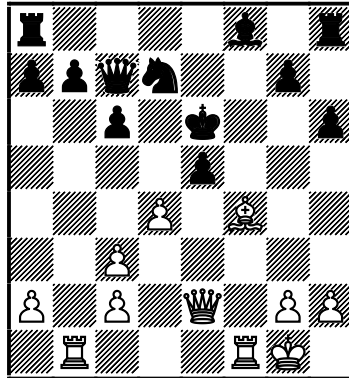

Výtečné, spektakulární i nestandardní zapojení další rezervy do útoku! Poté, co byly v předcházejícím propočtu nalezeny (cítěny, odhadnuty) možnosti využití OL „b“ k útoku – domnívám se - mohl bílý obětovat jezdce ve 12. tahu. Razance útoku nyní pronikavě vzroste a obrany již není. Partii může prodloužit pouze *seppuka* některých černých figur ☺.

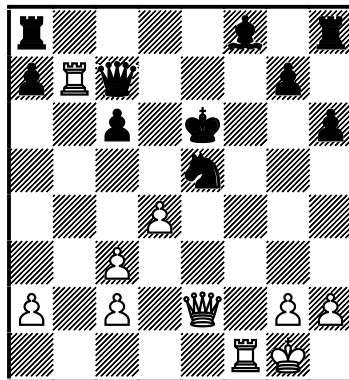
15...Dxb1

Černý se snaží vykoupit dámou, což sice pozici v jistém, smyslu transformuje, nikoli však v takové míře, aby bílý útok uvízl na mrtvém bodě. [Když **15...Da5?!**, tedy **16.Vxb7** a černému králi je odříznuta cesta na dámské křídlo. Černý jistě zvažoval i **15...Da6** **16.Dg4+** **Kd6** (**16...Ke7** **17.dxe5** přesto je však i tu černý bezmocný. Krom krále postrádá jakoukoli koordinaci sil.) **17.dxe5+** (bílý centrální pěšec se zbavil otravné vazby po úhlopříčce g1–a7) **17...Kc7** ani na dámském křídle král klidu nedojde, leda

by spočinul ☺ 18.Sf4! Relativně nejlépe vypadá $\triangleleft$ 15...Dc7 16.Sf4!
(postačující je i 16.Dh5)

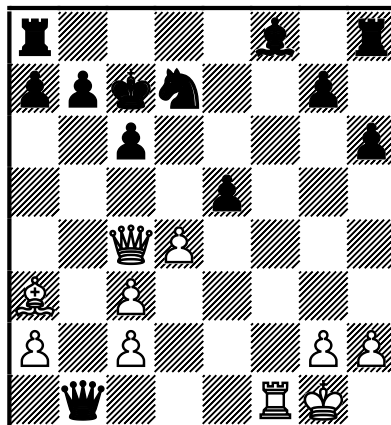

s hrozbou mj. 17.Sxe5 Jxe5 18.Vxb7!!

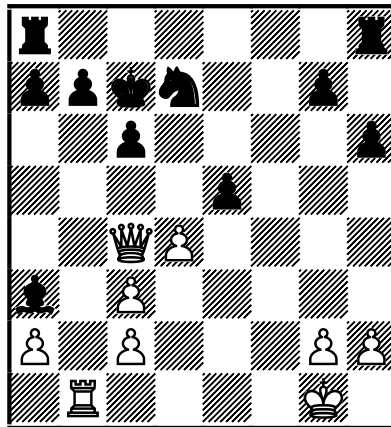
Všimneme si, že tu vše odpovídá definici kombinace! 18...Dxb7 19.Dxe5+ Kd7 20.Vf7+ s rychlým matem.]

16.Dc4+ Kd6 17.Sa3+ Kc7

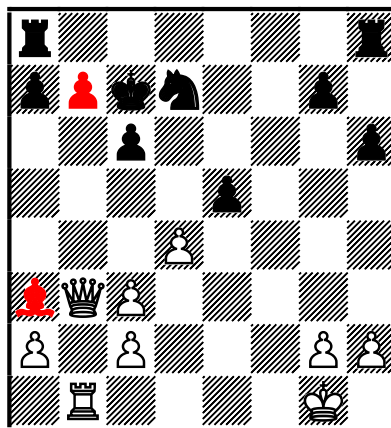
Oproti *walkingu* černého krále v naší partii století je tu černý monarcha úplný břídil – začátečník, ale paradoxně tím více musíme dávat pozor, aby nám nezmizel v nějaké skrýši ☺☺. **18.Vxb1 Sxa3**

19.Db3!

Tal,M: „Za dámu má černý zcela postačující materiální náhradu, ale náskok ve vývinu činí útok bílého neodrazitelným.“

Šamkovič,L: „Ještě jedno *překvapení*: pomocí dvojúderu získává bílý pěšce b7 a pokračuje v útoku.“

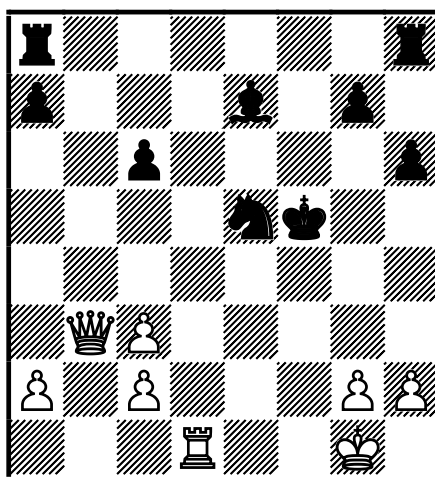

19...Se7 20.Dxb7+ Kd6 Návrat stejnou cestou zpět... a taktéž nové pronásledování. **21.dxe5+ [=21.Vd1] 21...Jxe5 22.Vd1+ Ke6**

23.Db3+ Kf5

Víme, že bílý má bez diskuze vyhranou pozici, druhá věc je ale jakými metodami ji realizovat! Jinými slovy, jak pokořit černého *doslova* centralizovaného krále.

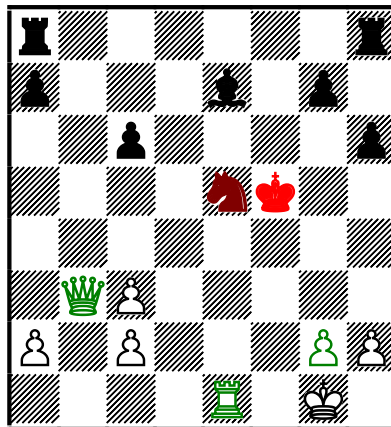
Zde čeká úkol pro Vás vážení čtenáři! Pokuste se vniknout do jádra pozice a najít postup – plán, jak protivníkova krále definitivně pokořit. Jak byste pokračovali na Talově místě?

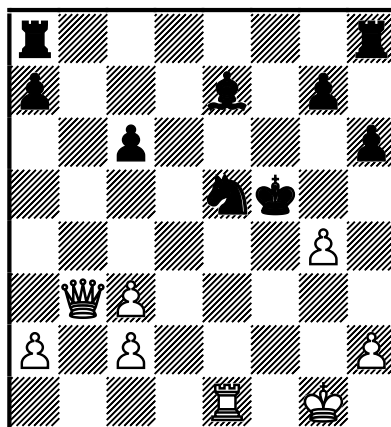
Na bitevním poli OL „d“ splnil již zbylý těžkooděnc své rozkazy; navíc všechny body vtržení jsou kryta. Je načase přesunout se na jiné bojiště! Zkušenému a silnému hráči musí být jasné, že dostat se černému králi na kobylku lze jen a pouze likvidací jeho robustního a mocného pobočníka - Jezdce!

Bílý našel nejen správnou, ale dokonce jedinou cestu k odstranění tohoto škůdce! **24.Vf1+ □ Ke4 25.Ve1+ Kf5**

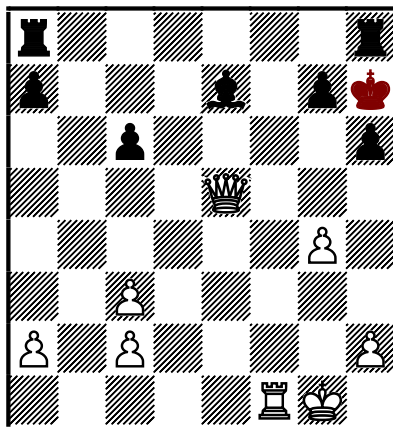
Nyní můžeme porovnat oba diagramy (po 23. tahu černého a 25. tahu)! Na pohled nicotný rozdíl v postavení věže v centru má ve skutečnosti rozhodující význam. Králův pobočník mizí z centra a tím se celá obranná konstrukce hroutí!

26.g4+! Zcela jistě kombinace, tedy vynucený manévr s obětí! Do konce variant se tu dopočítá „kde kdo“; na to bychom Tala již nepotřebovali 😊.

26...Kf6 [Či **26...Jxg4** 27.De6+ (vyhrávají i jiná pokračování) 27...Kg5 ($\leq 27...Kf4$ 28.Ve4+ s dvojtahovým matem) 28.Dxe7+ s matovým útokem i...materiální převahou!]

27.Vf1+ Kg6 [Po **27...Kg5** zmizí věrný králův kancléř manévrem 28.De6! nebo samozřejmě 28.Vf5+.] **28.De6+ Kh7 29.Dxe5...1-0** (45)

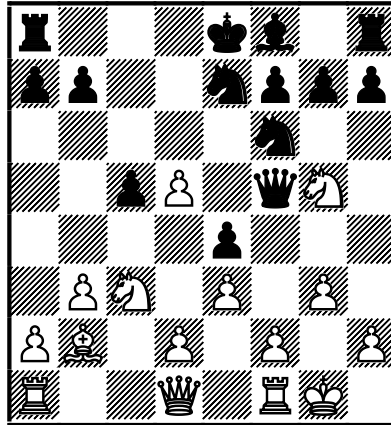

Aby nezodpovědný fanoušek turistiky našel cestu z výletu zpět do lůna domova, musela skoro celá jeho armáda zhynout.

Poznámka: za realizaci dostižuté výhody si později Michail Něchemjevič sypal popel na hlavu. V knize „V Ogoň ataky“ (J. V. Damskij, Moskva, 1978) cituje autor samotného hrdinu: „...Tu se projevila moje jednostrannost! Namísto klidné, čistě technické realizace jsem se rozhodl zapojit do útoku...krále, plánuje mu trasu g1-f2-g3-h4-h5-g6. Konec konců pochod vedl k úspěchu, ale v dalším průběhu mohl Simagin dobýt remízy.“

Mnohem známější Talovskou reálnou obětí je ovšem *stejný úder* z mnohem pozdější partie. Hrála se v zápasu SSSR - Jugoslávie v roce 1979. Protože autor předpokládá, že ji většina zkušenějších a silnějších čtenářů zná (byla uveřejněna jak v jugoslávském informátoru, kde získala cenu za nejlepší partii, tak v díle Marka Dvoreckého, ale nakonec i v Kasparovově a Pliseckého skvostné sérii „Moji velcí předchůdci“), autor se rozhodl uskutečněnou reálnou pronásledující obětí z této partie zadat jako úkol, přičemž celý fragment s řešením potom ctěný čtenář najde v dovětku 2 (strana 156).

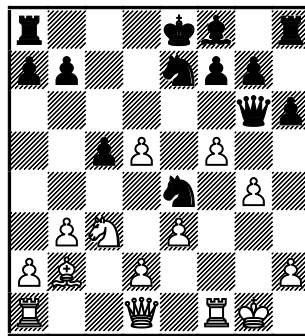
Tal,M - Velimirovič,D Teslic, Jugoslávie, 1979
(Bílek,J;Dvoreckij,M;Kasparov,G;Tal,M)

V jistě dosti nestandardní situaci diagramu měl bílý k dispozici dostatečný počet „normálnějších“ slušných možností, i když s jasnou předností nemohl zřejmě počítat v žádném z rozvětvení. Například:

1/ 15.Jb5 Jexd5 16.Sxf6! gxf6 17.d3 fxg5 18.dxe4 Dxe4 19.Dxd5 Dxd5 20.Jc7+ Kd7 21.Jxd5=;

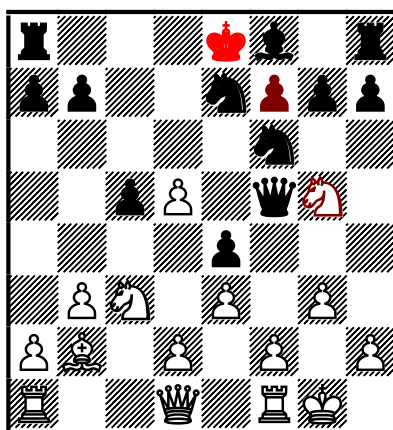
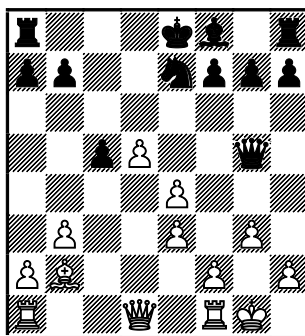
2/ 15.f4 h6 16.g4 Dg6 17.Jgxe4 Jxe4 18.f5

18...Jxc3! Tal,M 19.fxg6 Jxd1 20.gxf7+ Kd7 21.Vaxd1 Jxd5 22.Vf5
Dvoreckij,M;

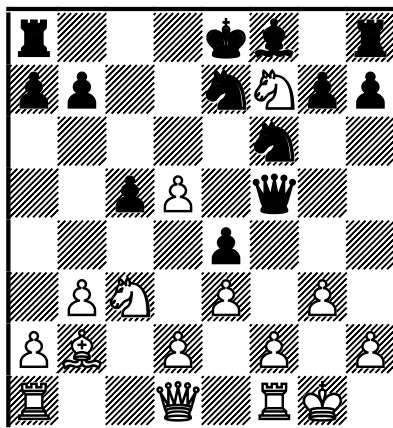
3/ Ještě zajímavější je 15.d6!? Jc6 (15...Dxg5 16.dxe7 Sxe7) 16.f4!
(16.d7+!?!; Tal uváděl 16.Jb5? Dxg5 17.Jc7+ Kd7 18.Jxa8 Sxd6) 16...h6!
17.d7+! Ke7 18.h4!↑ Kasparov,G;

4/ 15.d3!? Dxg5 (15...exd3? 16.h4!) 16.Jxe4 Jxe4 17.dxe4 Bílek,J.

Proč jsme však ukázkou použili!? Tal,M: *"Bílý jezdec vyskočil drze na g5, protože černý král v centru přitahoval jako magnet veškerou moji pozornost..."*

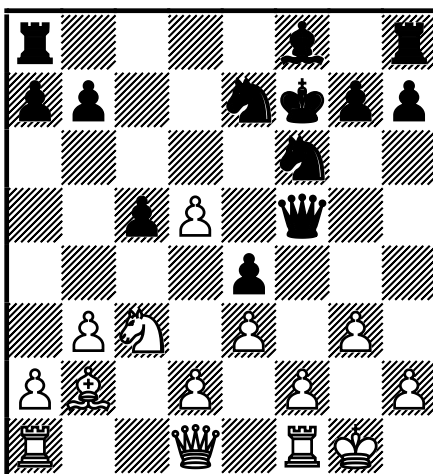
Exmistr světa samozřejmě volil reálnou oběť figury (důsledky není možné v žádném případě dopočítat do konce – tedy variantně prokázat) **15.Jxf7**

15...Kxf7

Úkol pro čtenáře: **Jak plánoval exmistr světa pokračovat v náporu? Uvedte následující tah, případně krátké ilustrační varianty!**

Poznámka: řešení úkolu na konci lekce v dovětku 2 (strana 156).

Propočet a hranice lidských možností

Samozřejmě autorovi není známo, jak jste na tom Vy, milí čtenáři, co se týče *šachových dotazů* Vašich známých, šachových laiků. Pokud už se Vás někdo zeptá v souvislosti s naší krásnou hrou, co jej zajímá nejvíce? Ze svojí praxe trenéra vím, že laiky fascinují dvě schopnosti šachisty. Tou první (pokud o ní tedy něco vědí) je způsobilost umět hrát šach naslepo. Ovšem tento častý zvědavý dotaz („člověče jak to děláš, že si to pamatuješ“ 😊) ponecháme nyní stranou.

Lidé jsou také zvědaví *jak daleko* je schopen vidět šachista dopředu? Jak ví co bude dál? Jak to vůbec *může* vědět?

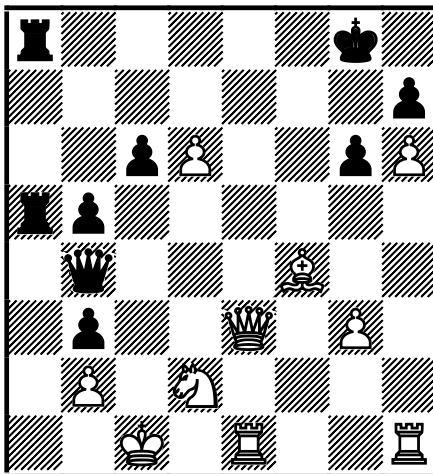
Schopnost silného šachisty vědět – vidět co se stane za několik tahů – tedy v budoucnosti 😊 – se v očích laika někdy proměňuje dokonce v něco více než křišťálovou kouli, vykládání karet či třeba čtení z kávové sedliny 😊.

Samozřejmě, že i Vaše případná odpověď na laickou otázku bude mít daleko k přesnosti, pokud nepoužijete slůvko *někdy* a nezdůrazníte, že délka propočtu (tohoto vidění *co bude*) není jediným parametrem toho „jak je vše těžké“. Možná efektní, ale nikoli až tak nesnadné.

Podívejme se pro začátek na zcela jistě uměle sestavenou pozici, již ve svých trénincích a konečně i pracích občas využívám.

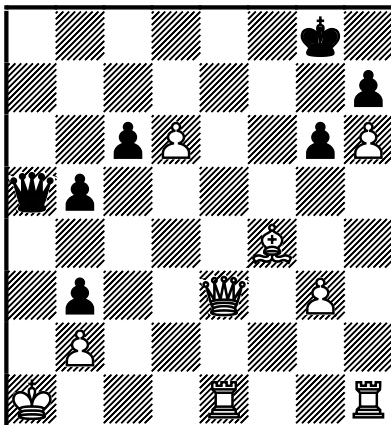

Úkol pro čtenáře: Černý na tahu vyhraje pomocí vynuceného manévru a kombinace:

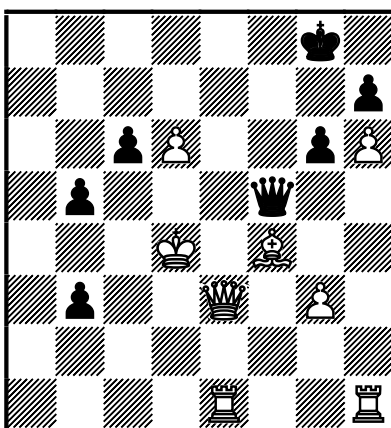

1...Va1+ 2.Jb1 Vxb1+! 3.Kxb1 Va1+ 4.Kxa1 Da5+ [=4...Da4+]

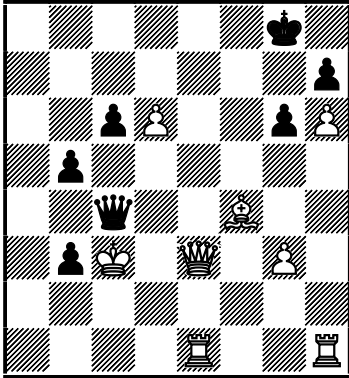
**5.Kb1 Da2+ 6.Kc1 Da1+ 7.Kd2 Dxb2+ 8.Kd3 [8.Kd1 Dc2#]
8...Dc2+ 9.Kd4 Dc4+ 10.Ke5 Dd5+ 11.Kf6 Df7+! 12.Ke5
[12.Kg5 výstupek tzv. kmenu propočtu 12...Df5+ 13.Kh4 Dh5#.] 12...Df5+
13.Kd4**

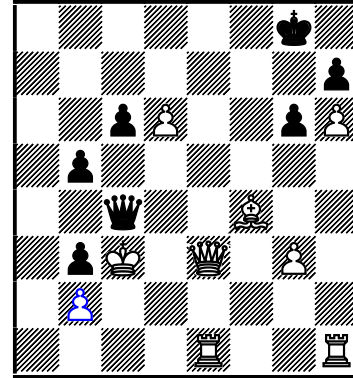
13...c5+! Správný moment k zapojení další útočné jednotky.

[Nikoli však 13...Dd5+?? Pozor, tato cesta nevede k cíli, nýbrž do pekel!
14.Kc3 Dc4+

správná představa

chybná představa

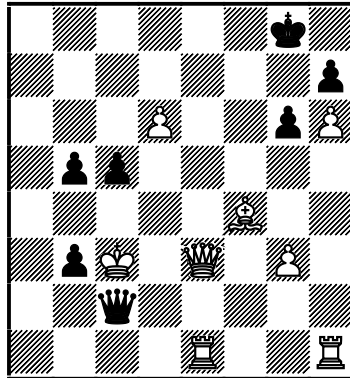
15.Kb2 (15.Kd2?? Dc2#). Tento tah se v propočtu snadno přehlédne! Proč zrovna on? Pokud jste v úkolu ztroskotali právě zde - stejně jako dobrých 70 procent mých svěřenců, kteří test absolvovali -, jistě již víte o co jde. Pokud ne, vysvětlím:

Jde o problém obrazové představivosti - paměti. Na úvodním diagramu (či šachovnici s rozestavěným původním postavením), z něhož vedete propočet, se před Vámi skví v celé své kráse 😊 **pěšec b2**. Ve variantě zmizel, ale stalo se tak již před *dlouhou* dobou, v 7. tahu vynuceného manévru. Proto má mozek tendenci „zapomenout“ na tuto okolnost. Nereaguje dostatečně pružně na změnu situace! Druhý důvodem - pachatelem vysoké četnosti omylů právě na tomto místě je...psychologie. Téměř po celou dobu trvání propočtu jsme nepřátelského krále šachovali dámou, automaticky tedy udělujeme prioritu šachu 13...Dd5+, očekávající bystrý mat.

Poznámka: Pokud jste ovšem postup 13...Dd5+ propočítávali jako „legální“ tah kandidát (TK) a přitom máte v hlavě správnou představu, potom je vše v pořádku! Prostě se vrátíte a vstoupíte na správnou cestu, čili propočítáte druhý TK 13...c5+!

15...Dc2+ 16.Ka3 Da2+ 17.Kb4 Da4+ 18.Kc5+- a bílý král ze šachů vykličkuje.]

14.Kc3 Dc2#

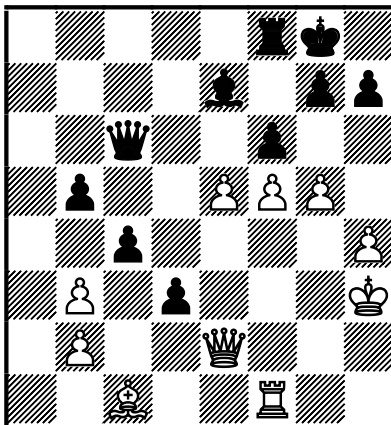
Propočítání čtrnácti (!) tahů dopředu by zde nemělo ani pro středně trénovaného šachistu představovat žádný vážnější problém! Proč? Inu přesně proto, že druh pozice pro propočet představuje tzv. holý kmen! Varianta byla vynucená; sice dlouhá, ale téměř nevětvená.

Není vyloučeno, že některý z čtenářů si – počítaje 14. tahů dopředu – vytvořil svérázný osobní rekord. Jistě ale zároveň mnoho z Vás napadlo, že *jen* v délce propočtu zakopaný pes rozhodně není! Jde samozřejmě o hloubku (nebo délku, pokud chcete) propočtu, ale druhým parametrem je větvení. Počet odboček! Jakmile dojde k situaci, v níž na každý Váš TK má soupeř 4-5 odpovědí, vy najdete recept proti nim, nastane další větvení, atd., ocitli jste se v analogické situaci onoho sultána, který na úplném počátku vývoje dnešního šachu chtěl odměnit mudrce dle jeho přání tak, že na první políčko položil jedno zrno, na druhé dvě, na třetí čtyři a poté počet neustále zdvojnásoboval. Historku i výsledek počtu zrníček ($2^{64} - 1$) předpokládám znáte. Počet propočítávaných variant i v našem případě brzy překročí dvou či trojciferné číslo.

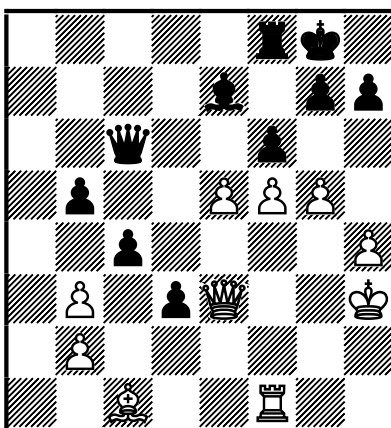
„Nu dobrá, ale naše původní pátrání je přece namířeno na partii století a nalezení odpovědi na otázku, mohl-li geniální čínský - dnes 16 letý dorostenec – **A/** propočítat vše až do jasných konců (kombinace) nebo **B/** šlo o nějaký druh reálné oběti, v níž hrálo roli zhodnocení situace, jak jsme viděli ve dvou Talových partiích.

Ale přesto: jaké jsou tedy lidské možnosti v propočtu? Po jistém váhání jsem se rozhodl sáhnout do tvorby největšího z největších - A. A. Alechina. Obě ukázky pocházejí z jednoho zdroje

Treybal,K - Alechin,A Piešťany, 1922 [možnost z partie]
(Bílek,J;Kotov,A)

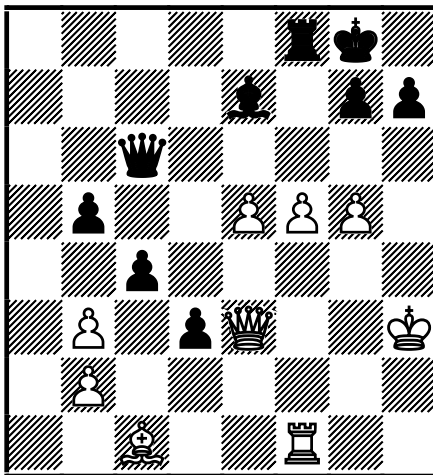
≤28.De3 [V partii táhl bílý správně 28.De1!]

O Alechinových schopnostech propočtu hovoří následující varianta, kterou předvedl po partii. **28...fxg5 29.hxg5**

Test pro čtenáře: **Propočítejte všechny důsledky kombinace 29...Vxf5**

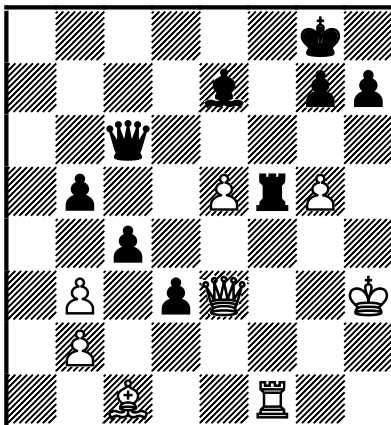
?

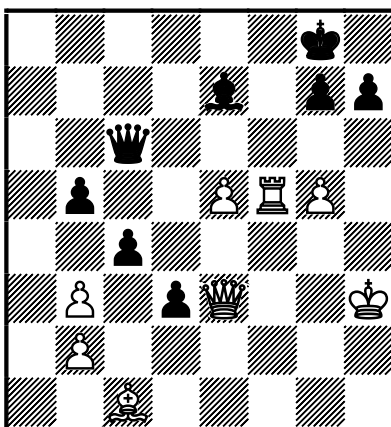
?

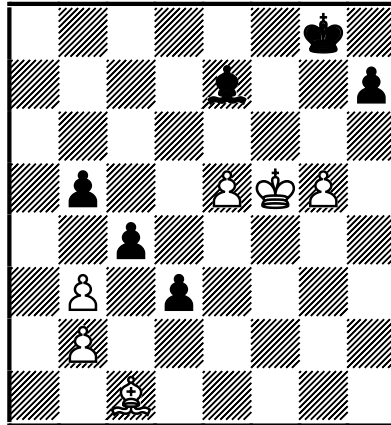
29...Vxf5!! Kombinace je správná a vede vynuceně k výhře.

30.Vxf5 Ideou kombinace (tedy myšlenkou v momentu oběti!) je zavlečení věže, načez následuje vynucený manévr opírající se o taktický prostředek (TP) vazbu.

30...De6 31.De4 g6 32.Kg4 gxf5+ 33.Dxf5 Dxf5+ 34.Kxf5

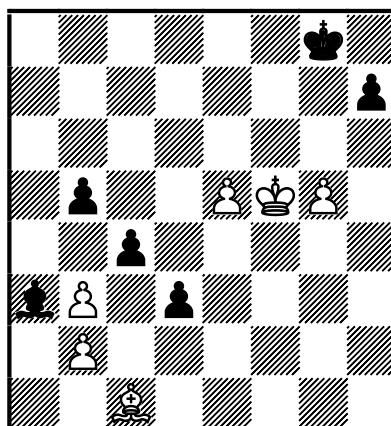

Na první pohled by se mohlo zdát, že situace bílého není až tak kritická. Pravda, volný krytý pěšec d3 je velmi nebezpečný, zato bílý má (také, heč ☺) volného pěšce e5 a k němu i významně aktivnějšího krále.

Před námi však stojí pozice, v níž nikdy *nesmíme propočít ukončit!* Mnou zformulovaný princip *Dopočítávání variant* hovoří jasně: „Jestliže se v pozici nachází hlomozný tah (šach, brání, hrozba, napadení...) *jsme nuceni počítat dále*. Alechin zajisté věděl či dobře cítil a ctil tento princip, jehož porušení je dle mého soudu *nejčastějším důvodem prohry* v dnešním šachu!

Poznámka: viz moje práce Zásady propočtu variant. Příští lekce rubriky Analyzujeme se ostatně též bude zabývat právě tímto fenoménem!

Pro řešení testu je nyní důležité, zda jste objevili kombinační úder **34...Sa3!!-+** Hrozí jak 35...Sxb2, tak 35...c3 (tedy dvě další kombinace)

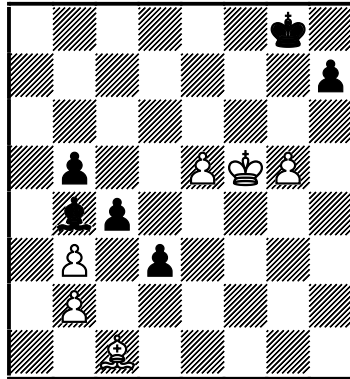

, a pokud bílý kombinaci akceptuje **35.bxa3** tedy následuje **35...c3** s nekrytelnou hrozbou **36...d2** Takové je tedy správné řešení zadaného testu!

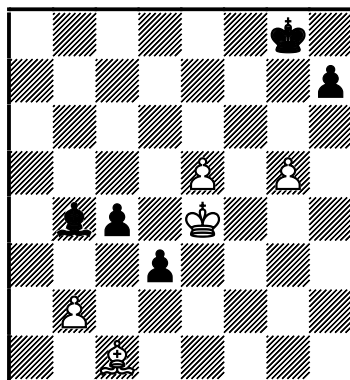
Nebylo by ovšem od věci ptát se: „Nemá řešení černého duál? Nelze vyhrát i jinak, jestliže nám ušel kombinační úder 34...Sa3?“ Ne! Zní správná odpověď.

Tento test jsem svým svěřencům zadával již tolikrát, že mohu řadě šachistů vidět dost přesně do hlavy ve chvílích, kdy „se trápí s propočtem“. I řadu z Vás – domnívám se – napadlo spíše než famózní oběť střelce zahrát ve 34. tahu obyčejné **34...Sb4??**

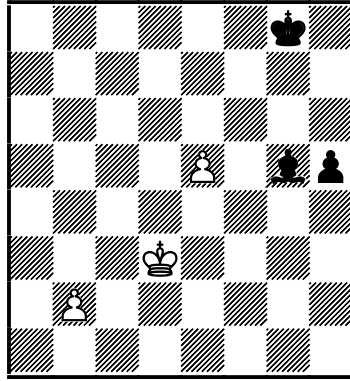

, s dalším 35...d2 a ziskem figury (vynucený manévr). Dopotčítání varianty a správné zhodnocení na jejím konci ukáže, že bílý by se takřka studiově zachránil!

35.bxc4 bxc4 36.Ke4! (Po 36.Ke6? by *zafungoval plagiát* Alechinem demonstrované kombinace 36...Sa3!—+)

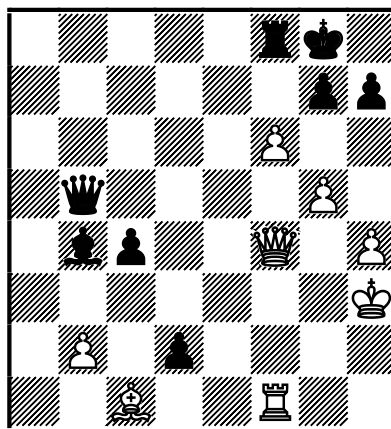
36...d2 (nebo 36...Kf7 37.Kd4 d2 38.Sxd2 Sxd2 39.Kxc4=) **37.Sxd2 Sxd2**
38.Kd5 Sxg5 39.Kxc4 h5 40.Kd3=

Svérázný a zřejmě nikým nepřekonaný *rekord vytvořil* Alechin právě v této partii, v jejím dalším průběhu. Bohužel opět zůstala za kulisami, neboť mistr Karel Treybal (mimočodem možná nejlepší taktik a „počtář“ Československa té doby“) se dopustil vážné chyby a prohrál prakticky bez odporu.

Nu, pokud jde řeč o tom, kde jsou hranice lidských možností v propočtu variant, potom skvostná historická ukázka, v níž budoucí mistr světa propočítal varianty dále než 20 tahů dopředu, nemůže chybět. Alechinova schopnost obrazové paměti byla vskutku těžko překonatelná...ale to už se dostáváme zpět k dvěma různým pohledům na génie šachové historie. Obstáli by proti dnešní světové špičce??

Treybal,K - Alechin,A Piešťany, 1922 [možnost z partie]
(Bílek,J;Alechin,A;Kotov,A,Damskij,J;Kasparov,G)

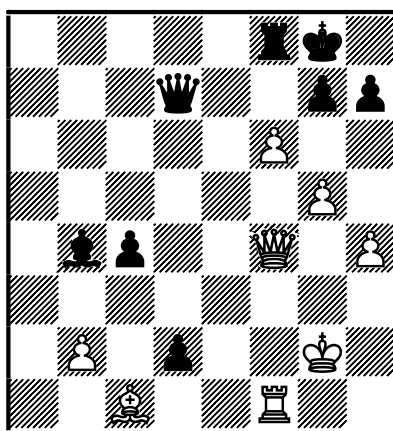

V pozici digramu pokračoval Alechin **33...Dd7+!** a později psal: „Černý získá vyhranou pěšcovou koncovku za pomoci nejdelší kombinace v mojí praxi...“ (!!).

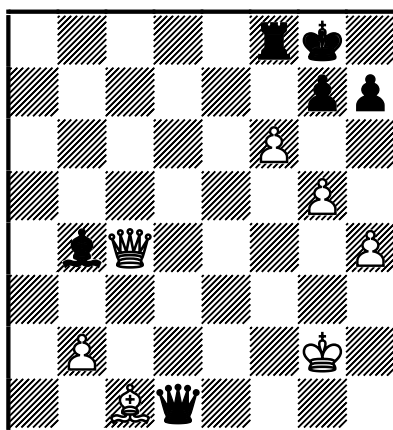
Poznámka 1: dle naší „Botvinnikovské“ definice nejde ovšem o kombinaci, nýbrž vynucené manévry. Maximálně lze v průběhu partie či variant hovořit o kombinaci ze strany bílého nebo potom - ve 40. tahu - černého!

Poznámka 2: Kasparov se ve svém díle "Moji velcí předchůdci" (viz níže) domnívá (a dokazuje), že toto tvrzení má jistou vadu, osobně se domnívám, že vhodnější by bylo pravděpodobně množné číslo...

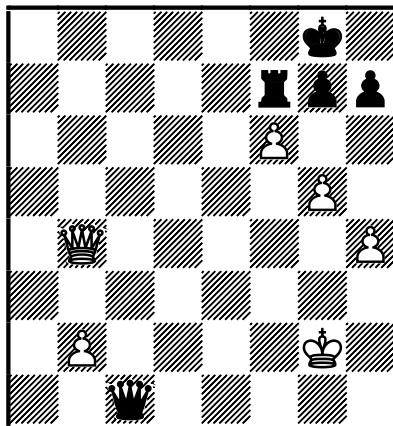
34.Kg2

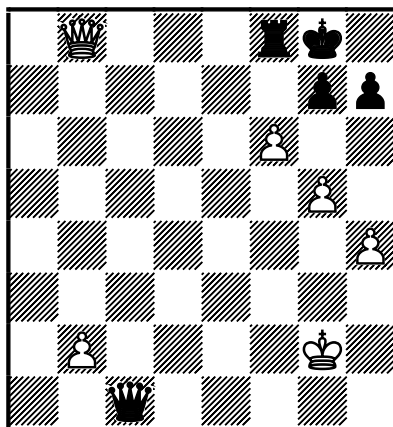
34...d1D [Kasparov,G: Kotov i druzí komentátoři přidávali k tahu v partii vykřičník. Podle mne však podstatně rychleji a hlavně správněji vyhrávalo **34...Dd5+!** ...“] **35.Vxd1 Dxd1 36.Dxc4+**

36...Vf7 37.Dxb4 Dxc1

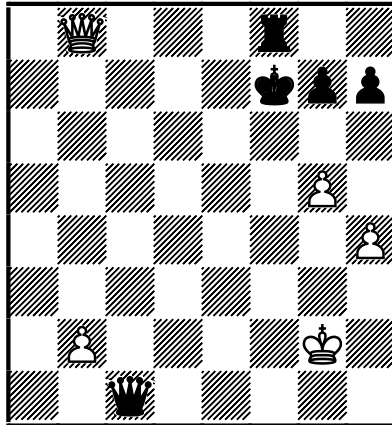

38.Db8+ Vf8

39.f7+! Zatím je bílý na výši! Černý by bez velké námahy vyhrál po **39.Db3+? Kh8** **40.fxg7+ Kxg7**, a šachování bílého (kterého si tu ještě čtenář užije 😊) by raz dva skončilo.

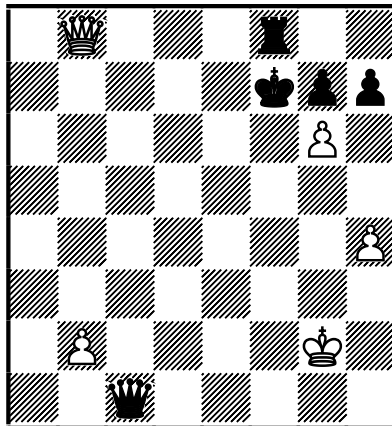
39...Kxf7

Kulminační bod taktického střetu. Alechin,A: „Jak se brzy ukáže, manévr černého započatý 33. tahem není propočítán na méně než 20 tahů dopředu.“

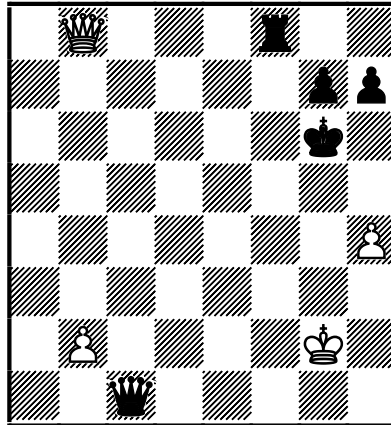
Kotov,A: „V tomto postavení zahrál bílý **40.Db3+?** a po odpovědi **40...Kg6!** se neprodleně vzdal...“ Prodloužíme-li variantu, černý král kalupem prchne z dosahu protivníkovy dámy: **41.De6+ Kh5 42.De2+ Kxh4–+.**

Bílý měl ovšem najít kombinační úder **40.g6+!!**

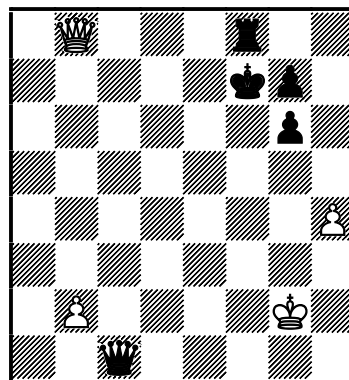
Cílem této kombinace (s ideou blokády či odvláčení krále) je odebrat králi pole g6 (nebo sebrat věž 😊). Právě nyní vznikala situace, která vyžadovala další přesný a nesmírně dlouhý propočít vznikajících variant.

40...Kxg6!

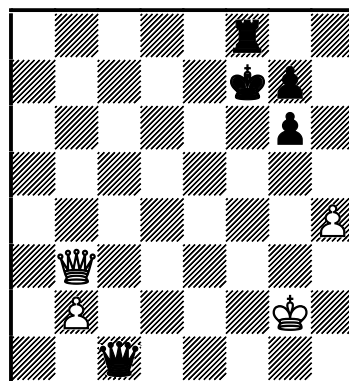

Znak Kotov,A: „Pouze toto vyhrává!...“

[40...K**g8**? 41.gxh7+; mimořádně zajímavá pozice ovšem ve skutečnosti vzniká po **40...hxg6**!?

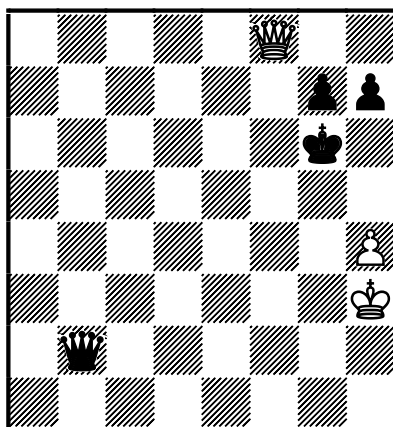
Kotov psal (parafrázují): Alechin musel vidět, že po 41.Db3+

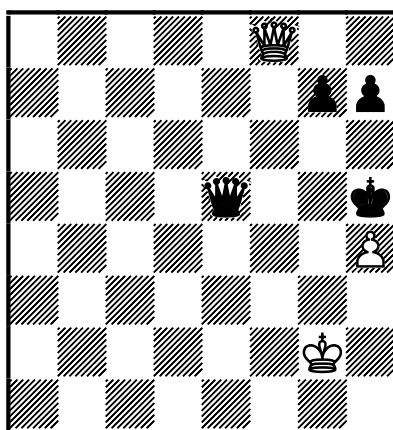
s dalším šachováním na polích b3, b8, a3 a f3 dobude bílý remízy. Je důležité stále držet pod úderem černou věž. (Případné dvojúdery na krále a věž, aby se černý král nemohl od věže vzdálit.)

Kasparov však podotýká, že situace je ještě „o trochu“ složitější, nicméně i tak dobude bílý kýžené remízy. Je to pravda? To si jistě ctěný čtenář - zájemce rád vyzkouší sám!]

Alechinův propočít pokračoval **41.Dxf8 Dxb2+ 42.Kh3!** [42.Kf3? Df6+]

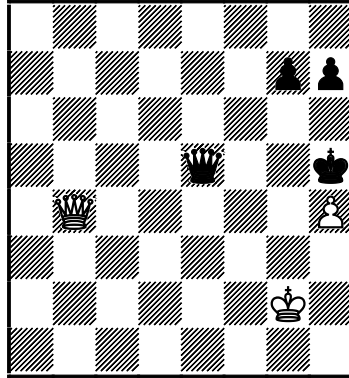
42...Dc3+ 43.Kg2 Dd2+ 44.Kg3 De3+ 45.Kg2 De4+ 46.Kg3 [46.Kh3? Df5+--+] **46...De5+ 47.Kg2 Kh5!** S intencí mj. 48...De4+ nebo 48...De2+ s vyšachováním pěšce h2 či případnou výměnou dam.

Tichý tah přibližující útočnou jednotku - krále. Zdůrazňuji: stále jdeme po cestě, kterou Alechin propočítával před svým 33. tahem! Je samozřejmé, že i tato pozice podléhá principu dopočítávání! Možné hlomozné tahy bílého nás nutí v propočtu pokračovat...

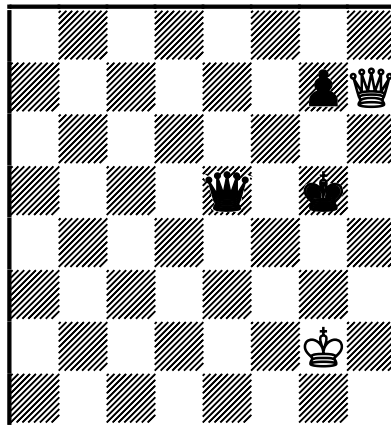
48.Df3+

Kasparov,G: „Počítač vyvrací ,nejdelší kombinaci v Alechinově praxi,
48.Db4!!

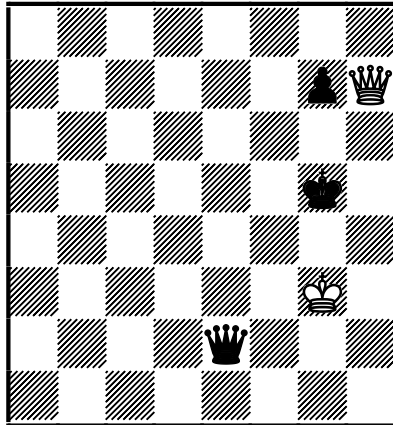
Nyní se černému nepodaří vynutit přechod do pěšcové koncovky, a v opačném případě nosí podobné koncovky s pěšcem navíc remizový charakter. Například: 48...g6 49.Kf3 De6 50.Kg3 De3+ 51.Kg2 Dd3 52.De7 h6 53.Db4 De2+ 54.Kg3 De3+ 55.Kg2...“

Poznámka: Od vydání série Kasparovových a Pliseckého děl „Moji velcí předchůdci“ uplynulo již více než 10. let. Mnozí čtenáři vědí, že dnes již existují programy, pro které jsou sedmikamenové koncovky „přesnou záležitostí“, stejně jako dnes „samozřejmé“ i volně stáhnutelné programy koncovek pro 5 a 6 kamenů. Autor tímto „sedmikamenovým produktem“ v současnosti nedisponuje, ale domnívá se, že bílý pravděpodobně v pozici diagramu skutečně vytvořil pevnost.

48...Kxh4 49.Dh3+ Kg5 50.Dxh7

50...De2+ 51.Kg3 [51.Kh1 Dh5+; 51.Kg1 Dg4+]

51...Dg4+! Alechin,A: „....černý vyhraje, protože vynutí výměnu dam!“
52.Kf2 [52.Kh2 Dh5+--+] **52...Df5+--+** Kotov,V: Fantastické!! Propoččet mladého (tehdy třicetiletého - poznámka autora) Alechina je dlouhý celých 20. tahů...“

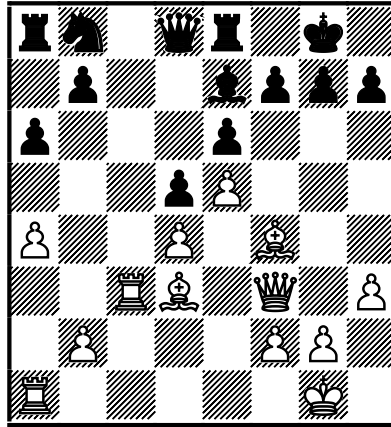
Přes - jak se říká *naším žargonem* - díru nebo dokonce díry v nesmírně dlouhém propočtu jsme právě viděli, čeho je člověk „ještě“ schopen...

Nevídanými propočtovými schopnostmi se po celou svoji skvostnou šachovou kariéru mohl pochlubit již výše zmíněný Lev Abramovič Polugajevskij (1934-1995). Dvojnásobný mistr a čtyřnásobný vicemistr SSSR zvítězil ve své kariéře hned ve dvaceti mezinárodních turnajích, přičemž v plných padesáti (!) se umístil na medailové příčce. V letech 1973-1980 bojoval Lev Abramovič v turnajích kandidátů MS.

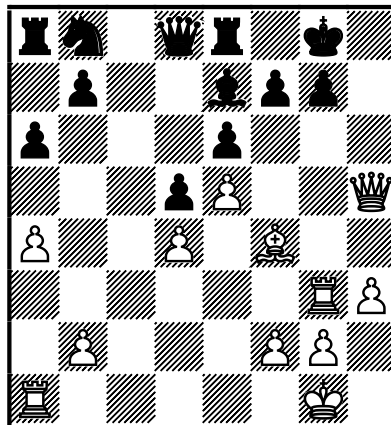
V době, kdy bývá velkou módou odepisovat málem už 35 leté velmistry jako starou gardu připomínající nanejvýše román „Tři mušketýry po dvaceti letech“ ☺, představuje jistě zajímavost, že následující famózní cca 18 tahovou kombinaci sehrál Polugajevskij v době již kvapem blížící se padesátky!

Vychutnejme si nyní překrásný propoččet kombinace i neméně úchvatně vedený útok proti nepřátelskému králi!

Polugajevskij,L - Torre,E Londýn, 1984

Bílý má všechny předpoklady pro zahájení (či pokračování) útočných operací proti černému králi. Kombinace byla zahájena celkem standardní obětí **1.Sxh7+!+-** a pokračovala **1...Kxh7 2.Dh5+ Kg8 3.Vg3**

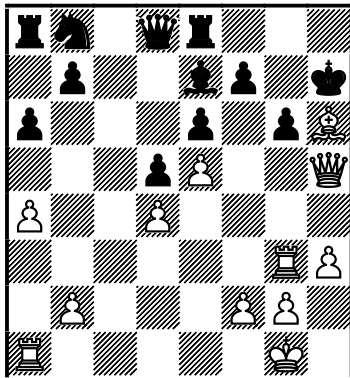
Jak se nejen autor již mnohokrát ve svých pracích zmiňoval, v propočtu je třeba dávat extrémně velký pozor na tzv. tiché tahy! Háček je v tom, že protivník poté zpravidla mívá více obranných TK, a obzor - šíře propočtu se tak může rozpínat až do nečekaných rozměrů. Správná metoda jak s takovým fenoménem bojovat zní: Opírejte se po provedeném tichém útočném tahu o konkrétní hrozby! Tedy „čím hrozím?“ mohl vést duchovní monolog velmistr: 4.Sh6 Sf8 (nebo 4...g6 5.Vxg6+! s matem) a nyní:

1/ 5.Vxg7+ Sxg7 6.Dg4 Kf8 7.Dxg7+ Ke7 8.Sg5+ i 2/ 5.Sxg7 Sxg7 6.Dh6 Kf8 7.Vxg7...(dál – více zatím čtenáři prozrazovat nechci... ☺)

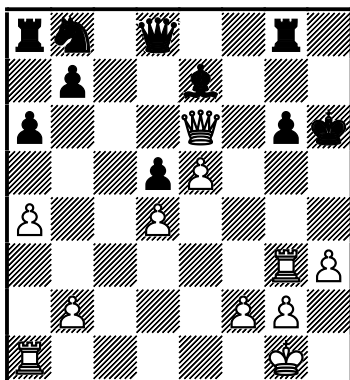
Nyní už skoro stejně snadno jako bychom kupříkladu nepříteli šachovali vyprodukuje TK za černého: Zásadním hrozbám se může bránit jen

dvojím způsobem: **A/ 3...Sf8** a **B/ 3...g6** (černý nakonec v partii zvolil druhou cestu).

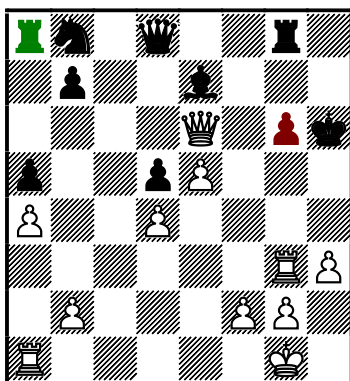
[Dodejme, že hrubou chybou bylo okamžité **3.Sh6?? g6** (3...Sh4? 4.Sxg7!; 3...gxh6? 4.Vg3+ Sg5 5.Dxh6) 4.Vg3 Jinak je po útoku! 4...Kh7!

Bílý by byl nucen „obětovat“ ještě druhou lehkou figuru, ale to už by měl černý sdostatek obranných sil v záloze: 5.Df3 Kxh6 6.Dxf7 Vg8 7.Dxe6

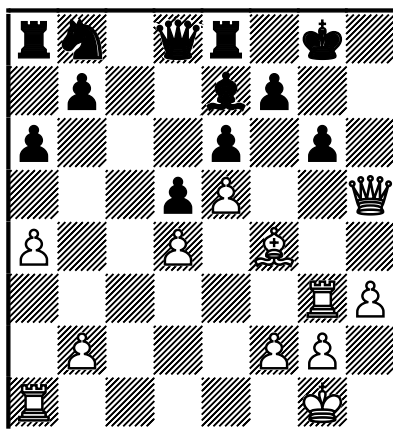

7...a5!!—+

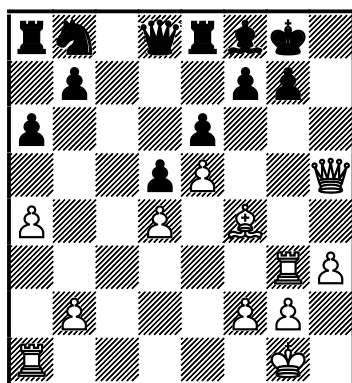
Famózní obrana! Zdaleka nikoli jediná, ale jistě nejefektivnější...a hlavně *povinně* k zapamatování. Po 8...Va6 by dostal bílý útok definitivně na frak; černý kontroloval celou šestou řadu tedy i překrýval kritickou slabinu své pozice - pěšce g6; zároveň by samozřejmě výrazně vylepšil svůj poměr bránících kamenů k útočným.]

3...g6?!

[Propočítání černého se zadrhl vlastně na počátku celé brilantní kombinace, což znamená, že hlavní varianty „opět“ zůstanou skryty za kulisami! (Je jen škoda, že nemáme možnost nahlédnout do chronometráže alespoň tohoto momentu!)

Varianty ukazují (a Lev Abramovič toto zajisté věděl!), že alespoň teoretickou šanci na záchranu dávala černému pouze obranná koncepce $\triangleleft 3...Sf8$

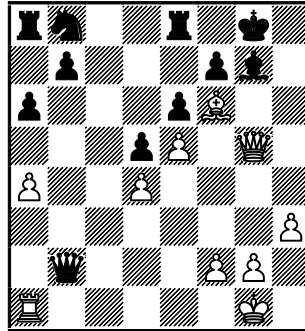

Otázky znějí: Copak se tu filipínskému velmistrovi nelíbilo? A – samozřejmě - copak měl geniální počtář za lubem v takovém případě? 4.Sg5!

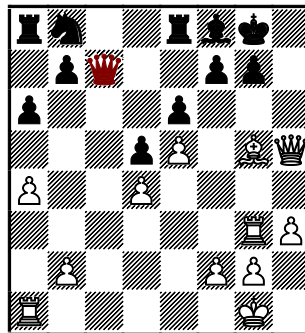
(Zlé je 4.Sh6? Ve7□/∞, přičemž nelze vyloučit situaci dynamické rovnováhy postavení.)

4...Ve7□

a) K forsírovanému matu se lze dopočítat po 4...Db6 5.Sf6! s intencí 6.Dh6 i 6.Vxg7+.
5...Dxb2 6.Vxg7+! !=6.Dh6/ 6...Sxg7 7.Dg5

b) 4...Dc7?

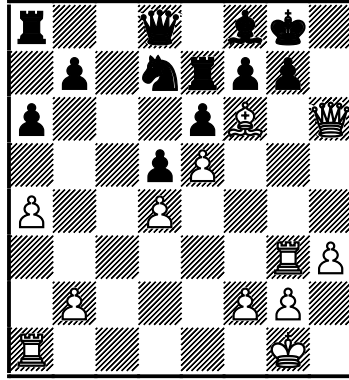
„Co by černý učinil, mít možnost táhnout ještě jednou?“ Přece 5...Dc2 s přesunem na KK; tedy reagujeme 5.Vc1! Nejen vývinové tempo, ale především profylaxe v útoku.

c) 4...Dc8? 5.Vc1 dtto; d) 4...Da5; i tu je třeba *uvažovat za soupeře*. Ten byl připraven eliminovat základní hrozbu Sg5-f6! 5.Vg4! /5.Sf6? Dd2; 5.Sh6!?!/ s hrozbou 6.Vh4.)

5.Sf6□ s úvahou 6.Dh6!

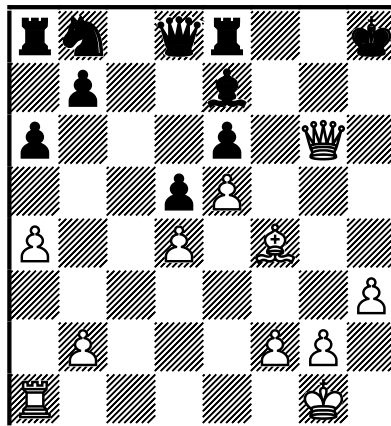
(5.Sh6? Jc6 a nyní 6.Sxg7 Sxg7 7.Dg5 Df8—+ nebo 6.Dg4 g6-+)

5...Jd7 □ 6.Dh6

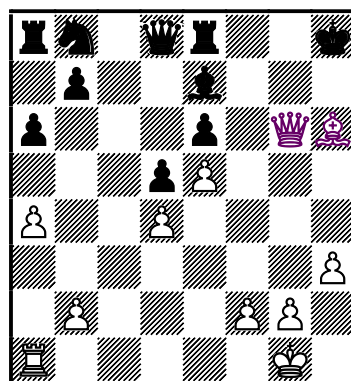

6...Jxf6 □ 7.exf6 g6 □ 8.fxe7+-; jak se říká *čistá kvalita méně*. To je zřejmě naprosté maximum, na které může černý dosáhnout v celém procesu pokračování kombinace. 8...Sxe7 9.Vc1 nebo 8...Dxe7 9.Dd2.]

4.Vxg6+! **fxg6** **5.Dxg6+** **Kh8** [5...Kf8? 6.Sh6#] **6.Dh6+**

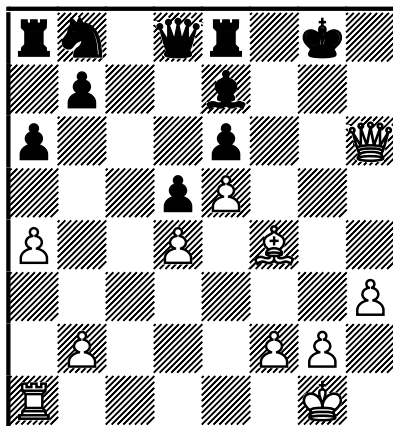

[Známou chybou ve vedení útoku (*obrazce souhry figur D+S*) nezkušených hráčů bývá **6.Sh6??**

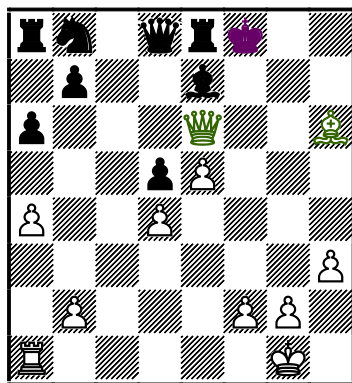

Po 6...Vg8—+ by se mohl bílý vzdávat!! Útok dámou a střelcem sice – pravda - vyžaduje časté zásahy silnější z obou figur *po opačné barvě polí* nežli se pohybuje střelec, musí mít však k dispozici poněkud delší úhlopříčku, tedy pestřejší výběr, nežli g6+f7. Druhou zásadou potom bývá: na dlouhé úhlopříčce je zpravidla mnohem výhodnější zaujmout ji v pořadí D+S (na rozdíl od V+D!).]

6...Kg8 Věřím – pro Polugajevského nic těžkého, prostě lahůdka!

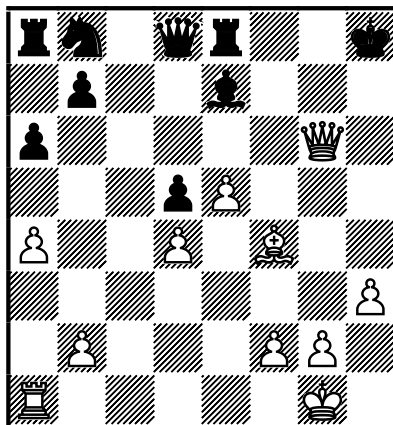

7.Dxe6+ Kh8 [K žádné změně oproti partii nedojde po **7...Kg7** 8.Dh6+ s přechodem, protože není možné 8...Kf7 kvůli forsírovaným matům (bílý má dokonce ve vynucených manévrech na výběr) 9.e6+ Kg8 10.Dg6+ Kh8 11.Se5+; **7...Kf8?** 8.Sh6#

, viz poznámka k 6. tahu bílého!]

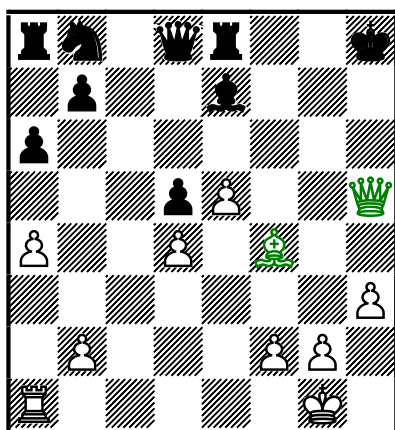
8.Dh6+ Kg8 9.Dg6+ Kh8

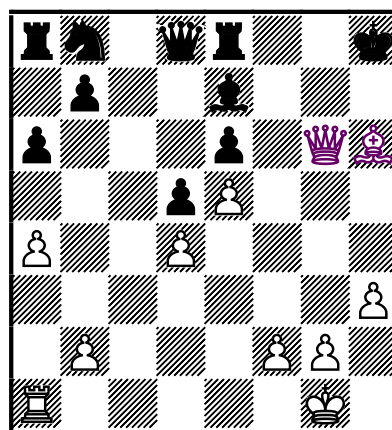
S fenoménem tzv. Botvinnikovy lavičky (významného pomocníka při propočtu dlouhých variant v partii) se seznámíme ihned v následující kapitole! Bílý má zajištěnou remízu, a v případě nutnosti ji mohl vynutit! Lva Abramoviče s jeho schopnostmi bych ovšem *silně podezíral* 😊, že na opakování tahů ani nepomyslel, a to dokonce ani v podobě časté hráčské pomůcky „2 x opakované pozice“!

10.Dh5+!

partie 10.Dh5+!

varianta 6.Sh6??

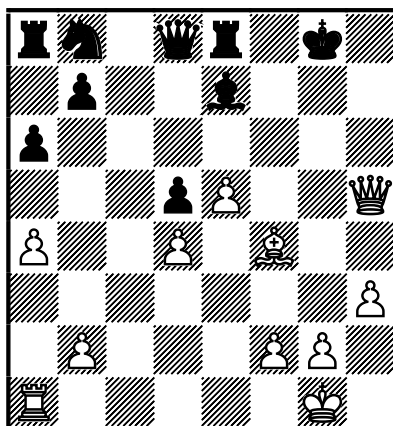

Doporučuji váženému čtenáři věnovat způsobu vedení útoku tandemu D+S mimořádnou pozornost. Před sebou vidíme náležité rozdělení úkolů! Dáma

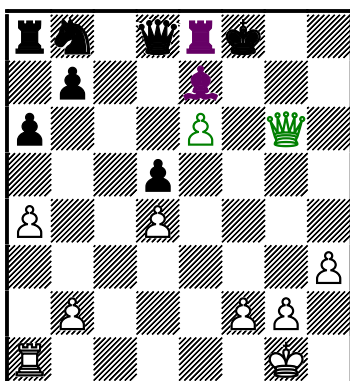

stojící na *opačném políčku* má zároveň – stejně jako střelec – daleko větší volnost manévrování, nežli jsme byli svědky v poznámce 6. tahu bílého!

10...Kg8

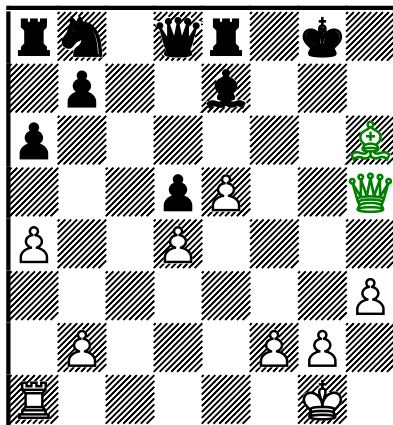

[K vynucenému matu vedlo poslušné **10...Kg7** 11.Sh6+ Kh7 (11...Kh8 12.Sf8+) 12.Sf8+ Kg8 13.Dg6+! Kombinace! 13...Kxf8 14.e6+-.]

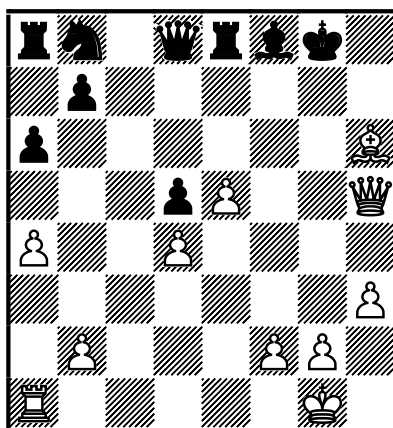
Znameníta exhibice, a...naproti tomu ukázka totálního zmaru! Později uvidíme, že ač se může neozbrojeným okem zdát, že útok proti nebohému králi vede bílý pouze dámou a střelcem, útočné komando má členy čtyři (sic)! Na diagramu před sebou jasně vidíme sílu třetího příslušníka, ale...kde je tedy čtvrtý?!

11.Sh6

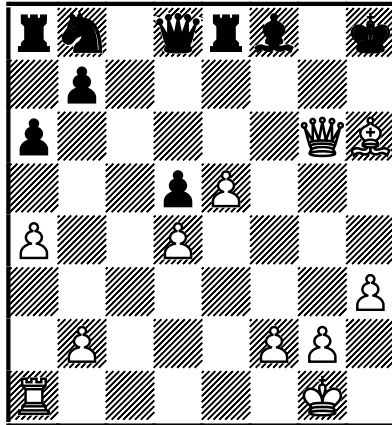
V samotném závěru *reálu partie* se oba bílí bojovníci KK zase pěkně doplňují po...Caissou povolených úhlopříčkách. Černý je ztracen! Hrozí dvojtahový mat, který sice může ještě pokrýt, ale za příliš vysokou cenu.

11...Sf8 [11...Kh7 viz 10...Kg7]

12.Dg6+! Ze tří vyhrávajících postupů volí Lev Abramovič ten nejpřesnější. A stejně tomu bude až do konce partie.

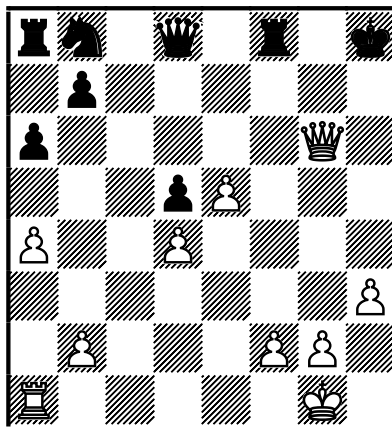
12...Kh8

13.Sxf8! Poslední poctivý (a hlavně ochotný) ochránce krále mizí do nenávratna, kdežto bílému stále ještě zbývají *tři* útočné jednotky! Nu, samozřejmě, věřím, že nejen zkušenému čtenáři je jasné, o kterou rezervu půjde i kudy vstoupí na jeviště partie.

Poznámka: Je zvláštním úkazem, jak závěrečný efektní příchod těžkotonážníka (doslova pár minut před kapitulací černého), tedy cesta, kudy se přesune na KK, přináší šachistům dokonce nejrůznější výkonnosti takovou radost a příjemné pocity. V jedné z následujících lekcí se budeme zabývat pouze těmito manévry. Víím o tom, že jak kvalifikovaným šachistům tak i teoretikům připadá jev tak zvláštní, že jej lze snad přirovnat pouze s nikdy neustávajícím nadšením, jestliže ve svátek sledujeme nějakou starou klasickou komedii ☺!

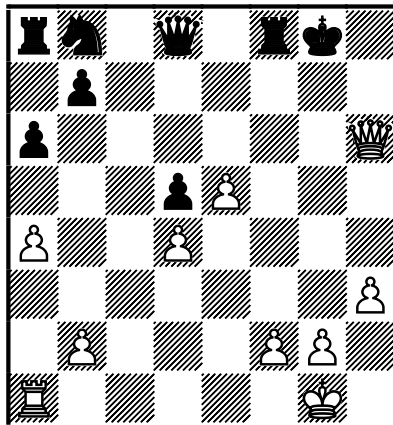
13...Vxf8

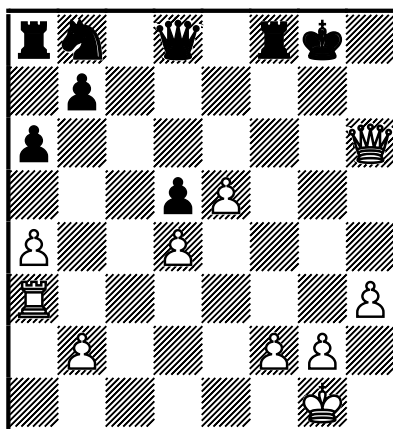
[Po **13...Dd7** vyhrávala opět celá řada pokračování. Jsme si však téměř jisti, že Polugajevskij by si vybral buď nejpřesnější 14.Dh6+ Dh7 (14...Kg8

15.Va3) 15.Df6+ Kg8 16.Va3 nebo 14.Df6+, v obou případech možná vida varianty až do vynuceného matu!]

14.Dh6+ Kg8

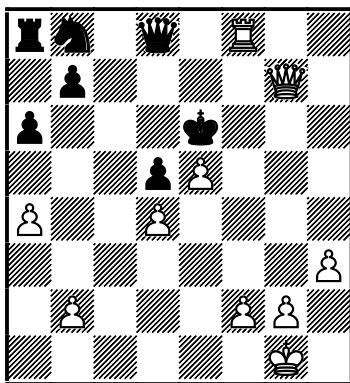

15.Va3!

Za minutu dvanáct zjevuje se na jevišti jako Deus ex machina onen čtvrtý hrdina ☺! Jak příznačné, že současně se černý před strašlivými materiálními ztrátami slušně vzdal!

[**15.Va3** s hrozbami 16.Dg6+ Kh8 17.Dh5+ Kg7 18.Vg3+ i 16.Vg3+ Kf7 17.Vg7+ Ke8 18.Dh5+; 18.Dg6+ či 18.De6+. Ještě se mohlo stát 15...Kf7 16.Vf3+ Ke7 (16...Kg8 17.Dg6+ nebo opět 17.Vg3+) 17.Dg7+ Ke6 18.Vxf8

V tomto rozvětvení - jsme přesvědčeni - propočítal bílý variantu kombinace 18. tahu dopředu!! Ani tu ovšem není vyloučeno, že útok je od jisté chvíle tak silný, aby se dal výsledek poměrně lehce odhadnout. Lev Abramovič byl ovšem veskrze induktivní (logický) typ hráče, míval rád úplně jasno...] **1-0**

Podpěra aneb prospěšná Lavička na zastávce

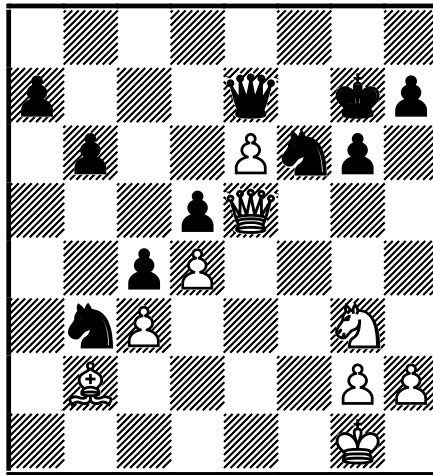
Dlouhé vynucené varianty, někdy navíc tuze větvené, jsou pro člověka – šachistu v průběhu partie příznakem, že jej čeká opravdu těžká duševní práce! Je jasné, že ve většině turnajových střetů nepotřebujeme vidět dál, nežli za horizont nějakých 4-5 tahů, většinou dokonce méně. Existují však pozice - dle dělení Kotova a jeho stromu propočtu se jim říká kmen či houština (v druhém případě používá jiná literatura *příjemný* „košatý strom“) –, v nichž je pro nalezení optimálního postupu nezbytné vidět třeba i 10-12 tahů dopředu! Jak se s tímhle má šachista vyrovnat, jestliže ve *hře* může být ještě navíc nedostatek času na hodinách nebo se již do mysli vkrádá citelná únava?

Jednu takovou ochrannou metodu – pomůcku prozrazuje šestý mistr světa Michail Botvinnik. Zjednodušeně by se dala nazvat jakousi opěrkou či dokonce vítanou Lavičkou na zastávce dlouhého výletu! Představte si, že jste celý den na nohou, jak se říká necítíte je, ale ještě Vás čeká náročný úkol, který nesnese dlouhého odkladu. Jak rádi přivítáte podpěru, o kterou se můžete zapřít, či lavičku, na kterou si můžete sednout, nabrat sil a třeba si ještě leccos promyslet.

Pokud ctěný čtenář není z vět výše moudrý, jistě autorovy záměry pochopí, pokud pozorně nastuduje následující fragment - jinak ovšem též velmi známý a historií ceněný.

Nás ovšem tentokrát nemusí primárně zajímat kombinace bílého sama o sobě, jako *příznání* vítěze partie...

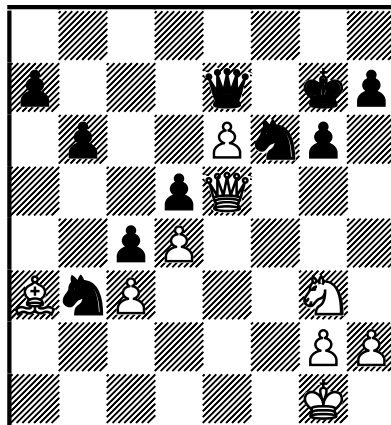
Botvinnik,M - Capablanca,J AVRO Amsterdam, 1938
(Bílek,J;Botvinnik,M;Kasparov,G;Baum,E)

Přečtěme si nejprve jeden z nejslavnějších (i nejpřímnějších ☺) Botvinnikových komentářů...

Botvinnik,M (parafráze): „Postup **30.Sa3!!** je počátkem dvanáctitahové kombinace, počítaje v to závěrečný tah vedoucí k výhře. Musím se přiznat, že jsem ji v průběhu partie nejprve nemohl dopočítat do konce, a *rozdělil jsem propočet na dvě části*. Nejprve - po šesti úvodních tazích - jsem se přesvědčil o tom, že *mám zajištěnou remízu věčným šachem*, a až z této pozice jsem se teprve *dopočítal do konce* - dalších šest tahů! Možnosti šachisty jsou přece jen omezené, zejména ke konci partie (únava, čas).

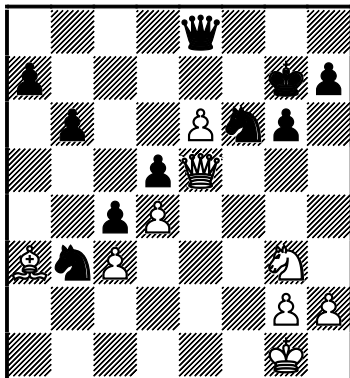
30.Sa3!!+-

Samozřejmě jde o počátek kombinace (vynucená varianta s obětí)!

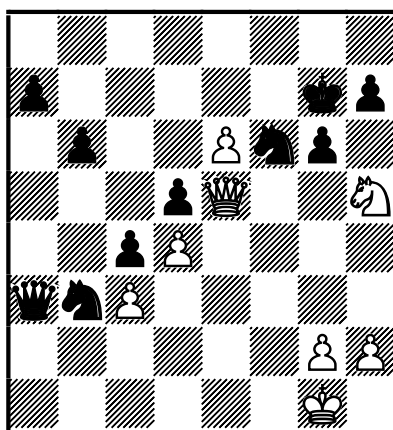
30...Dxa3

Odmítnutí oběti černého nezachránilo. Živou vodou polítý, nečekaně vzkříšený střelec se totiž v takovém případě zapojí do útoku, a přečíslení útočných sil, valících se na nebohého Capablancova krále, by se ještě zvětšilo. Černý zhyne na chorobnou slabost černých polí (erytropenii, jak říkáme s mými svěřenci) v nejbližším okolí svého krále: **30...De8**

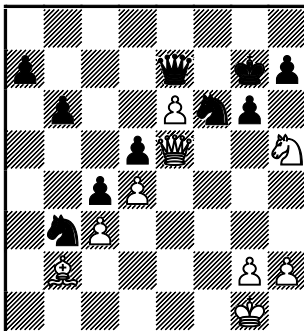

31.Dc7+ Kg8 32.Se7; to by ostatně následovalo i po jakémkoli jiném ústupu krále. 32...Jg4 33.Dd7+-.]

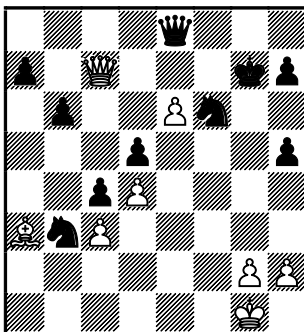
V partii následoval kombinační úder číslo dvě **31.Jh5+!**

(Zajímavost snad představuje, že pořadí obětí nebylo lze obrátit! 30.Jh5+??)

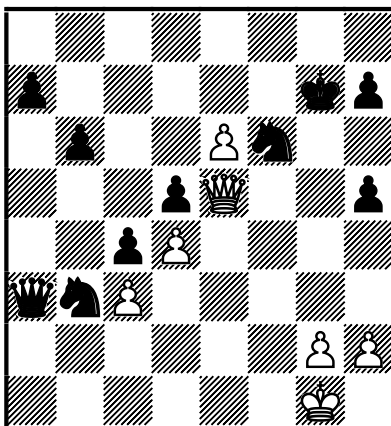

30...gxh5 31.Sa3 De8! ... 32.Dc7+

, a nyní méně lidské 32...Kg6!—+ /jen ne 32...Kh8?? 33.Se7= nebo 33.De5=/ staví bílého do prohrané pozice. Král totiž v této variantě nepřestává krýt jezdce!

31...gxh5

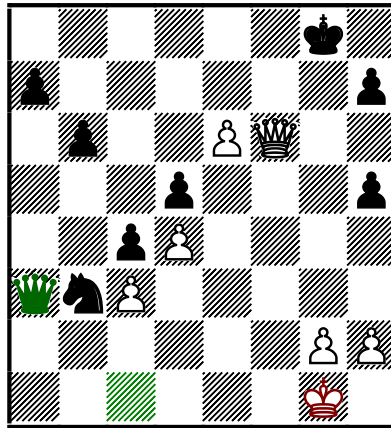

[Mnohem menší odpor kladlo odklonění druhé oběti 31...Kh6 32.Jxf6 Dc1+ 33.Kf2 Dd2+ 34.Kg3 Dxc3+ (protože tu má bílý při stejném počtu figur *nahráno* v onom staticky nesmírně silném volném centrálním pěšci, nestačí

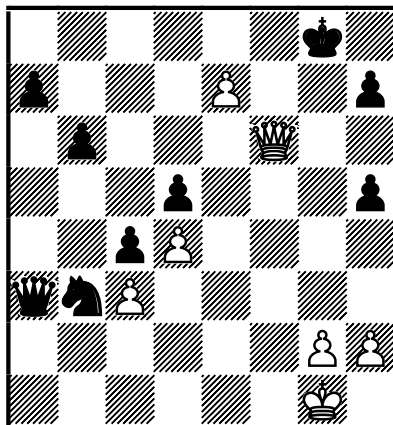

34...Dg5+ 35.Dxg5+ /ještě silnější je 35.Jg4+/ 35...Kxg5 36.e7) 35.Kh4
Dxd4+ 36.Jg4++-. Zde vidíme, že propočít bílého musel obsahovat větší
objem variant. Rozhodně nepředstavuje holý kmen!]

32.Dg5+ Kf8 [K naprosto stejným důsledkům samozřejmě vedlo
=32...Kh8] **33.Dxf6+ Kg8**

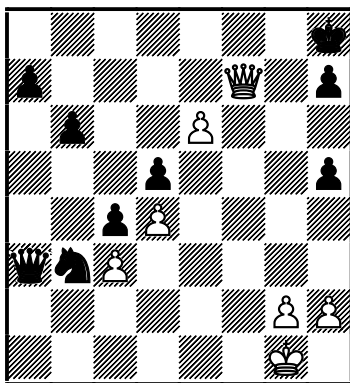
Je očividné, že na vzniknuvší pozici se více než leckde jinde vztahuje pravidlo dopočítávání variant! Záleží pouze na tom, zda se bílému králi podaří vykličkovat z otravných - pro černého však jedině spásných – šachů dámou nebo ne. Distanc těchto dvou alternativ spočívá potom ve výhře bílého na jedné straně či dělbě bodu na opačném konci. Právě o této pozici píše Botvinnik v úvodní citaci! Je jasné, že prohru bílý neriskuje v žádném případě (opakování tahů ze strany bílého je k dispozici přehršel), a přitom na počátku cítil, že by se mu mohlo podařit svého krále na kratičký okamžik (ten úplně postačí!) ukrýt na spásném políčku. ***Pozice diagramu představuje tedy onu podpěru či prospěšnou lavičku na zastávce!***

34.e7!

Botvinnik, M (parafráze): „Zde jsem ještě znervózněl. Předtím, než jsem se k tomuto tahu odhodlal, podíval jsem se na Capablancu, jenž dával v rozhovoru s Euwem živou gestikulací najevo, že ještě není vše jasné. V průběhu partie se mi tento postup zdál nejlogičtější, protože dáma nepřestává krýt pěšce d4, ale analytik Baum prokázal, že k výhře vedl i jiný postup!...“

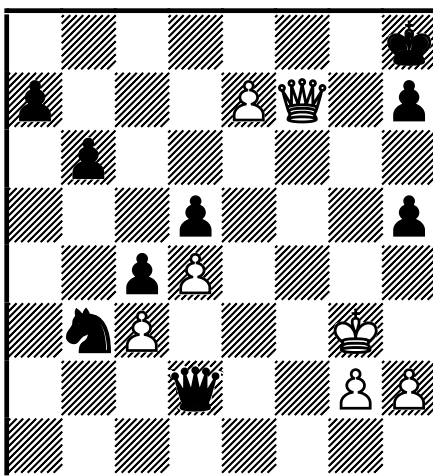
Poznámka: Kasparov ve svém díle uvádí jinou, maličko pozměněnou interpretaci i citaci. Přečtěme si i ji (nutně upravenou autorem vinou až neuvěřitelně bídneho překladu dr. Josefa Smolky): „Sedím a přemýšlím o nejpřesnějším pořadí dalších tahů. Capablanca se zatím navenek ovládá a prochází se po scéně. Přichází k němu Euwe: „Tak, jak to jde?, Capa výrazným gestem ruky naznačuje, že možné je ještě všechno, a počítá zřejmě s tím, že hovor sleduji. Geniální praktik tak využil svoji poslední psychologickou šanci; snažil se unavenému protivníku podsunout myšlenku, že postavení je nejasné. Co když se z nervozity náhle vylíhne nějaká ta chybička?“ Dle mého soudu právě tato interpretace sedí dokonale. Nedovedu si totiž nějak představit, že by se velký Capa skutečně domníval, že pozici může za dalšího normálního průběhu zvrátit. Konečně, za takových okolností by spíše seděl u desky, počítal a počítal...spolu se soupeřem!“

[Podrobnější analýza ukazuje, že Botvinnikův postup je skutečně nejsilnější, a intuice jej v partii nepodvedla. Zároveň ovšem – přes hrubě chybný Baumův rozbor, o němž se Botvinnik výše zmiňuje, vyhrával manévr **=34.Df7+ též! 34...Kh8**

35.e7??= (Vyhrává ovšem jemné 35.g3! Nevím zda poprvé, ale na tento postup upozorňuje až Garri Kasparov, přičemž jiný materiál, v němž by analytik jak vyvracel Baumovu analýzu, tak doporučoval vybudovat sofistikovanou únikovou zónu králi, k dispozici nemám). 35...Dc1+ 36.Kf2 Dd2+ 37.Kg3

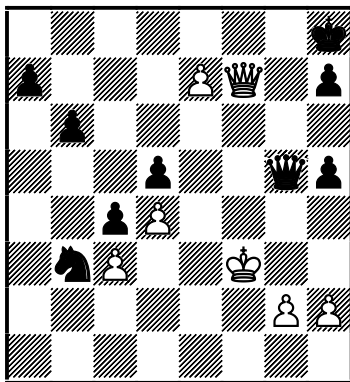
Černý má i tu remízu na dosah, musí ovšem najít správnou vynucenou variantu. **Otázka pro Vás, vážený čtenáři: Dokážete v pozici diagramu najít a řádně dopočítat, jak se černému podaří pozici udržet? Překonáte teoretika E. Bauma?**

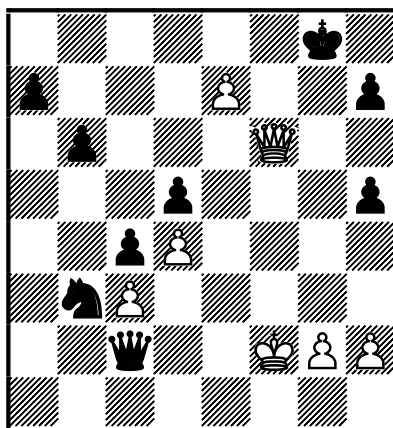

Řešení: 37...Dg5+! (Baum uváděl pouze 37...Dxc3+?? 38.Kh4□ Dxd4+ 39.Kxh5□ De5+ 40.Kg4□ De4+ 41.Kh3 De3+ 42.g3! Dh6+ 43.Kg2 Dd2+ 44.Df2+-) 38.Kf3

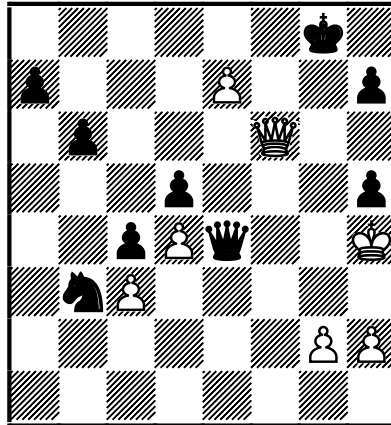

38...Jxd4+! (Nejjednodušší kombinační cesta, avšak je nutné přivolit, že správným řešením je tu i vynucený manévr...bez oběti 38...Dg4+ či 38...Jd2+) 39.cxd4 Dg4+ s věčným šachem na polích e4, d4 a g4!]

34...Dc1+ [ke stejnému výsledku vedlo =34...Da1+] **35.Kf2 Dc2+**

36.Kg3 Dd3+ 37.Kh4 De4+ □

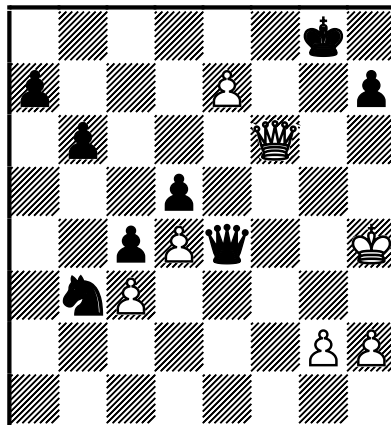
Botvinnik, M: „Capa odpověděl okamžitě! Musel jsem předpokládat (*stále* předpokládat, jde o pokračující psychologický tlak černého - poznámka autora), že soupeř je přesvědčen o příznivém výsledku partie. Drží dámu na polích c2, d3 a e4 doufaje, že v časové tísní se bude bílý vyhybat výměně dam a spokojí se s věčným šachem.

Opět Capablancova brilantní úvaha; exmistr světa již podle mého musel dávno vědět, *jak je to s jeho pozicí doopravdy!*

38.Kxh5 De2+ [38...Dg6+ 39.Dxg6+ hxg6+ 40.Kxg6 a 41.e8D#]

39.Kh4 [=39.g4 Dxh2+ 40.Kg5 Dd2+ 41.Kf5 a král proklouzne až na d7]

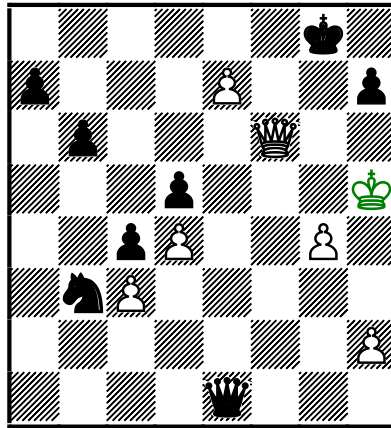
39...De4+ [Po 39...De1+ následuje samozřejmě 40.g3.]

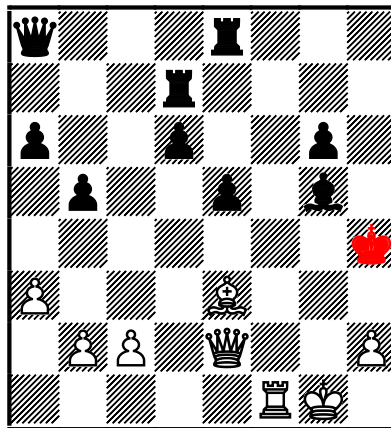
40.g4 De1+ Bojuje do posledního dechu! **41.Kh5 1-0**

Co je na závěrečné pozici této gigantické bitvy, v níž museli jistě oba soupeři sáhnout až na dno svých sil, pro nás tak zajímavé? Srovnejme!

41.Kh5

34...Kh4

Inu „Quod licet Iovi, non licet bovi“ (Co je dovoleno bohovi, není dovoleno volovi) 😊😊

Partie století, podrobná analýza

Nyní, když jsme již přece jen načerpali nějaké i teoretické dovednosti týkající se propočtu variant, ale zejména definice kombinace a naopak reálné oběti, se můžeme pustit do podrobnějšího rozboru partie století. Uvidíme, zda Váš názor, který jste si možná utvořili již v momentě *spuštění* manévru 21.Jd5 a 22.Vxf7, tedy kam až se mohl velmistr Wei Yi dopočítat (možnosti **A/** kombinace či **B/** reálná oběť) či naopak jaké situace odhadoval, odpovídají realitě nebo – lépe – shodují se s názory autora!

Je myslím samozřejmé, a čtenáři mých prací již vědí: V zevrubném rozboru se v rozumné míře seznámíme s černým *použitou variantou*,

zastavíme se u trochu podivného pořadí tahů bílého, jež nás do ní přivedli, pokusíme se rozluštit záměry bílého (psychologický dopad pořadí tahů) v zahájení. Uvedeme některé základní myšlenky černým zvolené varianty sicilské obrany i plány obou stran. Zabrousíme do historie, abychom mohli posoudit, nakolik se kupříkladu změnil pohled černého týkající se protihry (mám vést operace na dámském křídle nebo spíše v centru?).

Pokusíme se zjistit, na kterém místě partie se černý dopustil rozhodujícího prohřešku...

Samozřejmě, že prvořadou pozornost budeme ovšem věnovat rozhodujícím pozicím před a po 21. a 22. tahu bílého.

Poznámka: Jako ve všech mých pracích má čtenář samozřejmě volbu doprovodný didaktický text i méně významné varianty ignorovat, aniž by při tom významně utrpělo jak poučení z partie, tak byl ošizen o – podle mého – nepopsatelnou slast geniálně sehrané partie – vpravdě uměleckého díla! (Méně důležité varianty či manévry, které jdou již příliš do hloubky problému, jsou většinou uváděny menším písmem.)

Na závěr partie se ctěný čtenář přirozeně i dozví, jaký že poslední tah v partii bílý zahrál – tedy zodpovíme první úkol této lekce a provedeme jakési resumé (syntézu) toho, co se na desce událo.

Nezbývá mně, než Vám popřát – jak se říkalo před několika desítkami let televizními hlasatelkami – hluboký umělecký zážitek (tentokrát bez tu nepatřičného usměváčka či, chcete-li, smajlíka).

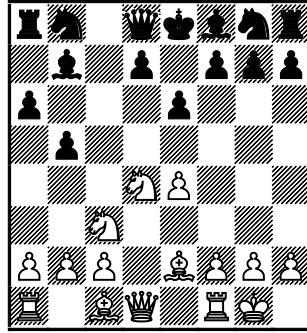
Wei,Yi (2724) - Bruzon Batista,L (2669) Danzhou, Čína, 2015

1.e4 c5 2.Jf3 e6 3.Jc3

Pořadí tahů vylučuje *několik* systému, které mohou pro *některé* bílé představovat nepříjemnosti. Ten totiž nyní po častém **3...Jc6** nemusí sicilskou otevírat a pouštět protivníka finálně kupříkladu do čeljabinské varianty, nýbrž pokračovat 4.Sb5!? Takový způsob hry má nemálo zastánců.

*Poznámka: Abychom si učinili obraz o repertoáru černého a ctěný čtenář věděl o čem autor spekuluje po 4. tahu bílého, ukažme si nyní dvě varianty Paulsenovy výstavby, jež se mohly (nebo podle přípravy černého možná měly) na desce objevit: **3.d4 cxd4 4.Jxd4 a6 5.Jc3** (Čínský velmistr tu ovšem hrává zatím skoro výlučně **5.Sd3**) 5...b5. Drzá Paulsenova varianta. Jako mladíkovi se mně tu líbilo 6.Se2 Sb7 7.0–0!*

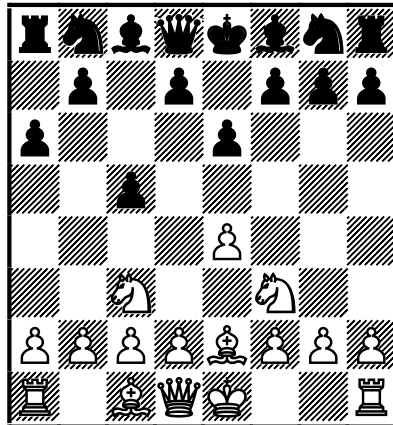

(reálná vývinová oběť centrálního pěšce; viz poznámka ke 4. tahu partie); nebo černý hrává **3.d4** *cx*d4 4.*J*xd4 *J*c6 5.*J*c3 *a*6. Tu protivník pokračuje nejostřejším 6.*Se*3 *D*c7 7.*D*d2 nebo 7.*D*f3 viz skvostná partie Wei,Yi (2675) vs Haastová,A, (2325) *Wijk aan Zee*, 2015 (1–0, 26).

Pojďme však dál **3...a6** Žádný Svěšnikov, žádný Kalašnikov, žádní klasičtí 4 jezdcí....Černý trvá na Paulsenově variantě, kterou má pevně zabudovanou ve svém repertoáru.

4.Se2

Hmm. Upřímně řečeno, teď už mne smysl pořadí tahů jasný není. Bílý zjevně *něco tají*. Chce buď nějaké variantě černého opět zabránit, jak již naznačuje předchozí postup nebo ovšem naopak...láká protivníka do varianty, která by se po *obyčejném* neprodleném otevření sicilské z největší pravděpodobností nehrála - černý by upřednostnil jinou.

Buď jde tedy ze strany čínskému velmistra o aktivní ranou profylaxi čelit nějakému systému nebo „pasivně“ čeká, leč láká protivníka do pro něho méně příjemného průběhu. Černý tedy rozhodně má o čem přemýšlet!

Poznámka: Zde jsou tedy některé možnosti, jaký vlastně vzkaz bílý posílá kubánskému hráči hraje 4.Se2.

1/ „Můžeme hrát ‘drzého’ Paulsena s a6+b5 - Jc3+Se2 (černý ovšem nemůže mít tušení, jakou (pod)variantu zvolím. Tohle jistě nečekal!“

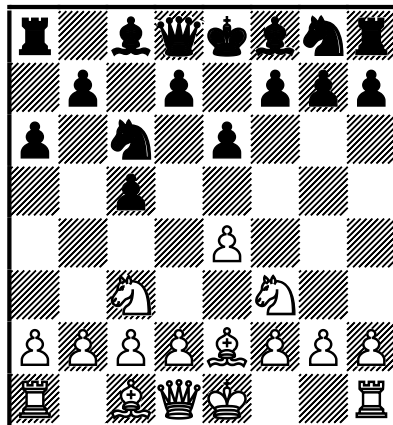
2/ „Můžeme hrát i Paulsena s Jc6, a6 a Dc7. Ani zde jsem systémy se Sf1–e2 dosud nehrál. Mám v repertoáru ostré Se3, Dd2 (nebo dnes opěvované Df3) a 0–0–0, s jímž možná počítal. I takového slušnějšího Paulsena chtěl možná soupeř zahrát a byl na varianty s 0–0–0 připraven...ale Se2?“

3/ Nabízím ti rozehrát scheveningenskou výstavbu. Pravda, ‘něco’ jsem zkoušel když mně bylo 10–11 let...zato ty s ní máš velké zkušenosti...“

Opakuji: Velmistr Lazaro Bruzon Batista, jenž má Paulsenovu výstavbu v obojím provedení pevně zahrnutou ve svém repertoáru, ovšem se systémy se Sf1–e2 nepočítal, nakonec tedy s přehozením tahů volí druhou svou základní zbraň - scheveningen, s nímž byl ostatně úspěšný třeba v partiích se Sergejem Rublevským (výhra 2011) nebo dokonce Tejmurem Radjabovem (výhra 2006). Jistě se mu dobře vzpomíná i na partii z roku 2001, kdy jako 19 letý remizoval v scheveningenu s L. D. Nisipeanem...Po těchto informacích se zdá logické, že než riskovat nějaké překvapení v Paulsenově variantě, černý mnoho neriskuje jestliže rozehraje scheveningen, s nímž navíc soupeř nemá takové zkušenosti...

Zde upozorňuji čtenáře, že jde ze strany autora o pouhou spekulaci. Ostatně, dále nabízím ještě jedno vysvětlení, proč nevolil černý variaci 1/.

4...Jc6

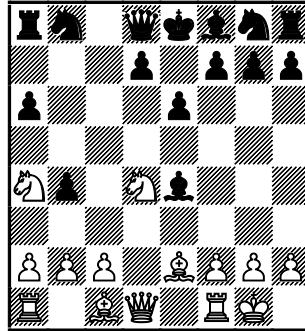

[Pokud **4...b5**, což - opakuji - mohl být původní záměr černého (rozehrát nejdrzejšího „Paulsena bez vývinu“ ☺), potom mohl bílý reagoval i jinak nežli akceptací 5.d4, a to:

a) 5.a4!? b4 6.Jb1 Sb7 7.0–0 (nebo 7.d4 Sxe4 8.0–0C/∞; naopak solidní 7.d3!? není ovšem vůbec ve stylu bílého, který téměř v každé partii hýří taktickými nápady, nejvíce ze všeho připomínaje mladého Tala) **7...Sxe4 8.d4C/∞**

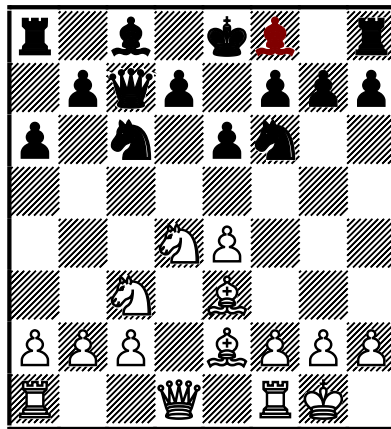
b) 5.0–0 Sb7 6.d4 cxd4 7.Dxd4

(Po 7.Jxd4 vzniká známá pozice „nejdrzejšího rozvětvení Paulsenovy varianty z nejdrzejších“, když ještě nyní černý pokračuje 7...b4 8.Ja4 Sxe4.)

7...Jc6 8.De3⊖. Teorii dnes nikoli neznámá pozice. Skrze velký deficit ve vývinu je krajně pochybným podnikem 4...d5?! po 5.exd5 exd5 6.d4!⊖ vezmi mne čert, jestli tu stojí černý OK!]

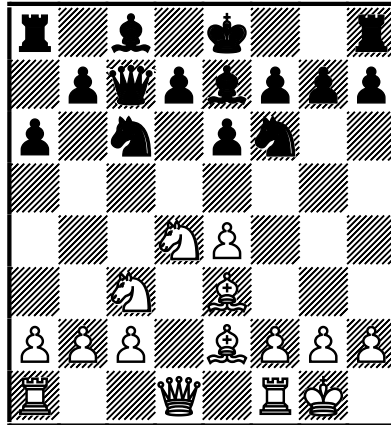
5.d4 cxd4 6.Jxd4 Dc7 7.0–0 Jf6 8.Se3

Zvolí černý Paulsenovu variantu (v měkčím vydání než uvádíme výše) nebo scheveningena? To záleží kam bude vyslán královský střelec!

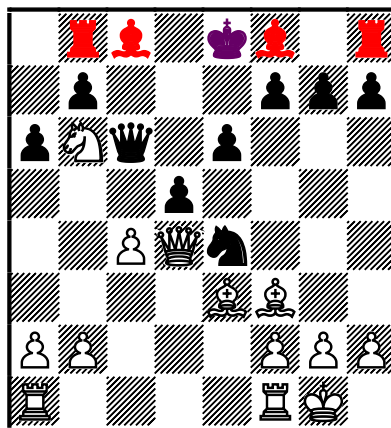
[Protože se mně za mladých let nelíbila jedna z hlavních variant Paulsenova systému (viz poznámka k následujícímu tahu černého) hrával jsem tu pořadí **8.Kh1**, a když 8...Sb4 (8...d6 9.Se3 Se7 10.f4 přechází samozřejmě do hlavních variant *scheveningenu* a tedy i naší partie) tedy 9.Dd3 ... 9...Je5 10.Dg3.]

8...Se7

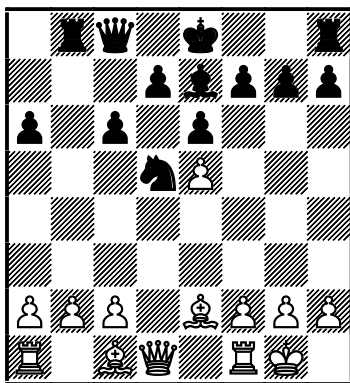

Tedy scheveningenská varianta!

[Po **8...Sb4** před sebou máme jednu ze základních situací Paulsenovy varianty. Pamatuji si, že jsem míval - nepřiliš racionální - odpor vůči (tehdy) hlavní variantě 9.Ja4 ...ačkoli nyní vzít centrální pěšec dobře nejde: 9...Jxe4? 10.Jxc6 Dxc6□ je nutné krýt Je4 (10...bxc6? 11.Dd4+-) 11.Jb6 Vb8 12.Dd4 Sf8 13.Sf3 d5 (13...f5 14.Vad1 /14.g4/ 14...d6 15.Sf4 e5? 16.Sxe5! dxe5 17.Dxe5+) 14.c4!+-.]

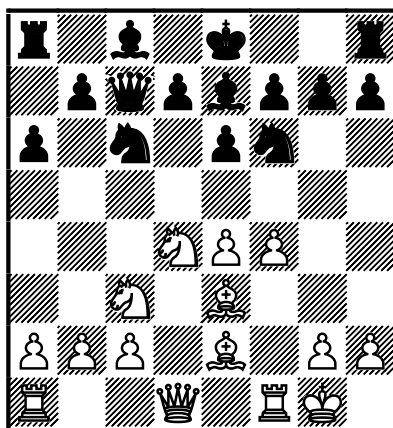

Prostě se mně nelíbil *taneček* bílého dámského jezdce ve variantě 9...Se7 10.Jxc6 bxc6 11.Jb6 Vb8 12.Jxc8, (třetinu dosud učiněných tahů „shrábl pro sebe“ tento nenasyta, připomíná tak na konci své dlouhé pouti *slavného* samečka kudlanky nábožné ☺) i když jsem později trochu názor upravil vida 12...Dxc8 13.e5 (13.Sd4!) 13...Jd5 14.Sc1! s intencí 15.c4, 16.b3 a 17.Sb2.

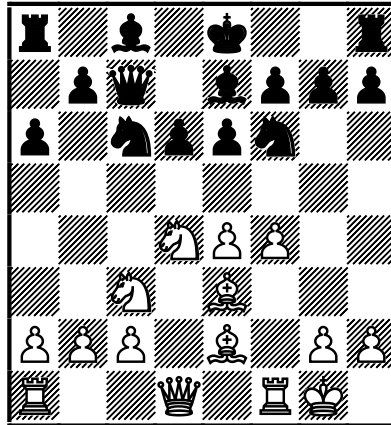

1–0 Matulovič,M vs Portisch,L, Sousse, Tunisko, (izt), 1967 (25). Ještě je třeba snad pro poučení čtenáře dodat, že na počátku milénia začalo být *logicky* (stejně jako v celé řadě jiných variant sicilské obrany) populární **9...Sd6.**]

9.f4 s poziční hrozbou 10.e5!

9...d6

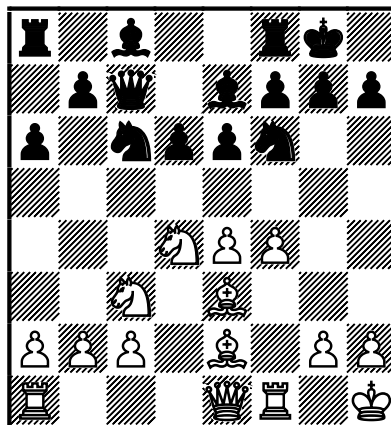

Před námi stojí jedna z tabíí scheveningenské výstavby, která se často vyhřívala (a stále vyhřívá, *i když už to není ono, oslavenců ubylo*) na prknech světových soutěží. Hodně popularity, jakousi injekci dlouhodobě působících amfetaminů, dodaly variantě první dva zápasy o titul mistra světa Karpov vs Kasparov! (Poslední, slavná 24. partie prvního dohraného zápasu v roce 1985.)

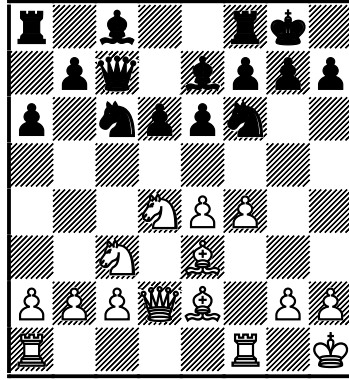
10.Kh1 Glosátor by si tu mohl vybrat nějakou variantu „prokazující“, že profylaktický ústup krále z úhlopříčky a7-g1 je nejen vhodný, ale i nutný, leč zároveň by musel korektně dodat, že není nutné jej hrát zcela nevyhnutelně a hlavně neprodleně.

[Profylaktický a (většinou) klidnější vývoj zde slibují rozvětvení **10.a4**, jež byly testovány právě v prvních zápasech o šachovou korunu gigantů.]

10...0-0 11.De1

[Nebo ≤11.Dd2

s dalším 12.Sf3 a 13.Df2 (xb6)

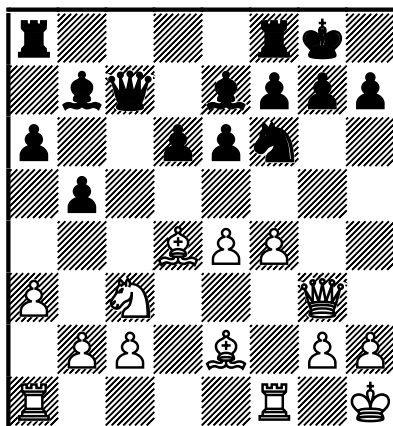
Poznámka nejen pro trenéry: Domnívám se, že pro trenéra je vždy důležitým příznakem i výtečným etalonem (do jaké výkonnostní kategorie svěřence „už“ zařadit) právě koncepce s vývinem dámy na d2. Hrajíce bílí takto automaticky, není jejich výkonnost valná, a osobně bych u svěřence váhal, zda nebylo rozhodnutí „začít s otevřenými sicilkami“ předčasné! Ano, bílý hraje přesně v souladu s tím, co se naučil. Chystá dokončit vývin Va1–d1 a nechráněná hradba na OL „d“ (pěšec d6) jej správně dráždí, přesně tak, jak psal Nimcovič i trenéři učili...Jenže...dáma se na d2 moc dlouho hrát nemůže. Protože bílý musí brzy krýt ještě jednou klíčového centrálního pěšce e4, a Se2–d3 nejen vypadá hloupě, hrává Se2–f3. Nu, ale co potom s oslabeným políčkem c4, kam se jistě těší vstoupit černý jezdec? Nu jistě, přesuneme ji na f2, vždyť černý oslabil úhlopříčku g1–a7...Jenomže tohle jsou již hlubší strategické úvahy, které právě může chápat až hráč od nějaké úrovně hry. Když vídávám některé 8-10 leté dětičky - chudáčky s výkonností velmi mírně nad kategorií „chápaní povinnosti vývinu“ - jak černými "vesele mrskají" třeba variantu 1.e4 c5 2.Jf3 a6...je mi smutno. Takovému „trenéru chytrákovi“ bych neprodleně navrhl odebrat licenci, jak říkával s oblibou můj trenér pan Štefan Gross!

Nyní se však už vraťme k teoretickému tahu v partii: bílý, jehož povinností je vést aktivní operace v centru a na KK, přesouvá nejsilnější figuru tam, kde ji bude nejlépe a pro soupeře nejhůře. Z pole g3 nejenže stále podporuje postup e4–e5 s otevřením centra (černý musí vyvinout profylaktické úsilí o zabránění tohoto nebo centrální průlom permanentě „variantě“ hlídat), ale se samozřejmě přibližuje KK černého (Dg3–h3)! Konečně, průlom e4–e5 může být později svázán se sérií oběti. Nechci ale čtenáře zatím zatěžovat variantami jdoucími mimo...už jen proto, aby měl dost sil vstřebat to...co se bude dít 😊.]

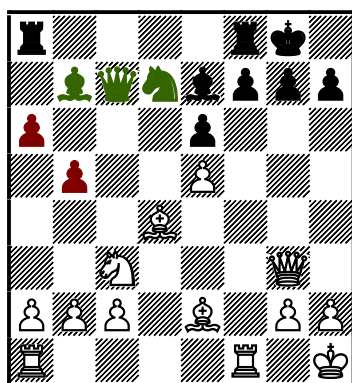
11...Jxd4

[Často se zde hrává (ale mnohem více používalo v minulosti) **11...Sd7 ... 12.Dg3 Jxd4 13.Sxd4 Sc6** viz poznámka ke 14. tahu černého. Zjevně slabší je naproti tomu okamžité **11...b5?! 12.Jxc6! Dxc6 13.Sf3** nebo dokonce **13.e5**. Černý tak doplácí na přespříliš ambiciózní dámu, jež samozřejmě nemá na c6 co pohledávat.]

12.Sxd4 b5 13.Dg3 Sb7 [Okamžité **13...b4?** má bílý ošetřeno: **14.e5!±.**] **14.a3**

Ted' není ještě centrální postup na místě (ve variantě jde o zásadní rozhodnutí a je tedy vždy třeba jej velmi pečlivě zvážit i variantně ošetřit)! **14.e5?! dxe5 15.Sxe5 Dc5** s dalším **16...b4**; už vůbec nelze doporučit $\leq$ **15.fxe5 Jd7!±**; černé síly jsou rozmístěny vzorně, nad míru elasticky, zatímco šance bílého na útok při polootevřeném centru již vyhlížejí vysloveně platonicky.

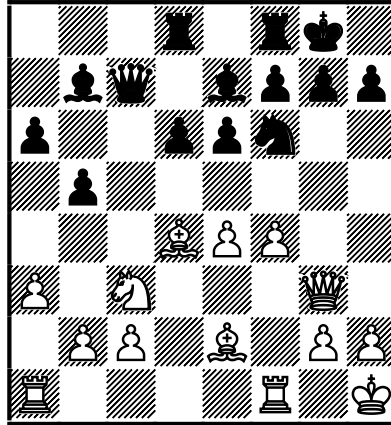

Scheveningenský systém je i na sicilskou obranu mimořádně rozložitý! Kupříkladu černý jak ve 14. tak 15. či 16. tahu může vybírat...ale samozřejmě také *přebrat*, jak se možná stalo v naší partii, ale i v některých

navěšených ukázkách. (Vybral jsem mimořádně efektní, ale - samozřejmě - partii století se nevyrovná žádná 😊.)

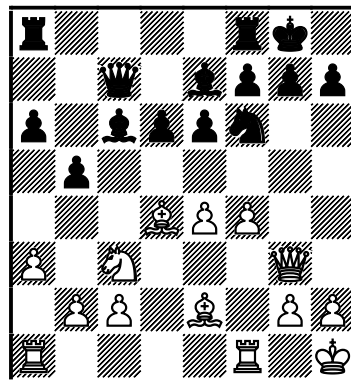
14...Vad8!?

Pro mne, jenž se scheveningenskou variantou sice *bílými* vyrostl, leč dlouhá léta se jí příliš nezabýval, je plán volený černý novým...a zdá se mně, že i logickým! Dokončuje vývin, když navíc věž brání programovému e4-e5. Černému jde však ještě o více.

Pro zájemce o scheveningen (ať již bílými či černými), zde uvedu malou – místy historickou – exkurzi do jádra pozice:

1/ Za mých mladých let zde byl hitem (a snad dokonce i tabií) logický manévr se zájmem o DK (pochopitelně), ale i centrum **14...Sc6**

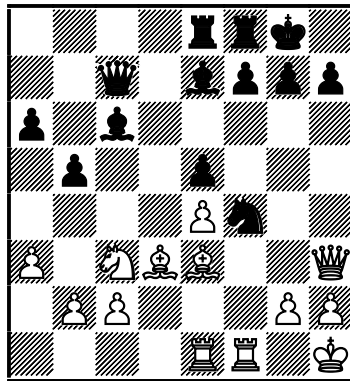
K přínosům – přidanou hodnotou - takového rozestavění patřilo, že pozice mohla vzniknout z nejrůznějších pořadí tahů. Představme si například, že černí, majíce již vyvinutého dámského střelce na d7, provedli manévr Jc6xd4 a Sd7-c6. 15.Vae1 (Druhým plánem 15.Sf3 s následným 16.Vad1 či

16.Vae1 jsem coby mladý útočník pohrdal, jako vůči černému králi nedostatečně agresivním a tudíž nelogickým ☺. Královský střelec prostě patří na d3 ve spojení s manévrem Dg3-h3 a e4-e5 – to bývalo mým krédem!)

1A/ V databázích lze najít jednu Bruzonovu partii, v níž pokračoval „pro změnu“ nyní tradičním 15...Vae8 16.Sd3?! (Pro následující takřka konvenční zápletku se ovšem věž hodí ideálně!)

(Správné je zde krom jiného logické 16.e5 /jakoby bílý pěšec dělal na právě *centralizovanou* věž...dlouhý nos ☺/ dxe5 17.Sxe5 (≤17.fxe5 Je4 18.Jxe4 Sxe4⇌) 17...Dd7 /17...Db7? 18.f5!/ 18.Sd3 s ideou 19.f5. Zde se zcela zjevně projevují i stinné stránky „centralizace“ dámská věže!)

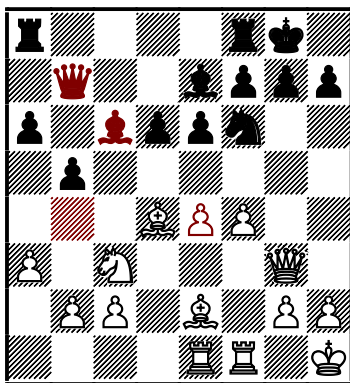
16...e5! 17.fxe5 Jh5 18.Dh3 dxe5 19.Se3 (19.Dxh5 exd4⇌) 19...Jf4!

s excelentní hrou černého (Zapata,A vs Bruzon Batista,L, Santo Domingo, 2003), na čemž nemění nic ani transformace 20.Sxf4 exf4 21.e5 g6 22.Dh6 (22.Se4 ... 22...Sxe4 23.Vxe4 Sg5) kvůli 22...f3! ♣ (0–1, 49);

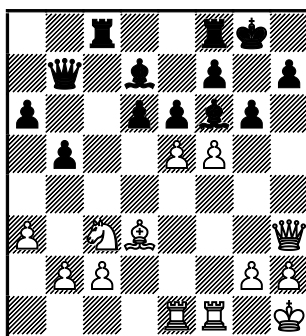
1B/ Solidní a přirozené je pokračování 15...Vac8, což se hrálo například v partii Balašov,J (2565) vs Karpov,A, (2690), Leningrad, 1977 (1/2–1/2, 33): 16.Sd3 e5 17.fxe5 Jh5⇌; i když je zřejmé, že ve srovnání s variantou 1A/ je blížící se otevření hry v centru výhodnější pro dámskou věž stojící na e8. *Poznámka:* Ovšem, na druhé straně, rádoby útočný manévr Se2-d3 není vůbec v těchto druzích pozic povinný. Autor se na něho pouze soustřeďuje v souladu s vývojem partie století!

1C/ Stará hlavní varianta pokračovala logickým 15...Db7

16.Sd3 b4

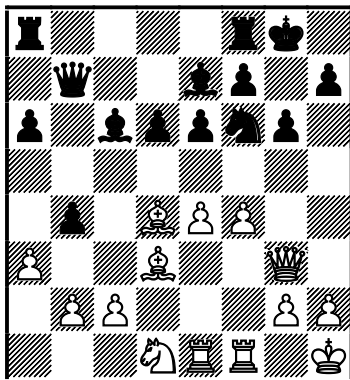
(Černý nesmí váhat! Možná se čtenáři nezdá, ale pozice si svým ostřím nezadá ani s katanou! Důkazem může sloužit následující fragment: 16...Vac8? 17.Dh3 g6 18.f5!± Sd7 19.Sxf6! Sxf6 20.e5!!→

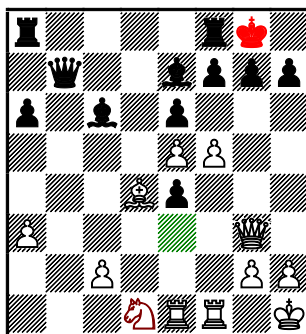
1–0 Svidler,P (2635) vs Morozevič,A (2630), Elista, 1995, /54/.)

17.Jd1 Okamžitý odskok jezdce s plánem jeho rychlého přesunu na KK jsem si oblíbil, nebera v úvahu pro někoho až chmurné zhoršení pěšcové kostry. „Vždyť abychom mohli hrát koncovku, musel by nejprve černý král přežít střední hru!“ vedl jsem monolog ☺. Ostatně, jak obtížný úkol před sebe černí staví sázejíce na statiku, ukáže právě tahle brilantní navěšená partie s úkolem pro čtenáře!

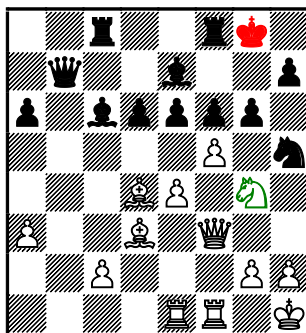
17...g6?!

(Nabízí se na pohled logické /po 17...bxa3 18.bxa3/ 18...d5. „Zahnali jsme jezdce z centra, nyní tedy *musí* následovat typický sicilský centrální úder! Tak se přece píše ve všech kvalitnějších knihách! Vzorová partie Vajda-Kotov již z roku 1949 je toho jasným svědkem i dokladem!“ může uvažovat černý. Jenomže k žádoucímu otevření středu ve skutečnosti nedojde! 19.e5 Je4 20.Sxe4 dxe4 21.f5!

21...exf5 22.Je3↑/→. O šest let později zkoušel proti stejnému soupeři Alexeji Širovovi /2750/ Sergej Movsesjan /2665/ pohlednější 18...Vac8 /sám si v poznámkách přidával k bezpochyby logickému vývinu znak zajímavého tahu; smysl má i 18...Vad8/, a v partii byl veleúspěšný. Ovšem na pozici po 19.Jf2N Jh5 20.Df3 g6 21.Jg4 f6 22.f5!→

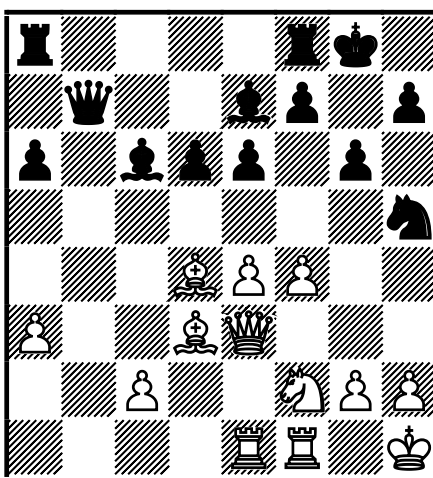

by vsadil málokterý černý!)

Skvostný „závěr“ se odehrál v partii Širov,A (2740) Benjamin,J (2610) Horgen, Švýcarsko, 1994: 18.Jf2! bxa3 19.bxa3 Jh5 20.De3

Otázka pro čtenáře: Manévr g7-g6 spojený s výpadem Jf6-h5xf4, následnou pěšcovou vidličkou e6-e5 a žádoucím uvolněním hry, je jednou z typických strategicko-taktických zbraní černého.

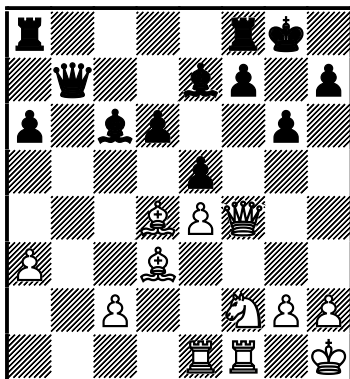
Je nyní správné udeřit černými 20...Jxf4? Ano nebo ne a proč?

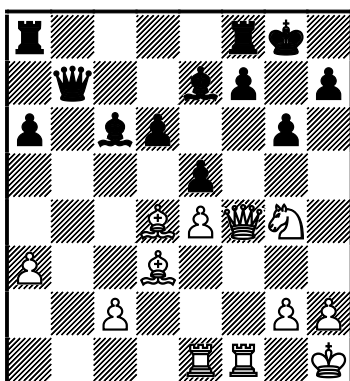

Řešení: 20...Jxf4? 21.Dxf4 e5

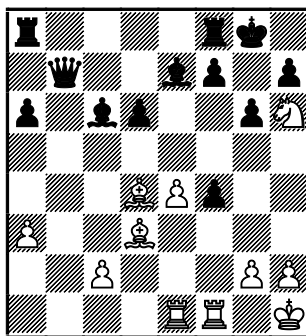

Nyní následovalo překvapení, založené – jak jinak – na dopočítávání variant! Nepochybuji, že je silnější šachisté bez větších problémů našli; druhá věc je však řádný propočet (dopočítávání) 22.Jg4!!

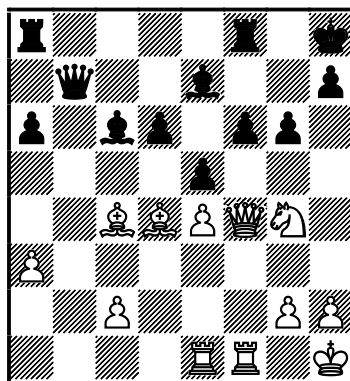
Jistě otřesený americký velmistr hrál 22...f6?!

(Samozřejmě nelze 22...exf4?? 23.Jh6#; /pěkný příspěvek pro sběratele, teoretiky či trenéry – matový obrazec J+S jak vyšitý ☺/

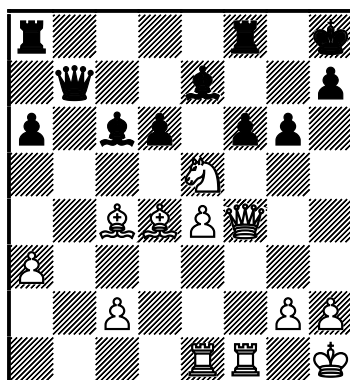

bylo lze však hrát 22...exd4 23.Jh6+ Kg7 24.Jxf7 Sg5 /24...g5 25.Df2!; 24...Se8? 25.Dh6+ Kg8 26.Jg5/ 25.Dxg5 Vxf7 26.e5!→.)

, aby po 23.Sc4+ Kh8

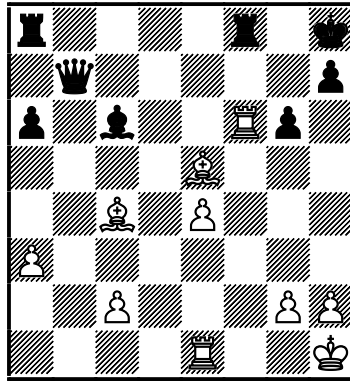

podlehl druhému strašlivému atentátu na krále - kombinaci 24.Jxe5!!

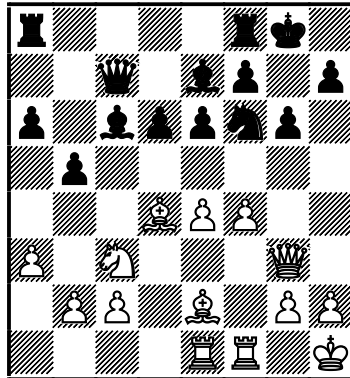
24...dxe5 25.Dxe5! (1–0, 33)... 25...fxe5 26.Sxe5+ Sf6 27.Vxf6+-

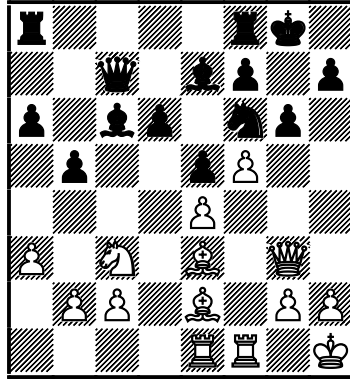

Poznámka: Naučit se správně rozehrávat pozice varianty bílými znamená především vytáhnout si z databází či literatury Širovovy partie a podrobně je rozebírat! (Pokud narazíme dokonce na jeho komentáře, blížíme se ideálu! Některé ovšem mohou naopak paradoxně uškodit.) Širovův Talovský přístup k šachu jej jednak jaksí předurčuje rozehrávat ty nejostřejší varianty scheveningenu, jednak je z jeho tvorby vidět, jak moc mimořádně složitým pozicím rozumí. Jeho prohra se Sergejem Movsesjanem je jedinou, kterou jsem v daném rozvětvení - B85 - našel!

1D/ 15...g6

O tomhle již své víme! Myšlenkou profylaktického postupu je po Se2-d3 operovat taktickými možnostmi Jf6-h5xf4 + e6-e5 a bílý musí evidentně také řešit osud pyšného pěšce e4 – rám bílého centra. Na druhé straně je samozřejmě oslabení nejdelsí úhlopříčky samo o sobě hazardem (někdo by samozřejmě řekl naopak odvahou)...inu, nehrajeme Caro-Kann, ale sicilský scheveningen ☺. 16.f5 (po závažném oslabení KK může bílý změnit čepel taktických zájmů pokračuje ♞16.Sf3!? s úmyslem 17.e5) 16...e5 ♠ 17.Se3

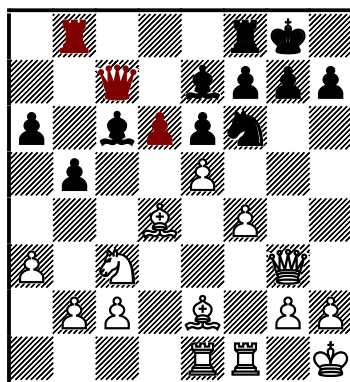

17...Sxe4?!

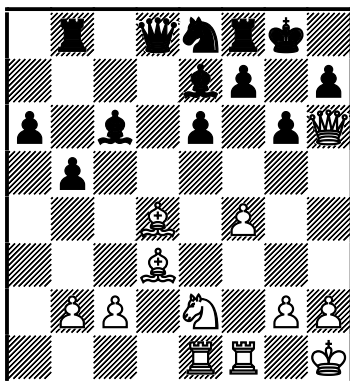
(Ani profylaxe 17...Kh8?! Schmidt,W /2445/ vs Janošević,D /2402/ Vršac, Jugoslávie, 1997 za moc nestojí. Bílý útok se rozvíjí sám od sebe: 18.Dh4! //Sporné je $\leq$ 18.Sg5 Jxe4! 19.Jxe4 Sxe4 20.Sxe7 Dxe7 21.f6 ∞ ; 1–0 Arutunjan,D /2390/ vs Bachtadze,L, /2146/ Tbilisi, 2001 /27/.// 18...gxf5? /18...Jxe4?! 19.f6!/ 19.Sg5! Jg8 20.Vxf5 Sxg5 21.Vxg5 $\pm$ /1–0, 52/. Úplně jasno však není - navzdory tvrzení některých starých teoretiků ve variantě 17...Jxe4!? 18.Jxe4 Sxe4 19.f6 Sd8 ∞ .)

18.fxg6 Sxg6 (18...fxg6 19.Vxf6!) 19.Vxf6! Sxf6 20.Jd5 Dd8 21.Sb6 Sh4 22.Sxd8 Sxg3 23.Sf6! Vfc8 $\square$ 24.hxg3 Vxc2 25.Sf3 $\pm$ 1–0 Kruszyński,W vs Filipowicz,A, Polsko, 1977 (70);

1E/ Nepromyšlené je 15...Vab8?! skrze 16.e5!

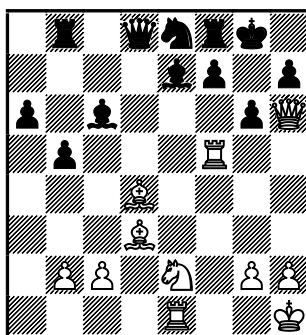

Za další perlu do sbírky brilantně provedených útoku na krále můžeme označit partii Sznepik,A vs Niklasson,Ch Helsinky, 1978: 16...Je8 $\square$ 17.Sd3 g6 18.exd6! Sxd6 (18...Jxd6 19.f5!) 19.Dh4 (s hrozbami Ve3+Dxh7+!) 19...Dd8 20.Dh6 Sxa3 21.Je2 Se7

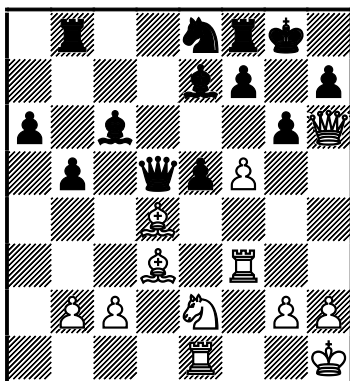
22.f5!! → Dd5?

(Nebo 22...Sg5? 23.fxg6! Dopočítávání variant! Černý se mohl bránit jedině rozumným 22...exf5 □ 23.Vxf5!)

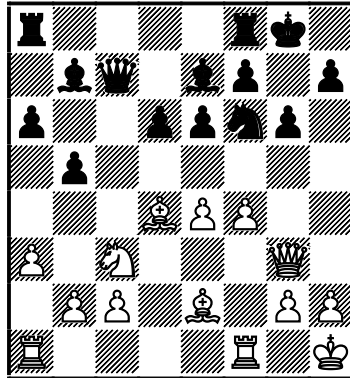
, opět s hrozbou báječné kombinace s obětí dámy! Rozumné přirozeně není ani 22...gxf5? 23.Sxf5.)

23.Vf3 e5

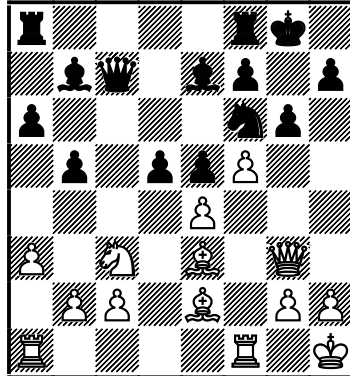
24.Jf4!! Dxd4 (24...exf4 25.Dxh7+!!) 25.fxg6 fxg6 26.Sxg6 hxg6 27.Dxg6+ Jg7 28.Je6+- ... (1-0, 30).

2/ Bezpochyby pozoruhodné je později vyprodukované neprodlené **14...g6!**? Viz poznámka k rozestavění **1D/ 14...Sc6** a **15...g6**.

Důvtipným pořadím tahů získal černý - z pohledu systémů s raným g7-g6 - de facto tempo (Sd7-c6 nebo Sb7-c6, ovšem zde „pouze“ Sc8-b7), což se projeví i ve variantě 15.f5. Podívejme se i zde na možnosti bílého!

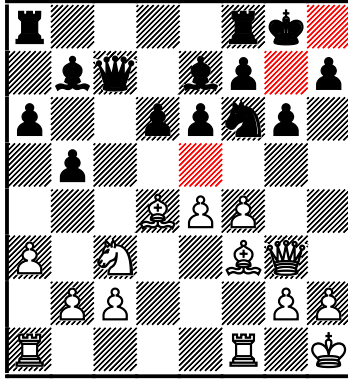
2A/ 15.f5 e5 16.Se3 d5! ♞/∞

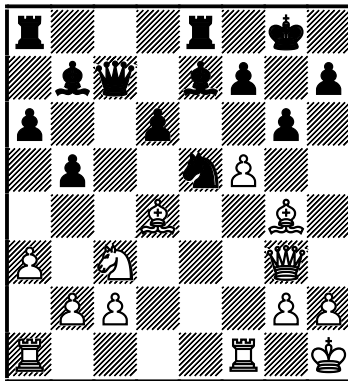
Zuckermann,B (2450) vs Grefe,J, USA (ch), 1977 (0–1, 45) nebo třeba Klaič,P vs Trapl,J, corr. 1987 (0–1, 48);

2B/ Podle mého i tu potřebuje úvazek černého g7-g6 změnu rozestavění bílých sil!

♞15.Sf3

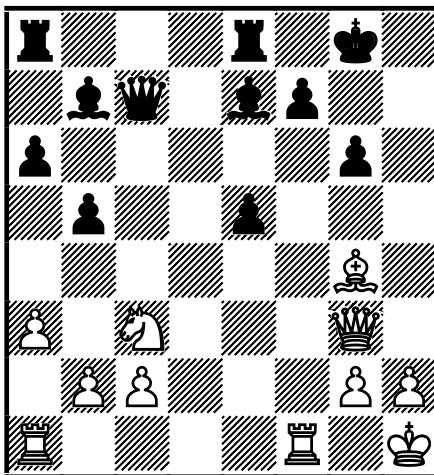

, mj. kontrola bodu d5! Centrální průlom dává černému dobrou protihru. Úžasný útok uskutečnil bílý v partii Nguyen Ngoc Truong Son (2530) vs Van Wely, L (2679) World Cup, Chanty-Mansijsk, Rusko, 2007: 15...Jd7 16.f5 Je5 (16...e5 17.Se3 a 18.Sh6→) 17.Sg4 exf5 18.exf5 Vfe8? (18...Dd8)

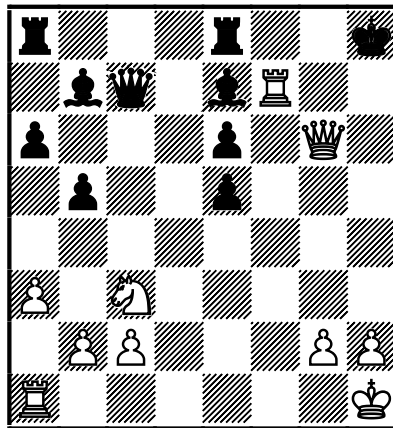
19.fxg6 hxg6 20.Sxe5 dxe5

Otázka pro čtenáře. Jak byste na místě vietnamského velmistra pokračovali v útoku? Použijete kombinaci nebo nějaký „klidnější“ prostředek?

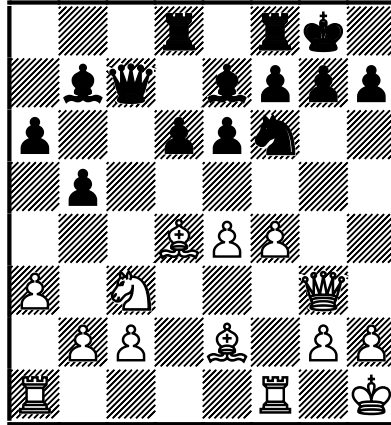
Řešení: 21.Se6!! Půvabná kombinace s ideou nepřímého zničení pěšcového krytu (figurou jej přímo nelikvidujeme, nýbrž...*jen* nastavujeme ☺) a TP vazby! 21...fxe6 22.Dxg6+ Kh8 23.Vf7 (1–0, 24).

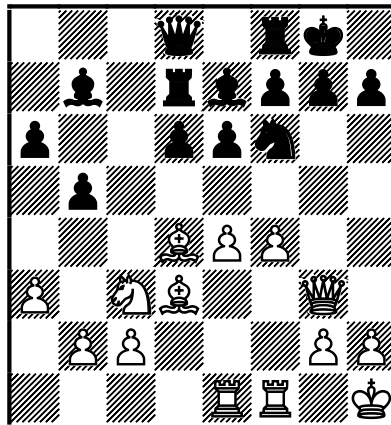
2C/ Příliš šancí na výhodu pochopitelně nedává buď inertní nebo naopak tvrdohlavé (dle naladění bílého ☺) ≤15.Sd3. V partii Gulijev,N (2510) vs David,A (2589), Bastia, Francie, 2010, (1/2, 46) černý názorně předvedl poziční klady systému s raným g7-g6: 15...Jh5 16.De3 Jxf4! 17.Dxf4 e5 18.Df2 exd4 19.Dxd4 Dc5! ♣ 20.Dxc5 Dxc5 21.Jd5 ≤Sxd5 22.exd5 c4 23.Se4=.

3/ Abychom měli přehled tak nějak kompletní, uveďme ještě: naopak nevhodné nejen pro svoji pasivitu, ale i chování vůči vůdci je 14...Vfd8?! 15.Sd3 Je8? brrrr 16.Vae1±.]

Po (nepovinné!) exkurzi do převážně ostrých a složitých variant scheveningenu se nyní vraťme zpět do partie století, v níž - připomeňme si - černý zvolil zajímavé centralizující **14...Vad8**

15.Vae1 Vd7 16.Sd3 Dd8

Poslední dva tahy černého – manévr těžkých figur s jakousi záměnou dámy za věž - potřebují jistě objasnění! Černý odráží možnosti průlomu e4-e5, neboť otevření centra při plném ovládní nově otevřené linie „d“ by mu jistě dávalo protišance. Není to ale málo? Co chce hrát dál? Vždyť bílí - metodicky přivádějící na KK další a další rezervy - za takové „profylaktické nicnedělání“ tak nanejvýše poděkují! (Bez e4-e5 se samozřejmě obejdou, úhlopříčka d3-h7 se dá přece otevřít třeba i ...obětí Jc3-d5!)

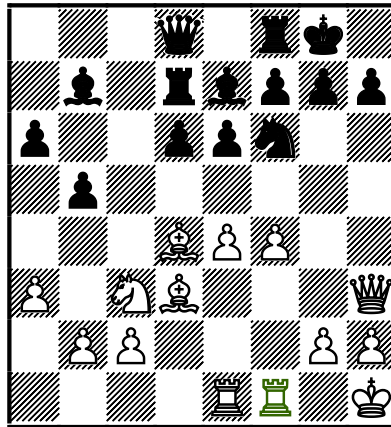
Co chce tedy černý činit sám? Zapomeňme na okamžik na profylaxi. Primárně je manévr černého svázán se strategicky správnou ideou protiúderu v centru d6-d5, ať již v situaci, která nyní panuje na desce, tak v pozdějším průběhu, když se do sebe po f4-f5 e6-e5 *zakousnou* centrální

pěšci „e“. Černý tedy předběžně kontroluje pole d5, figury směřuje do centra (možný manévr Dd8-a8 není též nic jiného nežli pokračující boj o centrum desky!) a hraje v souladu se strategickými zásadami (viz zejména varianta 14...g6 15.f5 e5 16.Se3 d5⇝). Nic závadného na tomto způsobu hry vidět není, když mne navíc - přiznám se - plán černého připadá i poměrně sympatický, přívětivý.

Jednou věcí jsou ovšem obecné úvahy, druhou konkrétní varianty, které vznikají právě v pozicích, v nichž se černý rozhodne udeřit d6-d5. V dalších komentářích se přesvědčíme, že vše není „možná“ tak růžové, jak by si černý přál...

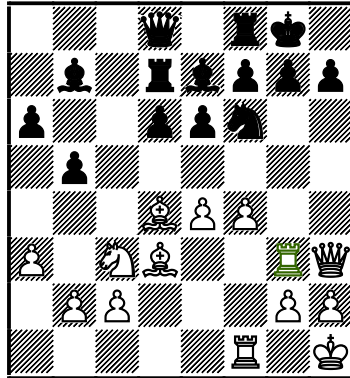
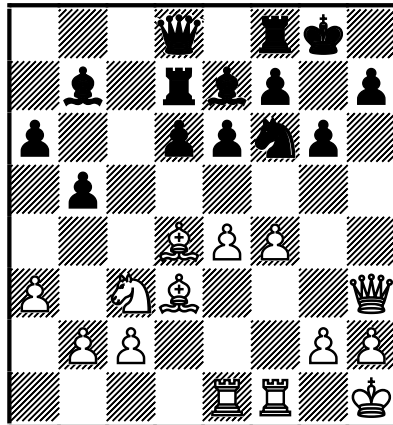
17.Dh3

Mimo všeho jiného i profylaxe! Při zběžném pohledu na šachovnici by se mohlo zdát, že pěšec „e“ se již zcela právem třese nedočkavostí...podívá se na cizí území. Není tomu tak! Ale...co není, může být...

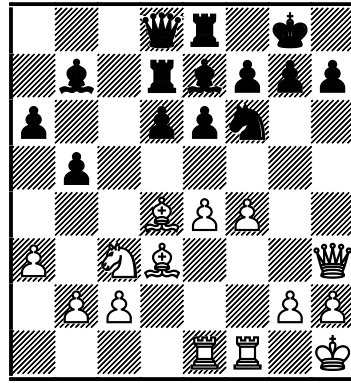
Protože centrální průlom by v daném okamžiku nevedl k žádoucímu efektu, bílý plánuje přesun tolik potřebného těžkotonážníka na KK. Jestli nyní není černému králi zrovna do smíchu, ale ministr propagandy jej může - zatím celkem oprávněně - uklidňovat, po 18.Ve3 a 19.Vg3→ by tomu již muselo být jinak!

Vf1-f3-g3

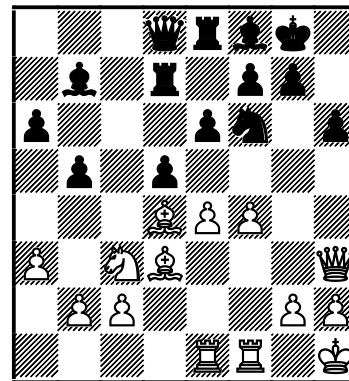
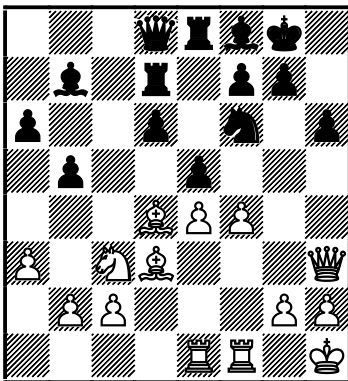
17...g6

Mj. s intencí plánovaného d6-d5! Zopakujme si: v praxi oblíbená profylaxe se vysvětluje nutností a činí se často bez hlubšího zadumání; zde ale narazí kosa nikoli na kámen, ale rovnou řádný buližnickový masív!

[Funkční - a odpovídající novějšímu pojetí strategie černého - zde zřejmě bylo **17...Ve8!**?

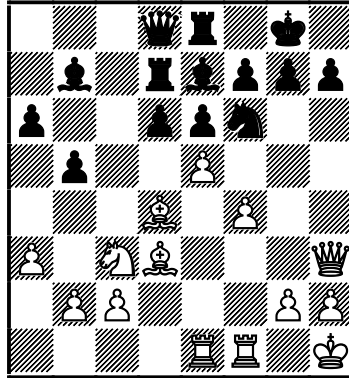

Černý ovšem může těžko doufat, že by se z oslabujícího pěšcový kryt g7-g6 *na tuty a navždy* vyvlékl! Tajuplný tah věží však sledoval profylaktické a celkem sofistickované rozestavení sil: 18...h6 (nepřímá ale přesto snadno viditelná úsluha centrálnímu pěšci „d“!), 19...Sf8 (nutné upevnění KK - konkrétně bodu g7 a h6 -, opětovná kontrola bodu f7, a uvedení královské věže do hry) a konečně 20...e5↔ nebo 20...d5↔ (viz pracovní diagramy níže).

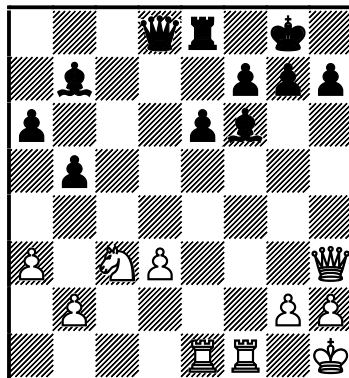

Poznámka: až později jsem z databázi zjistil, že takto se hrálo kupříkladu v partii Ni Hua (2724) vs Li Shilong (2557), ČLR (ch), 2009 (1–0, 52). Co z toho vyplývá? Weiho spoluhráč i konkurent variantu rozehrává též, a tudíž musel mladý velmistr s postupem, jenž se třeba autorovi zamlouvá více, počítat! Není dokonce vyloučeno, že ono „lákání do scheveningenu“ úzce souvisí právě i s touto pozicí.

1/ Protože bezprostřední a přímočaré 18.e5

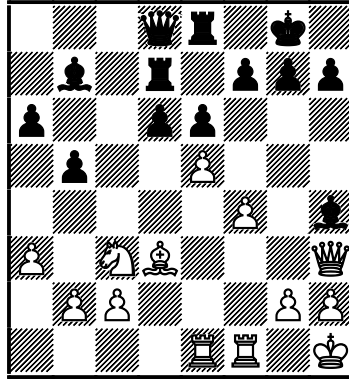

rozhodně nevede k pozicím ve prospěch bílého - ostatně duchovní otec rozmístění těžkých figur na d7, d8 a e8 musel mít jistě protivníkovy přímé snahy o vyvrácení ošetřeny ještě dříve nežli systém spatřil světlo světa: 18...dxe5 19.fxe5?! (♠19.Sxe5 g6 ∞) 19...Vxd4 ♠ 20.exf6 ♠ Vxd3 ♠ 21.cxd3 Sxf6 ♠

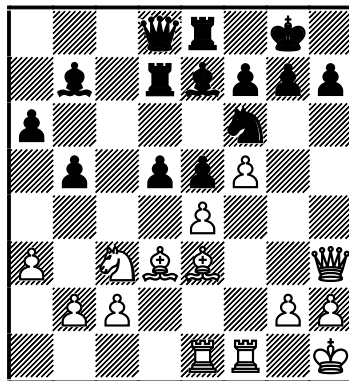
s více než dostatečnou kompenzací za onoho „kvalitového půlpěšce“ -, musí bílý sáhnout do jiné pokladničky...

2/ Chystaje se hrát 17...Ve8, musel by mít ovšem černý ošetřeno zrovna tak i 18.Sxf6 Sxf6 19.e5 Sh4 ♠/∞

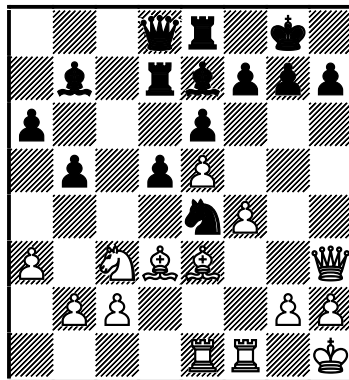

Vážený čtenář si jistě případně vyhledá, zda se tato situace již v praxi vyskytla. Nu, jist bych si nebyl.

3/ Světlé stránky těžkofigurové výstavby se projeví i při $\leq 18.f5$ $e5$ $\square$ $19.Se3$ $d5!$ $\rightleftarrows/\uparrow$

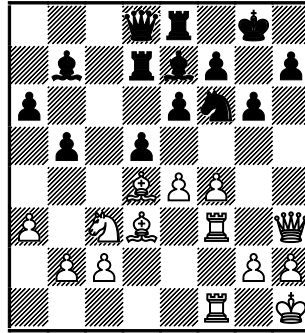
4/ Nu, a zdaleka povedené konečně není ani $\leq 18.Se3$ $d5$ $19.e5$ $Je4$ $\rightleftarrows$

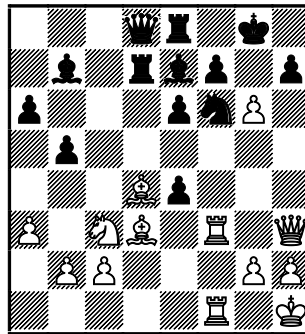
Balcerak, J vs Gološapov, A, Bundesliga, SRN, 2003 (1/2–1/2, 26);

Jaké možnosti by naopak mohly výstavbou černého *pohnout*? Líbí se mně **5/** 18.Ve3!↑. Černý poté nestihne uvést svůj záměr v život. Chybějící tempo (manévr h7-h6, Se7-f8 a celkem vzato povinné Kg8-h8) by se projevilo například po 18...h6

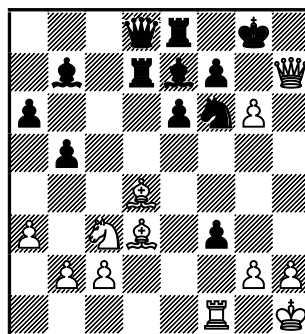
(Nebo 18...g6 19.Vef3 a když 19...d5? /△19...Sf8/

/Podle všech učebnic šachové strategie: proti křídelnímu útoku udeřme v centru šachovnice! Jak ovšem jednou překrásně shrnul velmistr Jiří Štoček - v odpovědi na Jansovy analýzy jedné – eufemisticky řečeno – sporné varianty Grünfeldovy indické obrany: „Problém protiúderu v centru v této pozici spočívá v tom, že...přichází pozdě!“☺./ tedy 20.f5!→ se silným útokem. Například: 20...dxe4 21.fxg6

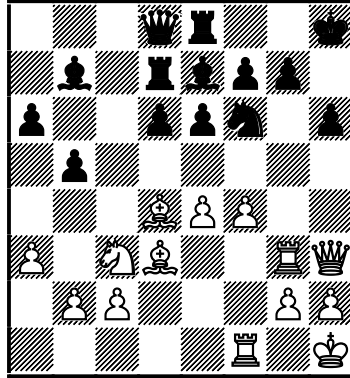

21...exf3? /21...Vxd4 22.gxf7+ Kh8 23.fxe8D+ Dxe8 24.Jxe4; 21...fxg6 22.Vxf6 Vxd4 23.Vf7; 21...hxg6 22.Vxf6 Vxd4 23.Vxf7/ 22.Dxh7+!

Zajisté kombinace! Přes efekt a krásu - žádné hrdinství! Bílý ví, co se stane – vidí do budoucnosti, matí ve dvou tazích!)

19.Vg3 Kh8

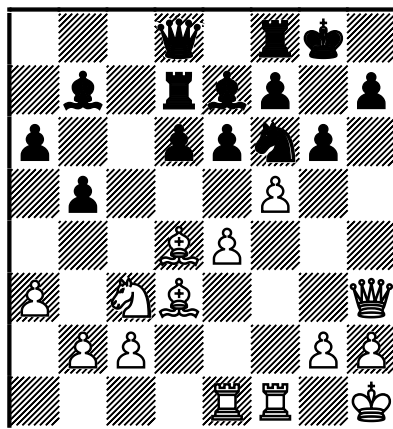

20.Jd5!! ... 20...exd5 21.e5→; šachovou slepou skvrnu představuje 20...Jxd5?? 21.Dxh6+!

6/ Sám Ni Hua (viz poznámka k 17...Ve8) tu pokračoval 18.Ve2 Sf8 19.Vef2[∞].

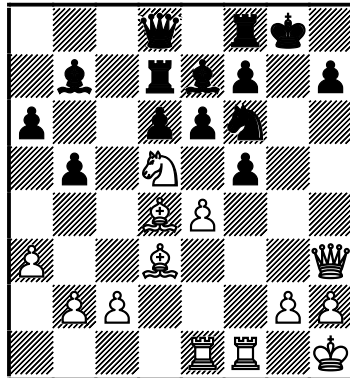
Na závěr poznámky snad uvedme, že samozřejmě není možné okamžité 17...d5?? pro prosté 18.exd5, a černý král ztrácí nejen náladu, ale s ní patrně i hlavu.]

Partie pokračovala **18.f5**

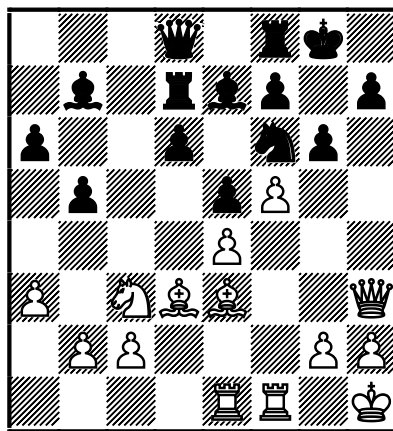
18...e5□

[**18...exf5?** **19.exf5** s hrozbou nejen prostého 20.Dh6, nýbrž třeba i 20.Vxe7 Dxe7 21.Sxf6 Dxf6 22.fxg6. Po na první pohled podezřelém (ale o nic horším, nežli jiná prohrávající pokračování 😊) **18...gxf5?** vyhrává **19.Jd5!**

Čtenář se může opět sám přesvědčit, že útok proti králi vedený šesti (sic!) bílými figurami nejde jen tak *stornovat* 😊!]

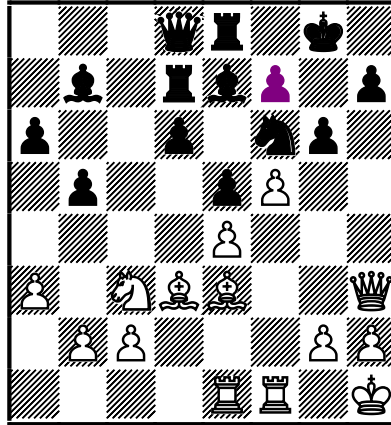
19.Se3

Do této chvíle jsme v partii století sledovali jistě zajímavý střet dvou typických koncepcí v scheveningenské variantě, ale přiznejme si...žádný zázrak. Obdobných pozic, dokonce i s dalším efektním průběhem a roztomilými kombinacemi, existuje mnoho, a ostatně v poznámkách se o tom může čtenář snadno přesvědčit. Co se však bude dít od této chvíle, nad tím se každému, kdo vidí partii poprvé, musí zatajit dech a i srdce zaplesat nad krásou naší milované hry!!

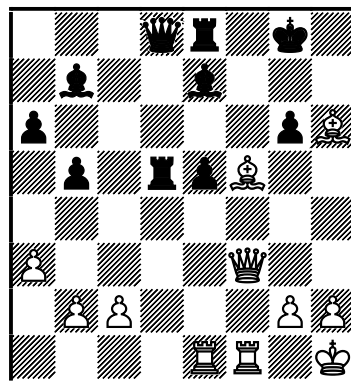

19...Ve8? Zřejmě poslední partie před odchodem pokračování směr...archív 😊!

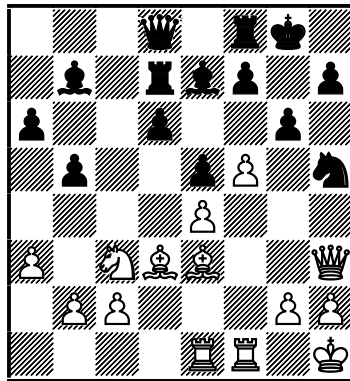
Sleduje výše načrtnuté ideální rozmístění svých sil a učiniv tedy manévr Se7-f8-g7, dosáhl by černý svého. Citlivý radar Dynamiky si však všímá, že na maličký okamžik zůstává bod f7 „bez řádného dozoru“, čehož se dá využít taktickou cestou...a to tak razantně, až se zdá, že v poslední dny se madam Dynamika *cpala* snad jen špenátem, kofeinem a taurinem 😊!

Vážne tu samozřejmě i plánované **19...d5?** (královské věži je na druhé straně prostě nezbytné účastnit se bitvy o centrum po prosazení centrálního postupu) 20.exd5+- Jxd5 (20...Sxd5 21.Sh6 Ve8 22.fxg6 hxg6 23.Vxe5) 21.Jxd5 Vxd5 (21...Sxd5 22.f6!) 22.Sh6 (22.Se4) 22...Ve8 23.fxg6 hxg6 24.Df3 f5 25.Sxf5!

Král zbavený svých bodyguardů brzy dodýchá.

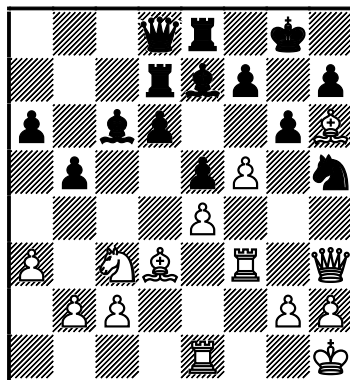
Abychom čtenáře nepletli: Pozice diagramu po 19. tahu již na šachovnicích světových turnajů stála více než několikrát. Nejrůznější weboví glosátoři (včetně toho, jenž si na stránkách www.chess.com evidentně spletl komentování partie století s fotbalovým zápasem finále mistrovství světa), zde uvádějí průběh partie Bok,B (2520) vs Hansen,E (2584), Oslo, 2013 (1–0, 29) **19...Jh5**

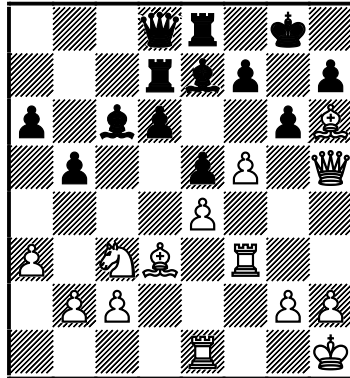
Domnívám se, že konkrétně tu bude ještě historie varianty pokračovat.
20.Vf3

(Nebo 20.Jd5 Sxd5 21.exd5 Sf6, a nyní kupříkladu 22.Sb6!?; pokračování 20.Sh6 se zase objevilo v partii Kamskij,G vs Stellwagen,D, Wijk aan Zee, 2009 /1/2–1/2, 71/.)

20...Sc6 21.Sh6 Ve8

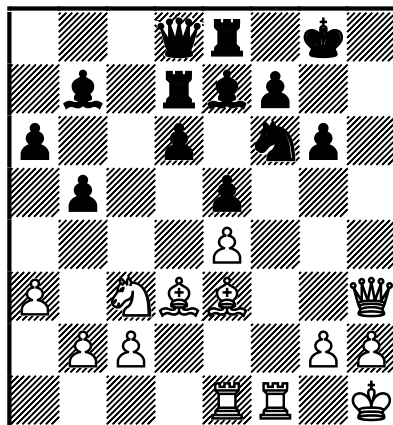
Nyní bílý, nekandiduje ovšem na partii roku, neboť si musel být vědom..., zahájil kombinaci s obětí dámy 22.Dxh5!?=/∞...

...po 22...gxh5 pouze remizuje! (Ambiciózní černý očekával více, a proto volil 22...Sh4!?, načež po dosti nepochopitelném průběhu partii ještě prohrál!) 23.Vg3+ Kh8 24.Sg7+ Kg8, logicky, neboť se dvěma figurami proti tu rozhodně nikoli bezbrannému králi nemá na více prostředky: 25.Sf6+ Kf8 26.Sg7+ Kg8=.

20.fxg6 [V několika předchozích partiích tu bílý pokračovali **20.Ve2**; **20.Vf3**; **20.Df3**; či **20.Sg5**. Pozice bílého poté vypadají bez diskuze příjemně, sympaticky, ale...vlastně si do jednoho zasluhují logický přídavek - znak „?“ nebo měkčí „?!“.]

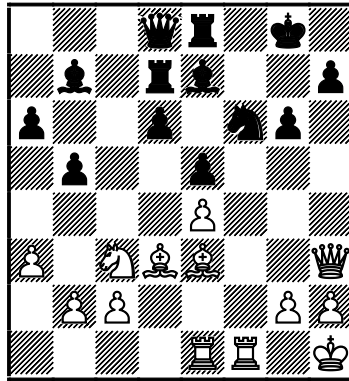
20...hxg6

[Může se zdát z pozičního hlediska paradoxní, ale černý mohl přežít celou anabázi s famózní kombinací či reálnou (poziční) obětí - toto se přece snažíme rozlousknout ☺ - jen a pouze...pokud by dobral na g6 druhým

pěšcem! Opakuji - jakkoli antipozičně toto vypadá! Pravda, žádná selanka by jej nečekala. Podívejme se: $\triangle 20...fxg6$

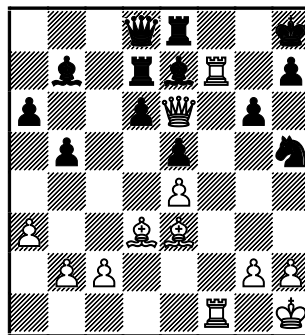
Poznámka: „Ve špatné pozici je všechno špatné!“ Dr. Siegbert Tarrasch.

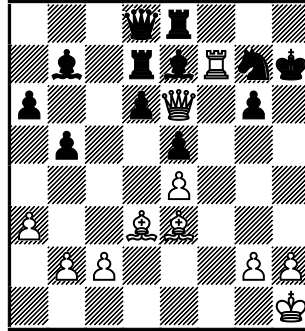
Vyčistit dobrovolně úhlopříčku a2-g8, oslabit bod e6 a ještě se zbavit překážky na OL „f“ se černému jistě nechtělo; vždyť navíc – jak víme – není prvním kdo dobral na g6 „správně“, dle pozičních kánonů ☺)

21.De6+

(Zajímavost: v dané pozici bylo chybou přidržovat se receptu z partie 21.Jd5?, neboť by následovalo 21...Jxd5 22.Vf7 Jf6!∞ a dál například: 23.Vf1 /nebo 23.De6 Kh8 s možným přechodem do vyšší varianty/ 23...Jh5 /věčný šach bílý forsíruje po 23...Kxf7 24.Dxh7+□ Ke6□ 25.Dh3+□ Kf7□ 26.Dh7+ Ke6□=/ 24.De6 Kh8

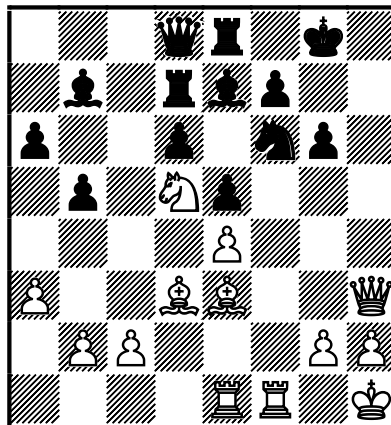
25.Vxh7+□. Vynucený manévr s obětí - kombinace, ovšem pouze s cílem dobýt remízy věčným šachem! 25...Kxh7 26.Vf7+□ Jg7□

Pokud bychom před čtenáře postavili až tuto pozici, bílý využije k dosažení remízy taktického prostředku *Vynuceného manévru*. Takřka všechny tahy jsou až dokonce vynuceny, dle Kotovova dělení druhů pozic pro propočítání v partii by tedy šlo o holý kmen – žádné větve, téměř nijaké výstupky! 27.Dh3+ Kg8 28.Vxg7+ Kxg7 29.Dh6+ Kf7 30.Dh7+ Kf6 31.Dh4+ Kf7 32.Dh7+=. Avšak nadějně se tváří 21.Vf3!? a smysluplně vyhlíželo i 21.a4!?, naznačuje ještě rozsáhlejší zájem o už tak černým chronicky zanedbanou úhlopříčku a2-g8.)

21...Kh8 22.Vf3 s úmyslem 23.Vef1±. Pozice černého poté připomíná jakýsi starobylý smaltovaný cedník: samá díra - i tam kde nemá být ☺ -, ohyzdný, ale...ještě nějakou tu chvíli vydrží.]

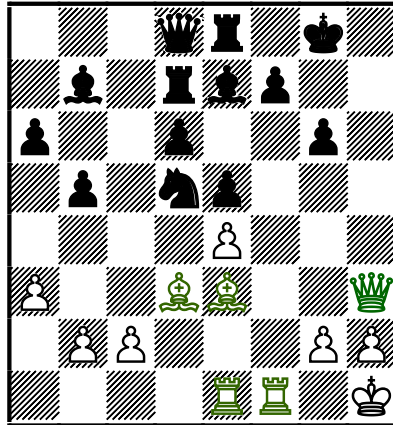
21.Jd5!!N+- Hrozí 22.Sb6, k tomu navíc 22.Jxf6+ Sxf6 23.Vxf6 Dxf6 24.Dxd7, a nakonec i 22.Jxe7+ Dxe7 23.Sg5...snad můžeme směle připsat – atp.

Tedy: **A/** počátek extrémně daleko propočítané kombinace, řekněme, na (či za?) úrovni samotného geniálního Alechina či Polugajevského, do jejichž tvorby jsme již výše mohli tak trochu nakouknout, nebo **B/** poziční (lépe reálná pronásledující) oběť věže na úrovni jiného velikána historie Michaila Tala (s výhradou, že oběti jsou zde plně korektní i po zevrubné analýze, což

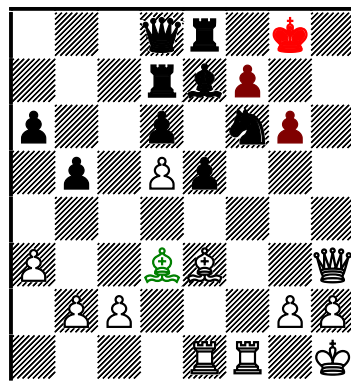
se v tvorbě osmého mistra světa zdaleka vždy nestávalo (viz též brilantní ukázky výše s reálnými pronásledujícími oběťmi dokonce na stejném políčku jako zde); **C/** výsledek domácí přípravy 😊. Zda vyloučit či ponechat variantu C/ ve hře by jistě vydatně napomohla chronometráž partie - tedy *promyšlený čas* na jednotlivé tahy bílého, zejména potom 21. a 22. Tu však autor k dispozici nemá.

21...Jxd5

(Jestliže tu komentář mírně didakticky *upravíme* můžeme snad napsat: bílý se v daný moment může pochlubit přečíslením útočných sil na KK v poměru 5–0!!)

[*Druhý jediný tah* 😊 znamenal rozloučit se s bělopolným střelcem (nu, tah v partii zase dává sbohem snad poslednímu ochotnému ochránci krále) **21...Sxd5** 22.exd5.

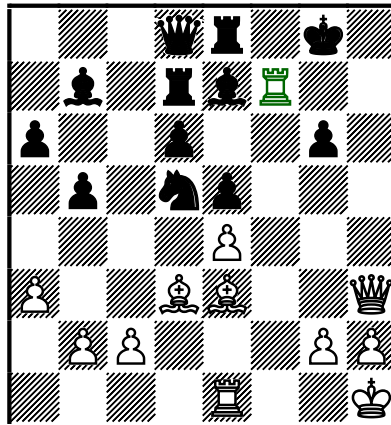

Likvidace forpostu Jd5 byla nezbytná, dokonce téměř neodkladná, ale v každém případě dosáhne bílý svého: královský střelec si žije královsky 😊, všechny bílé figury stojí excelentně, a černý samozřejmě může „dojet“ i na chorobnou slabost bílých polí, neboť ochranka KK připomíná dětský hrad z

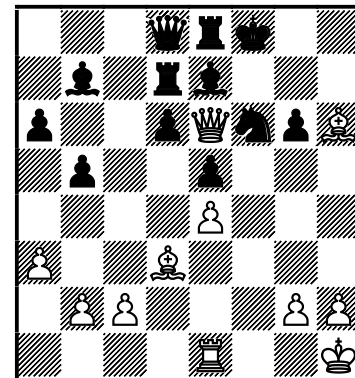
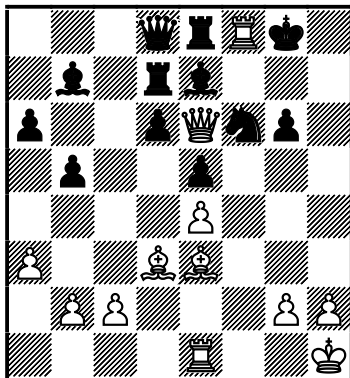
písku. Varianta 22...Jxd5? 23.Vxf7+- s mnohem jednodušší situací než v partii nám tu dává za pravdu. (Možná je zřejmě i druhá kombinace s ideou přímého zničení /zbytků/ pěšcového krytu 23.Sxg6!?)]

„Co asi nyní černý očekával?“ mohli bychom se ptát. Náš názor se opírá o logickou pomůcku – eliminační metodu. Zavrhnuv rychle za bílé zlé 22.exd5? Sxd5 nevyhnutelně musel s kombinací či pozicní obětí věže kalkulovat!

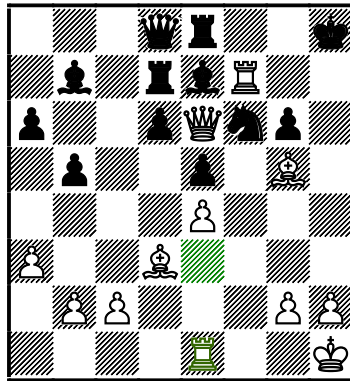
22.Vxf7!!

22...Kxf7 Takoví hoplité ještě v samém týlu nepřátelského ležení se prostě likvidovat musejí! Proto jen krátce: **22...Jf6** 23.De6 (se strašlivou hrozbou 24.Vf8+ 24...Kxf8 25.Sh6#)

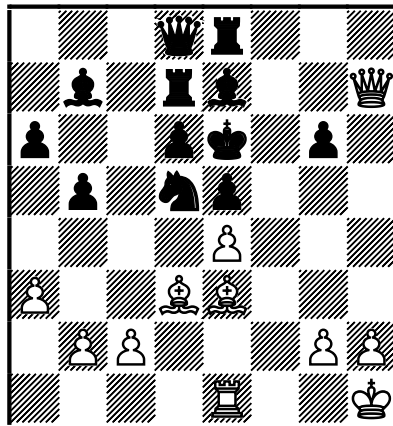

23...Kh8 24.Sg5

s dalším (pokud toto vůbec bude nutné) přesunem *zbylé* věže přes můstek e3 na h3. Matovému útoku se v žádném případě nebylo lze ubránit!

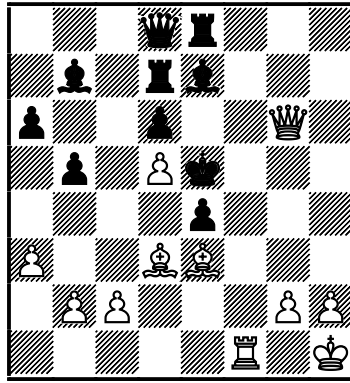
23.Dh7+ Ke6 □

Vzpomeňme ukázkou Botvinnik,M versus Capablanca,J a onu vítanou *Lavičku na zastávce*. I zde mohl bílý remizovat „kdykoli si vzpomene“, například pokud by při prověrce variant zjistil, že se - počítaje varianty před 21. tahem - někde zmýlil! Zdá se ovšem, že ač řádky výše snad ctěného čtenáře poučí a podobnost je zcela zřejmá, sám Wei Yi měl uloženou onu *Lavičku* až někde hluboko, hluboko v podvědomí ☺.

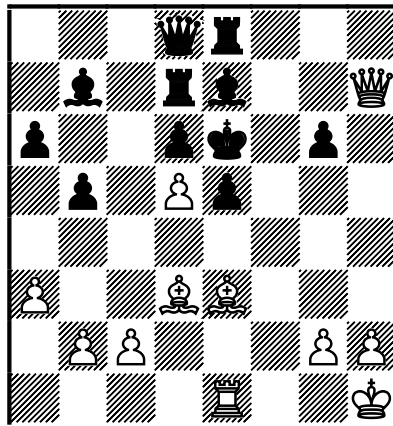
[**23...Kf6?** Mat ve 4 tazích 24.exd5 (vyhrává i 24.Sg5+) 24...e4 (jinak hrozbu jednotahového matu 25.Dxg6 a zároveň 25.Vf1 krýt nelze) 25.Vf1+ nejrychlejší 25...Ke5 26.Dxg6!]

, a matům 27.Df5 či 27.Dxe4 černý nepředejde.]

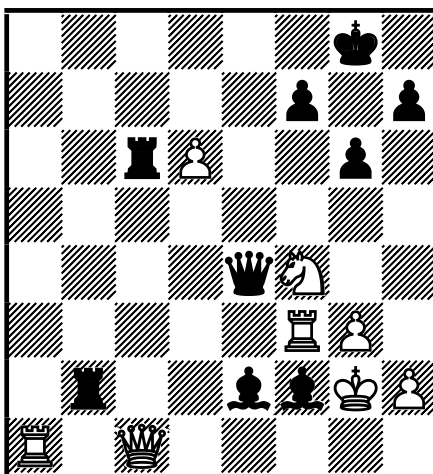
24.exd5+

[Onu remízu (opěrku, lavičku) by bílý využil již zde, pokračuje **24.Dh3+ Kf7**□ (nikoli 24...Kf6? 25.exd5) 25.Dh7+ Ke6...]

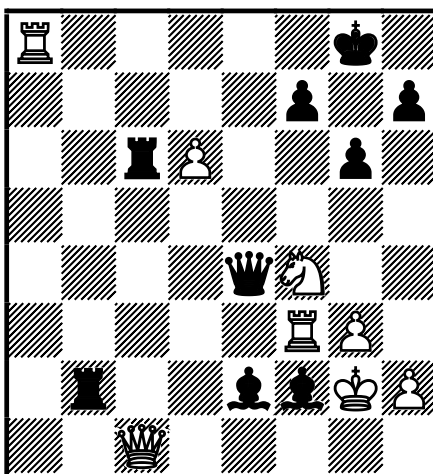
Pokud se černý za chodu hodin v partii domníval, že ještě není nic ztraceno - i když bychom spíše soudili, že musel být psychicky téměř semlet na prášek, protože krize a zvrát nastaly příliš rychle, a i strašlivé údery typu Vxf7 mívají na psychiku vždy zhoubný vliv -, měl před sebou poslední obtížný verdikt! Rozhodnout se a propočtem prokázat, které ze dvou brání pěšce je *objektivně* lepší, a které přidělá bílému *více starostí!*

Pozor! Tohle – tedy objektivní a subjektivní (přítomnost a význam psychiky) - nemusí být vždy stejné, jak ukazuje pracovní diagram níže a zároveň velmi netypický test pro čtenáře. Ten se může jevit od našeho studia partie století jen zdánlivě odtržen! Podívejme se tedy na autorem uměle sestavenou pozici.

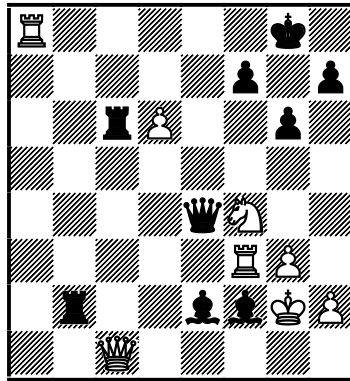

Test – úkol: Vedete černé kameny a soupeř pokračuje 1.Va8+

- I. Jak byste pokračovali ve svojí partii
- II. Jaký postup by v pozici volily *všechny* počítačové programy

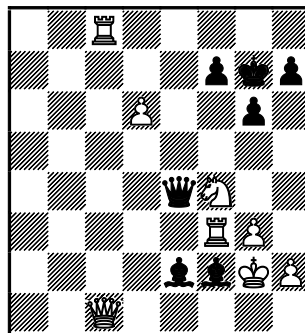

Nezvrátným faktem je, že po **1.Va8+** má bílý nejpozději v 7 tazích včetně! Rozdělme nyní varianty podle toho hráli-li partii lidé (variace **Č vs. Č**) nebo jsou protivníky člověk a počítač (**Č vs. P**)

Řešení testu II. (Č vs. P)

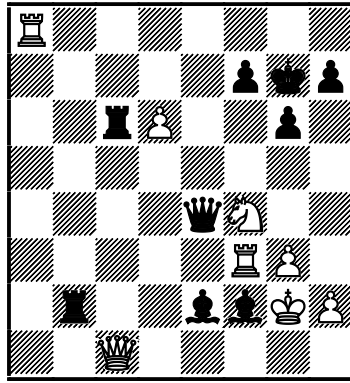
Počítačový program se stoprocentní jistotou zahraje **1...Vb8** (což si samozřejmě nevěřící čtenář může snadno ověřit) a následuje **2.Vxb8+ Vc8 3.Vxc8+ Kg7**

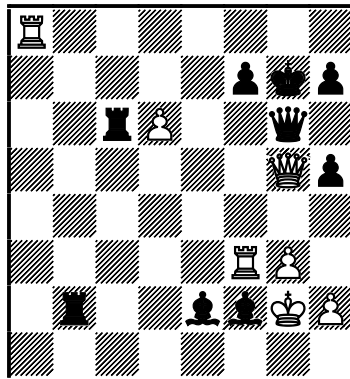
Nyní samozřejmě bílý - krom stejného postupu jako v lidské partii (viz níže) - vyhraje mnoha a mnoha způsoby! Žádnou kombinaci *ani zákraky* nemusí hledat, vždyť právě získal dvě věže!! Většina hráčů s nedostatkem času na hodinách by volila banální **4.Jxe2 Dxe2 5.Vxf2 De4+ 6.Kg1** s postupnou výhrou „na dřívka“.

Řešení testu I. (Č vs. Č)

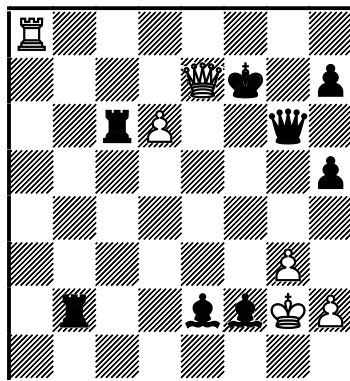
Člověčí - lidská „Logika“ (opírající se o psychologii) by však uvazovala jinak: „Táhnu **1...Kg7**

, po čemž dostávám sice *už čtyřtahový mat*, ovšem – a tu je onen pověstný zakopaný pes...soupeř nejprve **musí najít kombinaci/e!**“ Podotýkám, že v pozici může přijít ke slovu typický úkaz unavených hráčů, tzv. bývalý obraz. Nu, vidíte za - řekněme - půl minuty pokračování? Pokud jej bílý nenajde, prohrál! Následující tahy jsou jediné možné **2.Jh5+!** (2.Dxb2+? Sd4 3.Dxe2 Vc2μ) **2...gxh5 3.Dg5+ Dg6**

4.Vxf7+!! Ani tuhle *kombinační dvojtažku není zdálky* moc dobře vidět. Unavený bílý, navíc s nedostatkem času může i druhou oběť přehlédnout. Nu, a pokud ne – tedy je na výši...stejně by černý prohrál! **4...Kxf7 5.De7#**

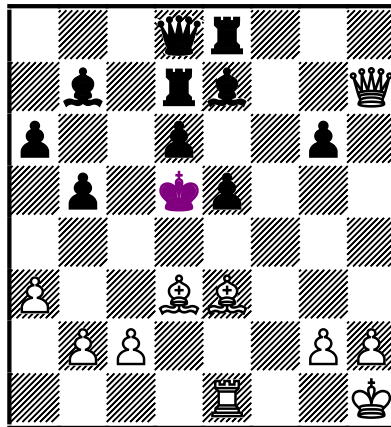

Résumé: **P/** by tedy - jak vidíme - kladl „matematicky“ nejdelší odpor! **Č/** vědom si objektivní beznadějnosti svého postavení, by „nechal soupeře hledat kombinaci“ s tím, že pokud ji najde, stejně prohraje, pokud však nikoli, vyhrává on. Má šanci! (O situaci, v níž černý po 1.Va8+ z nejrůznějších příčin nepřemýšlí, zahraje beztak „automaticky“ 1...Kg7, zde ovšem – i když výsledek má opět dvě řešení – nemůžeme mluvit o psychologii, nýbrž o *náhodě* či...osudu - pokud patříte mezi deterministy jako autor.)

***Poznámka:** Ani dnes se nemohou znalci shodnout na tom, zda vůbec může existovat umělá inteligence! Pro většinu laiků tedy schopnost „umělého výtvoru“ uvědomit si existenci sebe sama. Domnívám se, že teprve až bude počítač schopen v pozici proti člověku zahrát rovněž „člověčí“ 1...Kg7, začne se těmto vědcům, podporovatelům a fanouškům odpovědi „ANO“ blýskat na lepší časy. Nu, zdůrazním raději ještě jednou, že jde opravdu o autorův diletantský pohled na problém umělé inteligence ☺.*

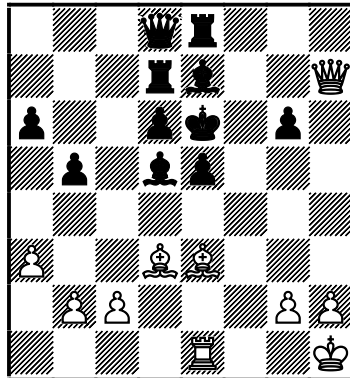
V naší partii dojde k podobnému jevu - souboje člověk vs. člověk či počítač vs. člověk. Přísně „matematicky“ objektivně správnější cestu černý (možná) nevolí, protože bílý měl v takovém případě možnost/i zůstat s materiálem navíc! **Mnohem náročnější práce bílého čeká po objektivně slabším braní králem!!**

24...Kxd5 "!"

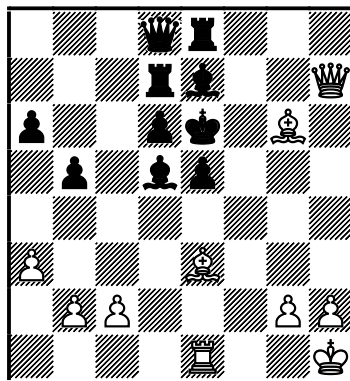

Opakuji: Objektivně slabší, avšak psychologicky správné! Je jasné, že pokud by černý obdržel od Caissy povolení a mohl táhnout vícekrát ☺, zacouval by teď svým králem přes pole c6 na dámské křídlo a spadl mu, mírně řečeno, kámen ze srdce. Následující pokračování útoku je tedy zároveň i profylaxí! [Uvedme nejprve **24...Kf6??** 25.Vf1# nebo 25.Dxg6#.

Objektivně, tedy s vyloučením psychologie v partii, bylo ovšem lepší **24...Sxd5**

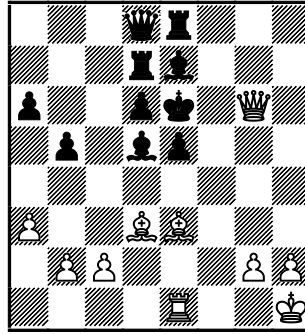

, z praktického pohledu ovšem nikoli! „Jak je to možné?“ bude se pravděpodobně *stále* divit leckterý čtenář, byť třeba i poučen *umělou* ukázkou výše. Nu, více uvidíme dále v komentářích i vlastní partii. Zde pouze uvedu, že zatímco po braní střelcem mohl bílý vyhrát „sedlácky“ - *na materiál* často hned několika způsoby, po tahu v partii musí být mimořádně přesný! **25.Sxg6**

Pouze takto, avšak – aby si autor neprotiřečil – jednoduché dobrání s hrozbou matu najde možná i začínající šachista! Zde se mj. překrásně rýsuje jedna z idejí oběti. Blokáda pole d5, ale pozor - i pěšce d6! Černý nemá teď jinou možnost než ...blokádu/y zrušit ať to stojí co to stojí, neboť jinak bílý forsíruje mat!

(Nebo **25.Dh3+ Kf7 26.Dh7+ Ke6** viz poznámka ke 23. tahu černého, resp. ukázce Botvinnik,M versus Capablanca,J. Pouze k forsírované remíze věčným šachem také vedlo, ale navíc (!) - otevřená vrátka pokračovat v partii dál po dvojnásobném opakování pozice zavíralo **25.Dxg6+??=**

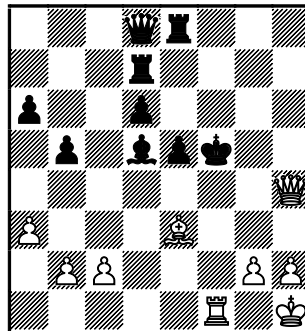

Poznámka: pokud jsme se v kapitole „o Lavičce“ zabývali praktickým pomocníkem, jehož stejně Wei Yi za okamžik využije, potom v téhle chvíli bychom mohli bílého přirovnat k nešťastníkovi, který si sedl na lavičku s cílem odpočinout svým nohám, posléze ovšem zjistil, že je k ní – mršce jedné - přilepen kvalitním lepidlem, podobaje se mlsné mouše, zbystřivší pozdě mucholapku ... ☺.

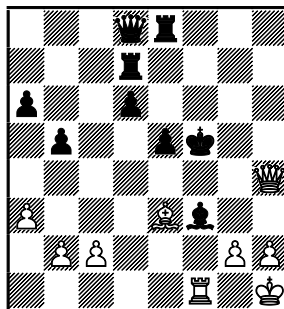
25...Sf6 26.Sf5+ Ke7 27.Sg5 □ Sxg5 28.Dg7+ □ /28.Dxg5+?? Kf8!–+/ 28...Sf7 29.Dxg5+ Kf8 30.Dh6+ Ke7 □ 31.Dg5+.)

25...Sxg2+ □

(Propátrejme opět i jiné způsoby obrany: 25...Sh4? První dojem by mohl napovědět, že je správné zapojit do obrany dámskou věž, minimálně k ochraně sedmé řady. Varianta však ukazuje, že černý i zde obdrží vynuceny mat: 26.Sf5+ Kf6 27.Dxh4+ Kxf5 28.Vf1+

; neprodleným matům bránilo pouze 28...Sf3

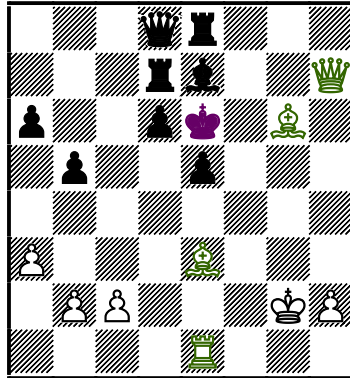

, přesto jej však bílý vynutil v 7 tazích! Ještě si například ukažme krátkou variantu s typickým matovým vedením v pozici. Bílý matil ve 4 tazích po 25...Vf8? 26.Dh3+ Kf6 27.Vf1+ Kxg6 /černý může „počítačově“ ještě mat odklonit...o jeden tah ☺/ 28.Dh6#.)

26.Kxg2

(Jen ne 26.Kg1?? Vf8—+ a po dalším nejlépe 27...Sh4 bylo lze prohlásit, že útok bílého skončil...na hlavu poražen!)

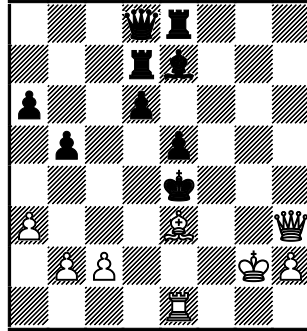
Bílý obětoval co mohl, z přestřelky však vyšel pouze s kvalitou méně.

Poznámka:... z čehož celkem logicky vyplyne správná úvaha. Bílý by měl v dalším průběhu takměř **v každém tahu více cest k vítězství nežli jen jednu jedinou** – jak tomu bude ve skutečné partii!

Důležité ovšem je, že na protivníkovu krále stále dotírají 4 kameny, což výrazně převyšuje možnosti černé obrany. Ta je navíc výrazně ochuzena o ono známé „vrácení nahrabaného materiálu“, jak psává pěkně Kasparov ve svých dílech...

Opakuji: Správná úvaha silného šachisty se nyní musí opírat o otázku „Čím hrozím?“ Na základě správné odpovědi lze potom relativně snadno hledat za soupeře obranná pokračování. S tichými tahy – lépe snad, pokud nešachujeme - je vždy problém, ale právě ony tu činí partii ozdobou minimálně desetiletí!

Tak tedy: hrozí shodně 27.Df7#, 27.Sf7+ Kf6 28.Vf1#; 27.Dh3+ Kd5 (27...Kf6 28.Vf1+ Kxg6 29.Dh6#) 28.Se4+ (i 28.Df3+ Kc4 29.Sd3#) 28...Kxe4

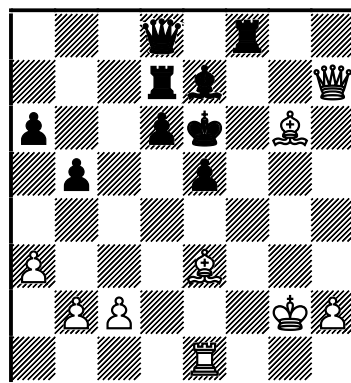
29.Sb6+; důležitá varianta, protože nám prozrazuje, že obsazení OL „f“ (viz dále obrana 26...Vf8) s kontrolou bodu f7 a f5 k přežití jeho veličenstva nestačí!

(Bílý mohl samozřejmě matit 29.Df3#, ale kvůli vysvětlení strategie vedení útoku i obrany zkusme zde zapomenout na fakt, že nám poctivě slouží body na OL „f“ f3, f5, f7.)

Dále hrozí 27.Sf5+ Kd5 28.Se4+ Kc4 29.Df7+ d5 30.Sd3#. Matové útoky zesilují tiché 27.Vf1 či 27.Dh5. Je celkem jasné, že bránit tolika hrozbám není v silách žádného smrtelníka!

Pokud bychom uvažovali z obecnějších hledisek (což zde - opakuji - není dostatečné), potom by se zdálo absolutně nejlogičtější vzít neprodleně pod kontrolu OL „f“. Zároveň tak černý kontroluje body f7, f5 i f3. Dokáže si bílý s protivníkovým, králem poradit i bez klíčové OL, resp. těchto bodů?

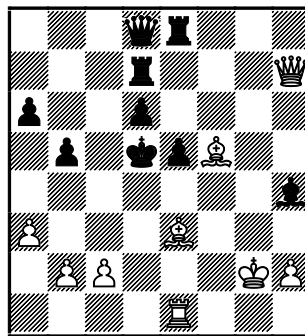
26...Vf8!

Poznámka: Pokud následující variantu čínský velmistr viděl od počátku, potom je na místě použít obligátní obdivný obrat „klobouk dolů“ s tím, že je ještě pouhým odvarem toho, co bychom psát měli!! Kdyby se hrála partie ještě někdy počátkem 90. let minulého století, byl bych zvědav na analýzy silných šachistů. Ti by se páni „vyblbli“! Proti takovým rozborům „nějaký“ Botvinnik versus Capablanca i celá dlouhá řada

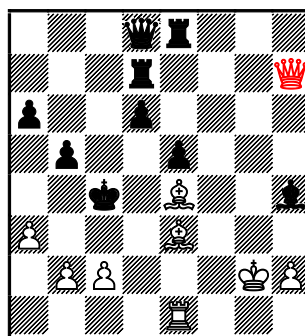
dalších partií, bledne závistí. Nyní – s počítačovou analýzou v zádech - se některým doslova zdá, že vše je „nuda“. Nu jistě, pro toho, kdo skončil na vývojovém stupínku šachisty u „pařízku“ SPORT a dále již nedohlédne...i takoví jsou, věřte milí čtenáři.

(Po 26...d5 neprohraje sice černý primárně kvůli tuláku králi, ale prostě tak nějak sedlácky - na materiál, na dřívka -, přičemž bílý má k dispozici značný výběr jak materiální poměr razantně otočit ve svůj prospěch: 27.Df7+ /=27.Sf7+; ≤27.Dh3+ Kd6 28.Sxe8 Dxe8 29.Dh6+ Kc7 30.Db6+ Kc8 31.Dxa6+ / 27...Kd6 28.Dxe8. Zkusme 26...Da8+ 27.Kg1 /=27.Kg3; =27.Se4/ 27...d5 a bílý má opět mnoho cest k výhře! Ještě prozkoumejme TK 26...Sh4 27.Sf5+□ Kd5□

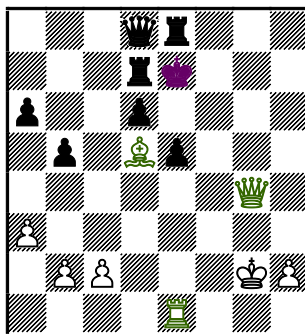
Nutno uvést, snad opět i zdůraznit, že v pozici stačí k výhře banální zisk věže 28.Sxd7, srdce diváka – estéta by ovšem možná nemuselo zvládnout ☺, kdybychom neuvedli překrásnou variantu, když silnější i hezčí je 28.Se4+! Ke6

/Nebo 28...Kc4

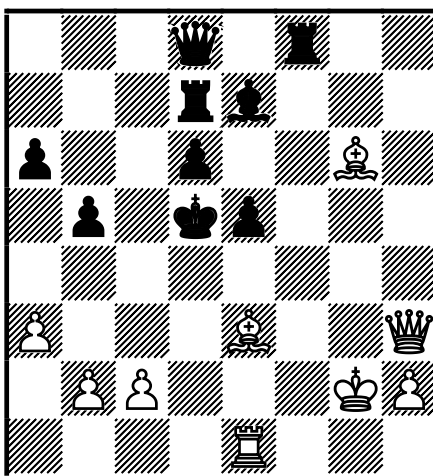
; skvělá je nyní kombinace s ideou obsazení pole 29.Vd1!! *Poznámka: viz moje práce na stránkách Školy šachu „Teorie kombinace“.*

29.Df5+ Ke7 30.Sg5+ Sxg5 31.Dxg5+ (⊔31.Sd5!) 31...Ke6 32.Dg6+ Ke7 33.Dg7+ Ke6 34.Dg4+ Ke7 35.Sd5!

27.Dh3+ □ Kd5 □

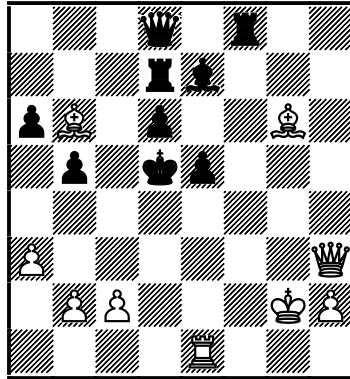
Úkol pro čtenáře: **Jak byste v pozici diagramu níže bílými pokračovali v útoku? Využili jste taktický prostředek kombinaci nebo ne?**

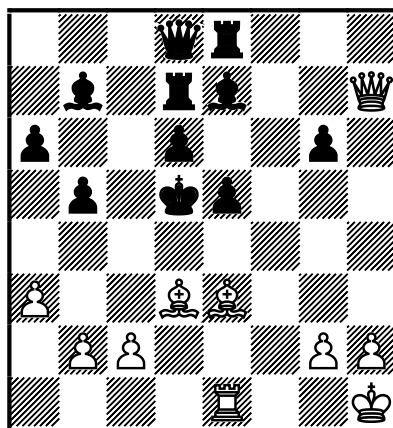
Řešení: Následuje nejpřesnější...kombinace s ideou odkrytí dráhy (OL „e“ + třetí řady) 28.Sb6!!

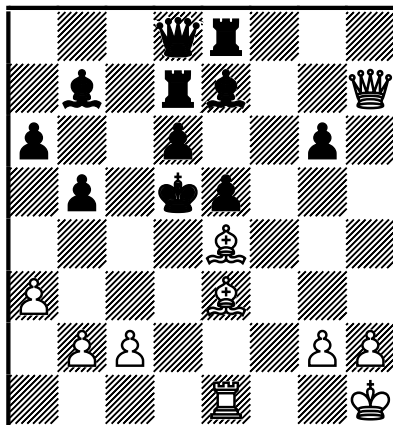
... (Bohužel, ke správnému řešení stačí najít $i \leq 28.Se4+ Kxe4$ 29.Sb6+ Kd5 30.Sxd8) 28...Dxb6 29.Se4+ vždy s následujícím 30.Dc3#.

Résumé: Zvolil-li by tedy černý **24...Sxd5** byla by úloha bílého mnohem jednodušší. Pravda, několik přesných tahů by najít musel, ale v řadě pozic si mohl vybírat jak s černým naloží. Dále (po 24...Kxd5 v partii) budeme moci náležitě posoudit, nakolik moudře se černý zachoval. Před bílý stojí k nalezení celá série extrémně těžkých tahů!]

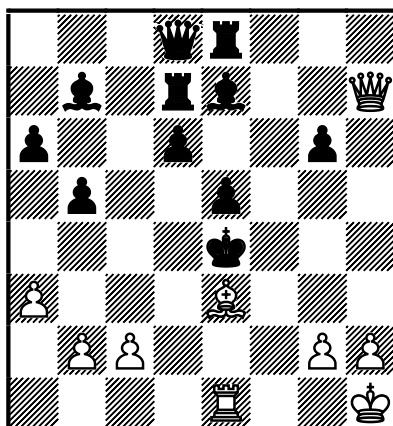
Vraťme se tedy konečně zpět do partie

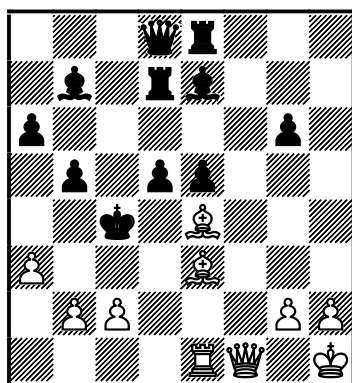
, v níž bílý dost možná šokoval soupeře dalším drtivým **25.Se4+!**

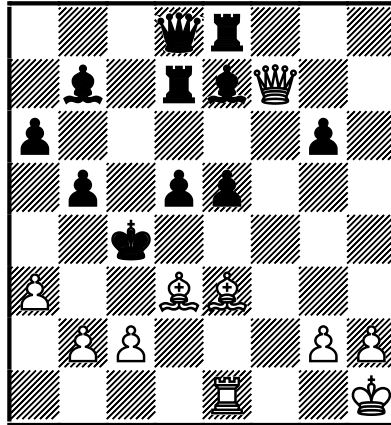
Do třetice! Brilantní pokračování (kombinace? další reálné oběti?), zároveň ovšem také...jediné! **25...Kxe4**

[Z výběru tří TK je nejhorší **25...Kc4?** skrze dva líbivé dvojtahové maty 26.Df7+ d5 27.Df1#

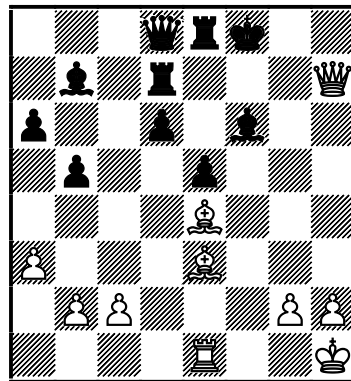

, přičemž méně „fyzikální práce“ ☺ ☺ činí bílý táhna 27.Sd3#

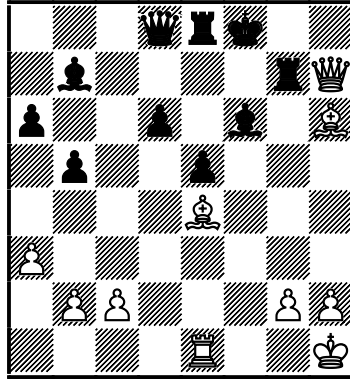
Pozor! Před námi ovšem zároveň stojí staronový problém: z teoretického pohledu (rozumějme - bez ohledu na psychologii -, hrál by tak dozajista počítač lidskými schopnostmi, emocemi či únavou se *nezabývající*) stojí nejvýše 25...Ke6. Bílý však nadto nalezne cestu k výhře s přídatkem...nikoli jediného postupu. 26.Dxg6+ (stačí $\leq 26.Sxg6$) 26...Sf6 27.Df5+ Kf7 (=27...Ke7 28.Dh7+) 28.Dh7+ Kf8

(28...Sg7 29.Vf1+; 28...Ke6 29.Sf5+ Kd5 30.Sxd7 nejen již jen s malou materiální převahou, ale hlavně trvajícím matovým útokem)

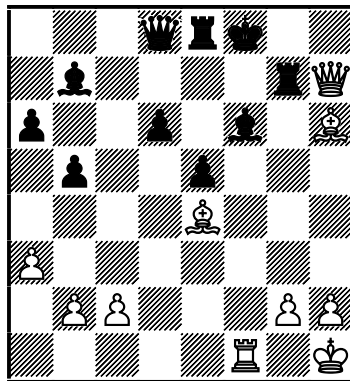

29.Sh6+ Vg7□ (29...Sg7 30.Vf1+)

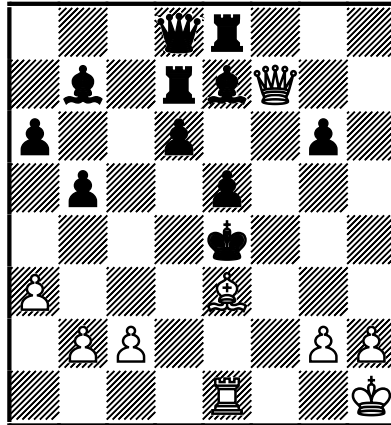

Propočítat tu zcela standardně vedený útok je hračkou i pro mnohem méně znalého šachistu. Domnívám se, že by jej zvládl i hráč s ratingem kolem 1600–1700. Vše jde jednoduše. Útočné tahy, šachy, hrozby. Zkušenější hráč již takových útoků musel ve svojí svoji praxi vidět a zažít desítky... 30.Vf1!

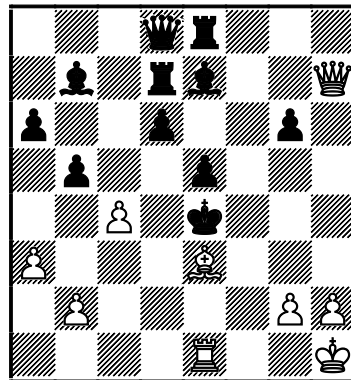
Poslední figura se vrhá do útoku, TP vazba napomáhá k hlavní hrozbě! Dodejme, že k pohodlné výhře stačí: 30.Sxg7+, banální 30.Sxb7 i estetické a gramotné 30.Sg6.]

26.Df7!

Autor má zato, že čarodějná partie vyžaduje i nezvyklé hodnotící znaky! Proč? Soudě podle zevrubného rozboru právě tu zahrál bílý jediný postup v partii, u něhož můžeme v objektivním komentáři napsat „lepší bylo“ ...

[K forsírovanému matu totiž vedlo nadlidské $\triangleleft$ 26.c4!! (Hrozilo samozřejmě především 27.Dxg6#, ale i 27.Sg1+ s rychlým matem po 27...Kd3 /27...Kf5 28.Vf1+ / 28.Dh3+ Kxc4 29.Vc1+ /=29.Dc3+ / 29...Kd5 30.Vd1+ /nebo 30.Db3+ Ke4 31.Df3# / 30...Kc4 31.Dc3#.)

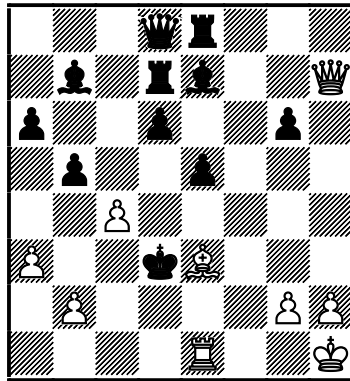

Přehraje-li si ctěný čtenář varianty vedoucí nyní k onomu vynucenému matu a potom je porovná se závěrem partie, bude posléze ještě mile překvapen či prostě potěšen, co všechno je v šachu možné!! Zatím jen napovím: trochu pošetilý koníček černého krále - turistika jej, zbloudilce, **jednou** zavede do **pralesa DK** kde jej dostihne smrt, řekněme vinou rozsáhlých rašelinišť; **podruhé** zase přímo do náruče bílé královské gardy, počemž bude odhaleno jeho inkognito (analogicky Heinrichu Himmlerovi po konci války

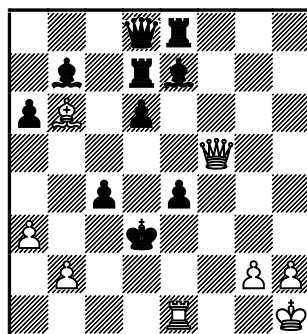
v Evropě). Tedy mu nepomůže ani využití psychologického figle „Pod svícnem bývá největší tma... A vyberme si...“co je co“... ☺.

Hlavním účelem další, v pořadí již čtvrté (!) oběti je kontrola bodu d5, čili pokračující tkaní matové sítě. Ale vždyť černý přece může obět' (zde již v každém případě kombinaci - vše se dá dopočítat, a pro silného šachistu by nemělo představovat nepřekonatelný problém) akceptovat, a bod d5 si opět přivlastnit.

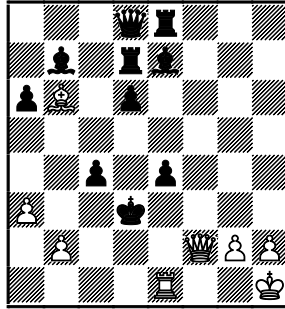
Podívejme se nyní na některé varianty: 26...Kd3

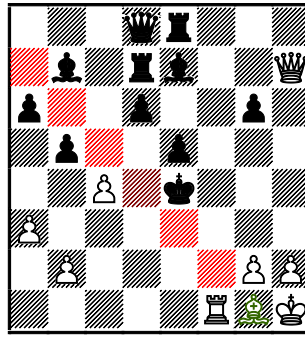
(Smysl kombinace se ukáže ve variantě 26...bxc4 /její ideou je mj. blokáda pole c4.../ 27.Dxg6+ /=27.Sg1+ nebo jiný odtažný šach věží/ 27...Kd5 28.Df7+ Ke4□, načež má bílý mnoho způsobů, kterak černého krále zmatit ve 4 tazích. Vyberme 29.Sb6+ Kd3 30.Df5+. Po 30...e4

vede nejrychleji k cíli 31.Df2!

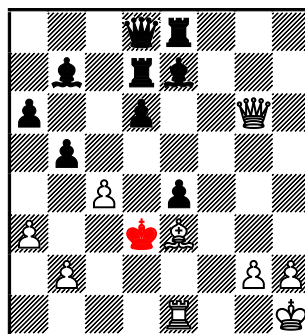

Z fleku by se *dalo vydávat* za šachové umění, resp. úlohu Mat druhým tahem!
26...Kf5 27.Vf1+ Ke4 28.Sg1 s hrozbou 29.Dxg6#

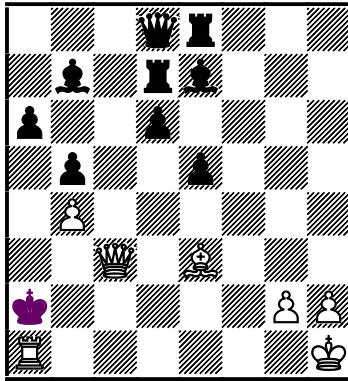

, opět s matovými formami D+V+S..., přičemž bych chtěl upozornit na možná první pohled nenápadnou, ale zato nesmírně užitečnou práci střelce. Kontrola všech důležitých černých polí dovoluje zakončit partii mnoha matovými obrazci a povětšinou opět více způsoby po kterékoli smysluplné obraně. 28...Kd3. Útěk mezi stromy onoho pralesa /ty představují nepřátelští pěšci DK/ prodlužuje králi život...nikoli výrazně, ale každá minuta dobrá! 29.Dh3+...Po 26...Vg8 máti nejrychleji 27.Sa7+...*vše je při starém.*)

27.Dxg6+ Se4
(27...e4

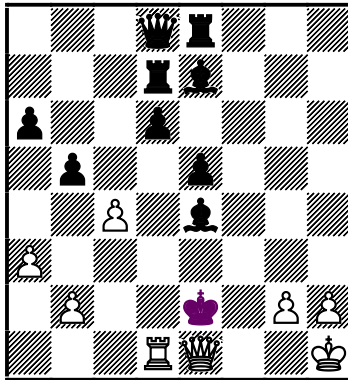

28.Dg4! nebo =28.Dh5; 27...Kxc4 28.Vc1+ /=28.b3+/ 28...Kb3 /28...Kd5 29.Vd1+ Kc6 30.Dc2#/ 29.Dc2+ Ka2 30.b4+ Kxa3 31.Dc3+ Ka2 /či 31...Ka4/ 32.Va1#.

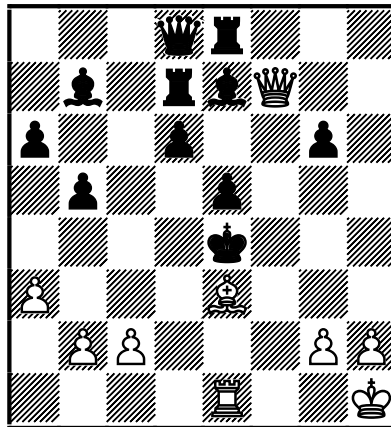
O králi milujícím walking i jízdu na koni se po pádu černého království budou dětem vyprávět hrůzostrašné historky (až do té doby, než se své práce ujme Hollywood ☺☺): „Jo, ten si jednou vyjel na lov a skončil kdesi v rašelišti pralesů na dalekém a neprozkoumaném ...dámském křídle ☺.)

28.Vd1+□ Ke2 (Nebo 28...Kxc4 29.Dxe4+ Kb3 30.Dd5+ Ka4 31.Vd3; 28...Kc2 29.Dg4+ v obou případech s rychlým matem.) Kxe3 30.Dg3+ Ke2 31.De1#

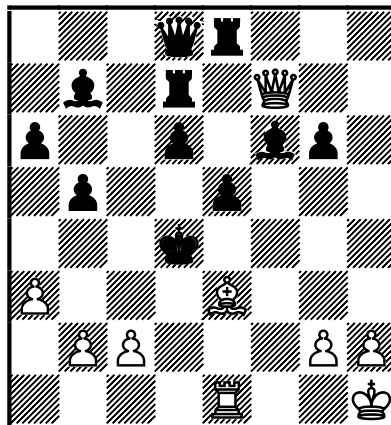
; před námi stojí jedna z verzí královského turistického výletu, jenž se zvrhl v úprk. Tentokráte jako by černého monarchu mizerná mapa zavedla až k hlavní (pro)střední bráně královského města ☺.

Vraťme se však nyní opět do naší partie, v níž bílý volil profylaktický tichý tah - bez kombinace **26.Df7!** Hrozí 27.Df3#, ale také krom jediné výjimky odtahy střelcem. Tedy celkem šest (!!)-jednotahových matů.

V dalším průběhu se černý vlastně stane už jen jakousi lidskou kulisou, neboť – s malou nadsázkou - hrát dál by mohl na jeho místě i 8 letý chlapec. Stačí vidět, že mám šach a několik ústupů, z nichž dostávám - krom jednoho jediného - jednotahový či několikatahový mat...

26...Sf6 27.Sd2+ Kd4 □ [27...Kf5? 28.Vf1+ Ke4 29.Db3!] **28.Se3+**

(**28...Ke4 29.Sd2+**...) Jak vidíme, opět měl bílý k dispozici „Botvinnikovu lavičku na zastávce“! Ve většině případů se ovšem pozice 2x opakují kvůli zisku času, resp. zvýšení počtu tahů do časové kontroly.

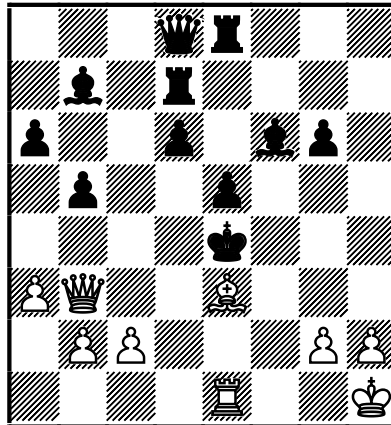
Poznámka: nechci být zlým prorokem, ale domnívám se, že leckterý mladší čtenář se ještě dočká... i zrušení tohoto pro mnohé dnes už „zbytečného luxusu“. Ostatně, vzpomínám si třeba, že už počátkem 90. let minulého století „navrhoval“ tehdy mladičkový Vladislav Tkačjev zrušit vážné partie a maximální čas na partii stanovit na cca

30 minut. Na dotazy o kvalitě hry měl připravenou pohotovou odpověď: Vše se dá dohnat...zvýšením koncentrace... ☺.

Nu, a někdy si zase můžete na soupeřův čas rozmyslet další postup. Kdo ví, černý tu možná přece jen začal doufat, že se nakonec vše v dobré obrátí. (Psychika není vždy ovlivnitelná vůlí!) Bylo-li by tomu tak, nečetl by ovšem milý čtenář tyto řádky... ☺

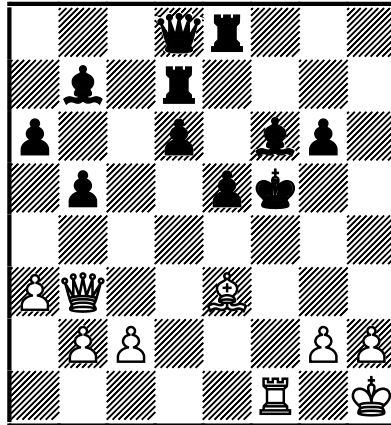
Šachista obradovaný empatií tu ví, jak se asi musel černý cítit, doufaje v šanci partii udržet. Přece jen - ať nám logika a racionálno našeptává pravý opak - zde dušička alespoň na chvíli zadoufá, že by všechno mohlo skončit věčným šachem ve středu šachovnice!

28...Ke4 29.Db3! Opět s matovými hrozbami, přičemž „jednotažec“ tu ovšem hrozí *jen jeden* ☺ 30.Dd3#.

[Jestliže už jsme hovořili o „doufání“: černého mohlo jistě i uklidnit, že leckterým šachistou plánované (i hrané) **29.Sb6+??** „se ziskem dámy“ nefunguje! 29...Kf5 □ 30.Sxd8 Vxf7–+.]

29...Kf5 □ **30.Vf1+**

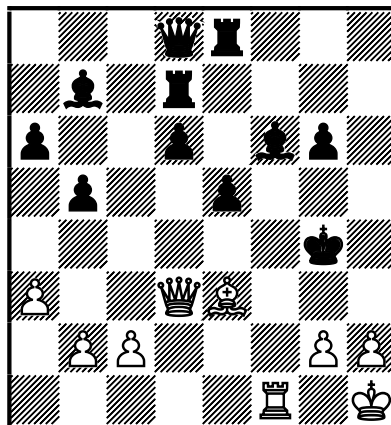

Černý král jistě dávno cítil, že „dost bylo turistiky“ a jak rád by se vrátil včas mezi své; možná by stihl i oběd. Místo toho jej bílý vtáhne do tmavé džungle KK, v níž může číhat - kdo ví - i predátor. Mohu Vás však ujistit: černý král má k bývalému kalifornskému guvernérovi hodně daleko...po všech stránkách a tedy boj s predátorem skončí tentokráte *trochu jinak* 😊.

30...Kg4□

Konečně, můžeme volit i tuto interpretaci - analogii: Chystá se snad černý král vyjednávat mezi čtyřma očima?

31.Dd3! S pohružkou nejen 32.De2+, ale 32.Dd1+, 32.h3+ i 32.Dxg6+ vždy s rychlým matem.

Predátor cítí krev...na KK!

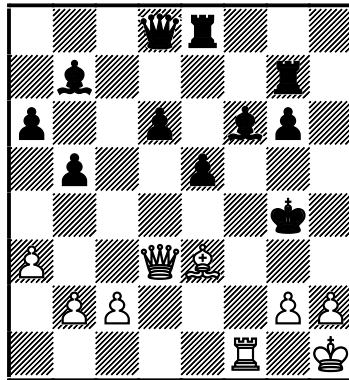

Poznámka: Ač postupy bílého nikterak neoznačuji, jsou často zároveň také vynuceny...alespoň v tomto úseku boje! Těžko se však snáší znaky silného a na druhé straně jediného tahu...

31...Sxg2+

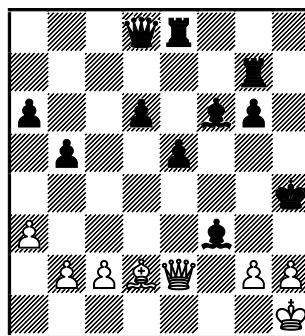
1/ Po $\leq 31...Kh5$ 32.De2+ (=32.Dd1+) 32...Kh4 33.Vf3! končila partie trochu zbytečně brzy.

2/ Některé pomalejší programy ovšem zpočátku tvrdošijně trvají na chybě ve 26. tahu bílého a tedy míní, že černý teď drží dynamickou rovnováhu postavení, resp. že bílý na více než remízu nemá. Až po chvíli objeví, že i v tomto rozvětvení by bílý vyhrál, a to dokonce třemi způsoby. Pravda, král nezhyne ihned, ale bílý skutečně bezpečně vyhrává i po $\triangle 31...Vg7$ Podívejme se!

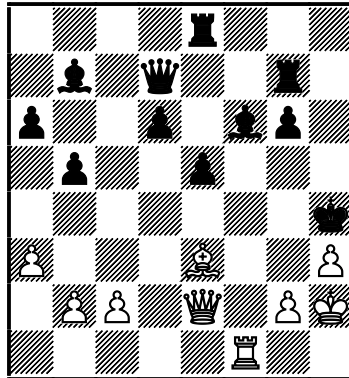
32.h3+

(Možné je 32.De2+ či samozřejmě =32.Dd1+; ovšem *dostatečně* zničující je podle mého nejefektivnější tiché 32.Sd2!? Kh5 33.De2+ Kh4 34.Vf3! a jestli 34...Sxf3

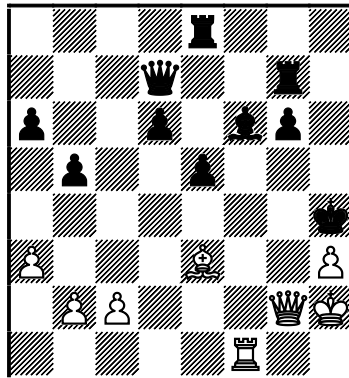

potom se překrývá nejefektnější s nejefektivnějším: bílý matí třetím tahem!)

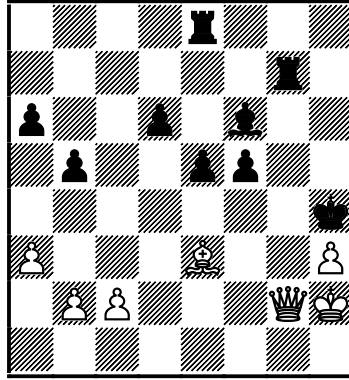
32...Kh4 □ 33.De2 Dd7 34.Kh2! Proti mnoha hrozícím matům - od jednotažky 35.g3# přes trojtažku 35.g4, až někam k mnohotahovým forsírovaným variantám, končícím ovšem pro černého krále stejně potupně, by musel černý beztak učinit to, co zvolil v partii ihned. Tedy vrátit část nahrabaného materiálu k likvidaci mimořádně ambiciózního i vrcholně nebezpečného pěšce g2!

34...Sxg2 □ 35.Dxg2 Beztak matový útok pokračuje! Hrozí 36.De4+, 36.Df2+, 36.Dg3+ a 36.Vxf6!

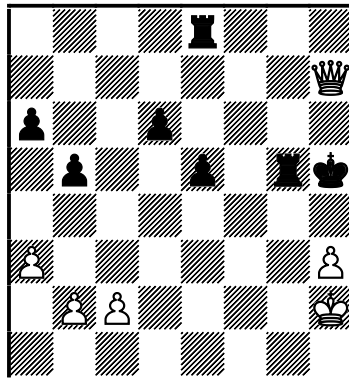

35...Df5 □ 36.Vxf5 gxf5

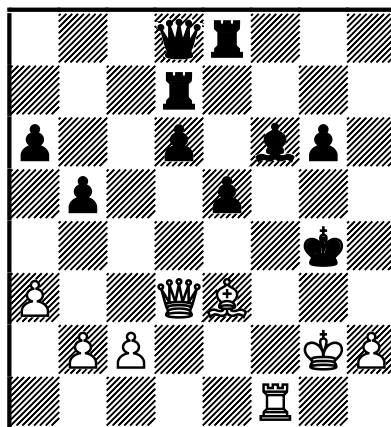

Jdeme dál! Dopočítáváme! Černý formálně vlastní materiálu více než dost!
*Poznámka: Analogie! Kulturně vyspělý šachista by měl znát závěr partie Lasker vs Bauer, Amsterdam, 1889. Viz **dovětek** 3 (strana 167) ve formě úkolu a řešení!*

37.Df2+ Kh5 38.Dxf5+ Sg5 39.Sxg5 a když 39...Vxg5 tedy následuje epoletový mat 40.Dh7#.

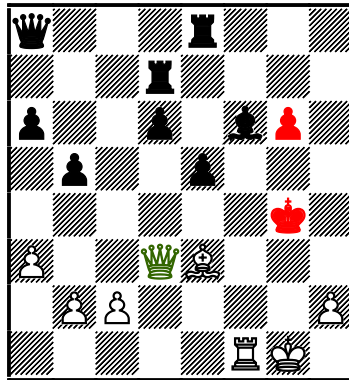

32.Kxg2

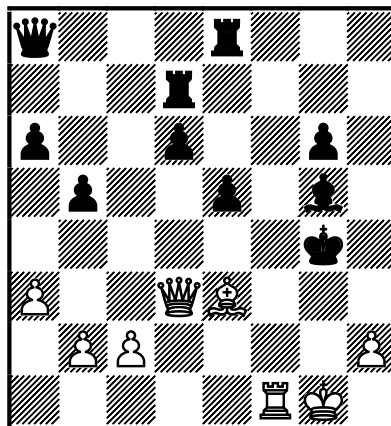
Vše nyní směřuje k vynucenému matu, ať činí černý co chce. Nevyhnutelný konec lze pouze oddálit na *lehce dvojciferné číslo* nebo...mýlkou bílého...a podle mého, by se teď mohl čínský supertalent „splést“ pouze ve vrcholné časové tísní, tedy se sekundami na hodinách nebo...kdyby náhle vedl bílé kameny výrazně slabší šachista 😊. Ovšem pozor! Přesnosti není nikdy nazbyt, je jí třeba, a to vlastně po celé cestě černého krále na popraviště!

32...Da8+ 33.Kg1 Hrozí primárně 34.Dxg6+ Kh4 35.Sf2+ Kh3 36.Dg3#.

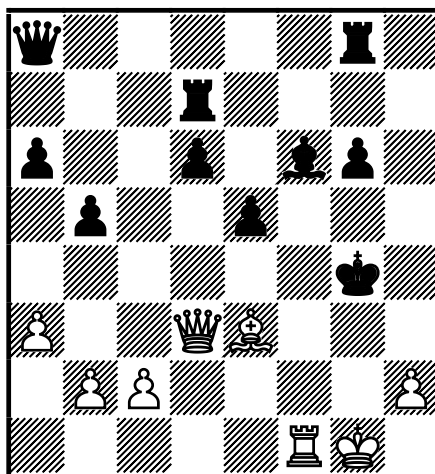
Tu již můžeme mnohem lépe posoudit, zda - že rozhodnutí černého dobrat na počátku kombinace (či poziční oběti!) na d5 králem bylo z praktického hlediska moudřejší! Černý tu má o věž víc, a je na bílém...ale to by se glosátor už jen opakoval.

33...Sg5

[Či 33...Vg8

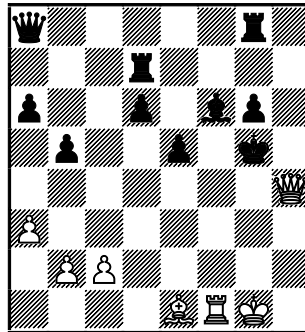
Test: Jaké matové vedení byste nyní, milí čtenáři, volili být v kůži bílého?

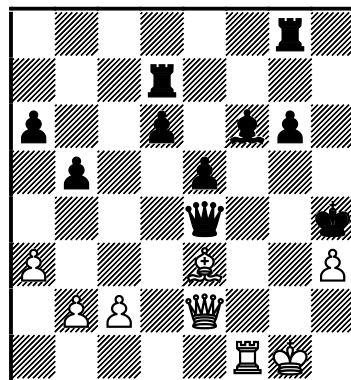
Řešení: K vynucenému matu vedou tyto postupy: 34.De2+, 34.Dd1+, 34.Vxf6, a pokud některý z nich tedy čtenář volil se správným dopočítáním, vyrovnal se s úkolem dobře. Moc hezké je ovšem 34.h3+!? Kh4

(34...Kxh3 35.Sd2+ Kg4 36.De2+ Kh4 37.Se1+ Kg5 38.De3+ Kg4 39.Dg3+ Kh5 40.Dh3+ Kg5 41.Dh4#

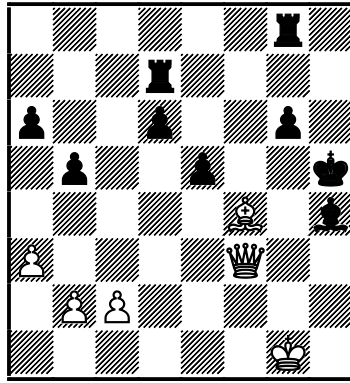

Tu se zdá, že černý král nebyl ve svojí snaze o mírové rozhovory se svým úhlavním nepřítelem úspěšný. Náčelník generálního štábu jej nechal bez milosti popravit dokonce ještě na svém /bývalém/ území 😊! V samotné partii bylo lze očekávat od bílého vůdce větší vstřícnost.)

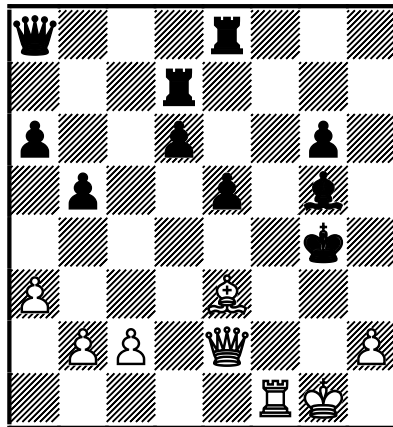
35.De2! De4

36.Vf4+!! (samozřejmě kombinace) 36...Dxf4 37.Sxf4 Kxh3 38.Df3+ Kh4 39.Dg3+ Kh5 40.Dh3+ Sh4 41.Df3#.

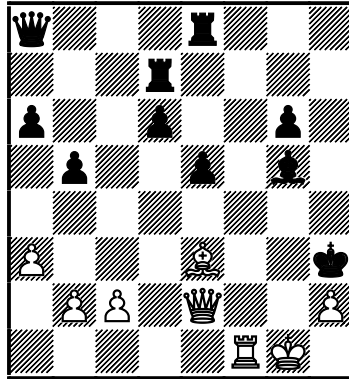
34.De2+!

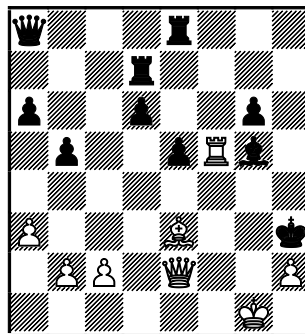
Pro změnu...opět jediné ☺! **34...Kh4** Inu, může jít i o náhodu, ale i s blížícím se závěrem partie hraje černý psychologicky zcela správně! Jakmile je bílý nucen hledat jediné tahy, má přec jen šanci. Na kdekterého labilnějšího bílého by taková taktika mohla mít až hroživé dopady. Vždyť je zajisté rozdíl mít před sebou pozici, z níž vybíráme mezi 3-4 matovými vedeními, jestliže naproti tomu musíme hledat jediný, nota bene tichý tah. Opravdu je třeba víry ve vlastní síly, když do hry konkrétně zde musely vstupovat faktory typu: vyhraji a stvořil jsem nezapomenutelné umělecké dílo těžko srovnatelné s něčím, na co bychom si zrovna byli schopni vzpomenout. Napadá Vás, vážení čtenáři, zda a kde jste viděli nějaký podobný skvost (teď, když už je jasné, jak vše dopadne)? Slavná partie Lasker,Ed vs Thomas (Londýn, 1912, viz Dovětek 1, strana 152) je svojí *složitostí* kombinace (téměř holý kmen, černý král ale – pravda - doputoval až na g1) ve srovnání s tímto veledílem pouhou hračkou. Možná Alechinovy propočty výše? Nežmetdinovova nesmrtelná díla?...

Poznámka: Viz kapitola Historie - Rašid Gibjatovič Nežmetdinov, jež je umístěna na našich stránkách v koncentrované podobě celoročního výukového plánu! Konkrétně připomínám geniální dílo Nežmetdinov, R versus Černikov, O, Rostov na Donu, 1962 (poziční oběť dámy)!

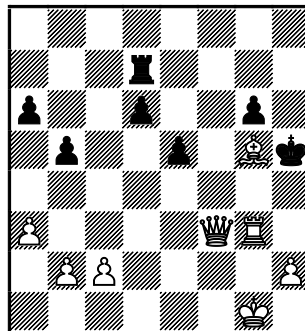
[Bylo by jistě zajímavé zvědět, jak by bílý pokračoval po $\leq 34...Kh3$

Mohl si totiž (opět) vybrat mezi třemi rychlými maty. Posuďte sami, který připomíná Nastěnku, a který tak trochu Marfušu ☺ (i když - samozřejmě - platí i takové matové obrazce ☺) 35.Vf5!!

(=35.Sxg5 ...jen pro porovnání 35...Vf8 36.Dd3+ Vf3 37.Vxf3+ Kg4 38.Vg3+ Kh5 39.Dd1+ Df3 40.Dxf3#

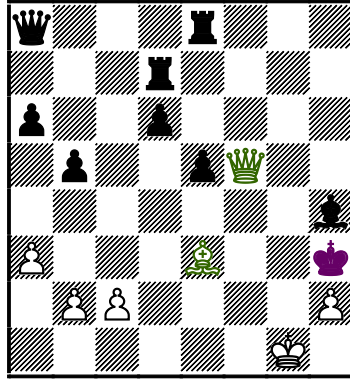

; =35.Vf3+ Kh4 /35...Dxf3 36.Dxf3+ Kh4 37.Sf2#/ 36.Sf2+ Kg4 37.Vf6+ Kh3 38.Dd3+)

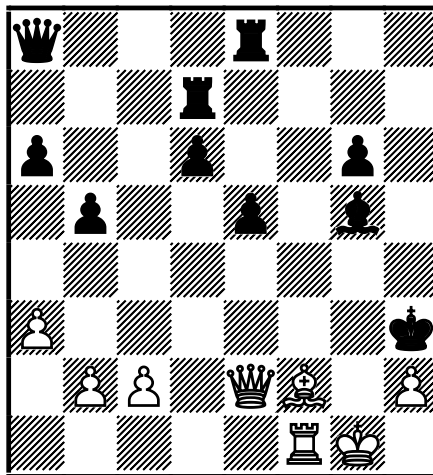
35...gxf5 (35...Vf8 36.Df1+; 35...Sf6 36.Vh5+! Zde nikoli jediné.) 36.Dh5+ Sh4 37.Dxf5#. Přečrání úsporný matový obrazec. Jakoby chtěl černý král začít hovořit o méně bolestné kapitulaci, když tu... 😊.]

Poznámka: na konci partie si ještě nejkrásnější matové schémata znovu připomeneme...ku prospěchu čtenářova taktického vidění.

35.Sf2+ Kh3

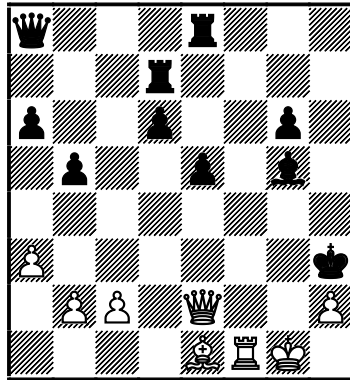
Čtenářům, kteří celou partii neznají připomenu nejprve otázku z počátku práce: **1/ Jaký poslední tah v partii bílý zahrál? 2/ Co poté hrozí?**

Řešení: Po famózním, tichém, důstojném...a – jak jinak - jediném **36.Se1**

, matí bílý nejpozději šestým tahem, a v dávných dobách by jej bílý soupeř jistě ohlásil...krásné časy!

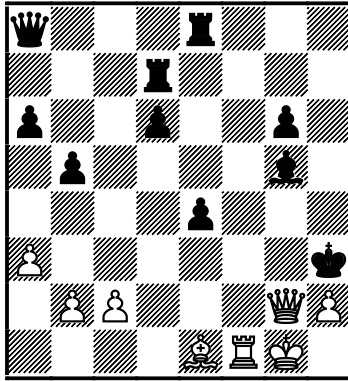
Poznámka: Dnes by pronášeje větu „Hlásím mat nejpozději v 6 tazích“ riskoval možná zařukání si na čelo některých hráčů, kteří samozřejmě nikdy neotevřeli knihu o historii a jejích hrdinech, napomenutí rozhodčího, ne-li více. Vždyť to znáte: o některých rozhodčích v sále ani nevíte, pokud nejsou zapotřebí i když vše sledují, jiní se – a o tom jsem opravdu přesvědčen - domnívají, že hráči se v turnajovém sále sešli zejména kvůli jeho „velikosti“ 😊😊. **1–0**

Podívejme se ještě co by se na šachovnici událo, pokud by černý slušně nezastavil hodiny: **36.Se1** Hrozí nepokrytelné 37.Dd3+, zároveň však i 37.Vf3+!

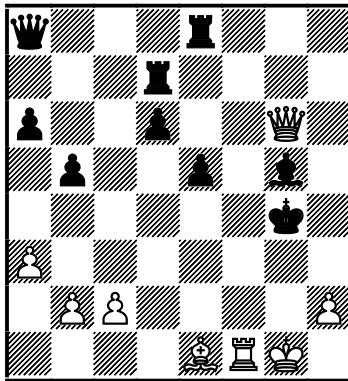
a) **36...Dd5** 37.Vf3+ Kg4 38.Dg2+ Kh5 39.Vh3+ Sh4 40.Vxh4#

b) 36...e4 37.Dg2#

c) 36...Vf8 37.Vxf8 Dxf8 38.Dg2#

d) 36...Sf4 37.Dd3+ □ Kg4 38.Dxg6+ Sg5 (≤38...Kh3 39.Df5# či 39...Dh5#)

39.h3+! V tomto případě by věncila závěr partie kombinace s ideou zavlečení (na pole h3) a zároveň odvečení (od bodu h5)! 39...Kxh3 40.Df5#.

Na mírové rozhovory tedy bílý král nepřistoupil a nechal svého odvěkého nepřítele bez milosti popravit.

Je vůbec co k této partii ještě dodat? I kdyby v době, kdy čtete tyto řádky nebyla partie notoricky známá, a jistě nikoli jedním analytikem *rozpitvána do mrtě*, měl by glosátor problém ke smršti, jež se na desce udála po 21.Jd5!! ještě co dodat!

Kombinace nebo reálná oběť? Názor autora, důkazy...

Vraťme se tedy k tématu, základní otázce: Jakého jste mínění milí čtenáři? Šlo v podání čínského zázraku ve 21. či 22. tahu partie o počátek pravé nefalšované kombinace? Nebo spíše hrálo prim hodnocení pozice (byť popřípadě i za několik propočítaných tahů dále v různých rozvětveních)? Šlo o *reálnou* či *zdánlivou* oběť, jak nazýval Rudolf Spielmann i Leonid Šamkovič ve svých dílech nehezky, ale pravdivě a výstižně Kombinaci?

Co je vlastně kombinace? Zopakujme si, ale držme se Botvinnika: Kombinace je vynucená varianta s obětí! Naproti tomu v poziční oběti vzrůstá význam hodnocení pozice na úkor samotného dlouhého propočtu variant. Řadu situací vyhodnocujeme, odhadujeme, používáme cit, odhad, intuici, zkušenost...neboť nejsme schopni (ať již z nejrůznějších důvodů) *počítat normálně dál*.

Autor se spíše domnívá (pokud tedy neplatí ona *nejhorší* variance C/, domácí příprava), že ač jsou propočtové schopnosti mladého čínského velmistra jistě fascinující, „něco“ cítit - odhadovat zřejmě musel! Určitý důkaz - jenž by ovšem případný soud nemusel vzít za bernou minci ☺ - může poskytnout moment partie, kdy mohl bílý po 26.c4!! forsírovat mat, on však volil též překrásné, ale objektivně slabší 26.Df7! Pozoruhodné je též opakování tahů mezi 27. a 28. tahem. V každém případě jsem názoru, že pokud se před námi neodvívjelo pravé umění hodné názvu „Partie století“, jde jistě *zatím* o nejkrásnější partii třetího milénia! Její líbeznost ještě zvyšují varianty, jež zůstaly - jak se říká - za kulisami, v nichž černý král bloudí buď na úplně opačné straně pralesa (dámské křídlo) nebo zřejmě touží uniknout takříkajíc pod nosem bílých strážců (centrum desky).

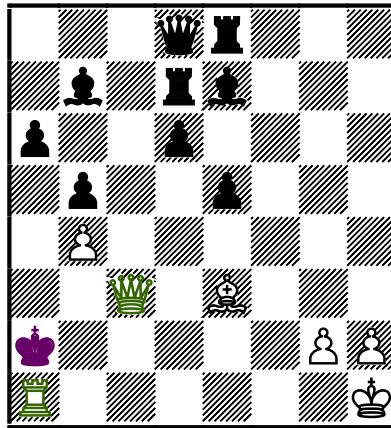
Pravděpodobná správná odpověď na základní otázku: Je samozřejmé, že autor se i později snažil zjistit, zda se Wei Yi (webovým stránkám jistě nelze úplně věřit, ale překlad jména do českého jazyka je též mimořádně zajímavý: blíží se významu šťastný brilliant ☺☺) na tiskové konferenci či ve vlastní analýze o „našem“ tématu rozhovoří. Malá zprávička na dotaz dětí - fanoušků: propočítávat všechny relevantní varianty začal Wei Yi až před provedením tahu 29.Db3. Můžeme si tedy myslet, že od této chvíle hovoříme o vynucených variantách z pohledu

bílého. Podle jeho slov, ostatní ponechal citu, intuici a tedy šlo o reálné, krále pronásledující oběti!!

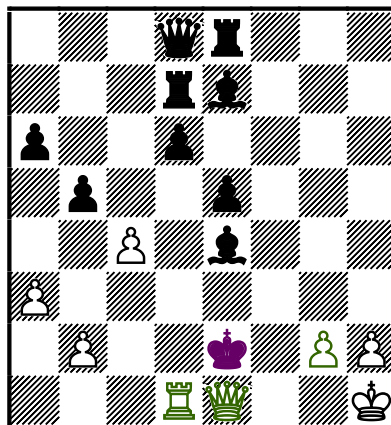
Proč partie století aneb co zůstalo milovníkům skryto?

Nyní se tedy podívejme na avizovanou (žertovnou) složku nejrůznějších matových obrazců. Za dlouhá léta mojí šachové kariéry – ať již hráče a později trenéra či teoretika, který přečetl, nastudoval či třeba jen prolistoval tisíce děl i časopisů – se mně nic byť jen vzdáleně podobného objevit nepodařilo. Možná jste ovšem Vy – milí čtenáři – narazili na analogii?! Ozvěte se!

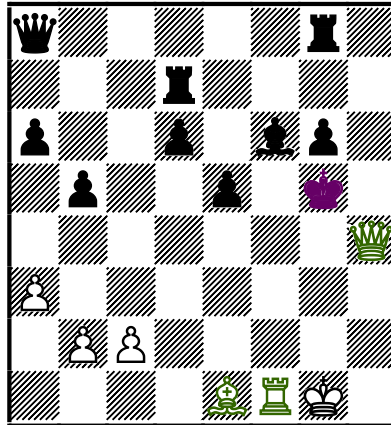
Diagram 1: „Legendy vyprávějí, že se černý král ztratil, pravděpodobně utopil v rašeliništích pralesa, známého jako hrůzostrašné DK.“ ☺

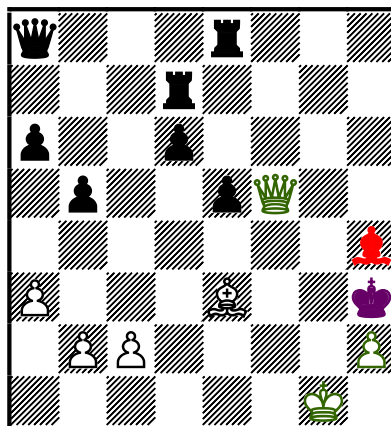
Diagram 2: „Černý král, cítě že padl do léčky, zachoval se údajně dle českého přísloví ‚pod svícnem je největší tma‘, a pokusil se tedy – převlečen - o útěk přímo středem královského města. Avšak stejně jako ‚druhý muž třetí říše‘ byl bdělými strážci odhalen. Zda spáchal sebevraždu ‚se ale neví‘.“ ☺

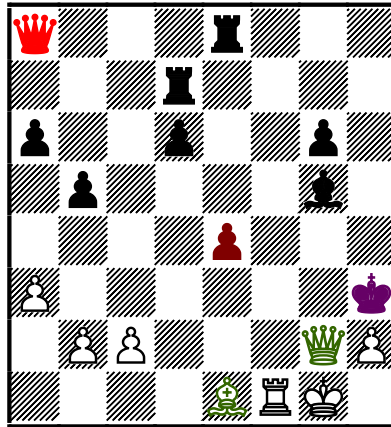
Diagram 3: „Král býval zmlada výtečným vytrvalostním běžcem! Legenda praví, že se mu sice vychytralým vyhýbáním se nebezpečí podařilo dokonce již opět překročit hranici svého království, už, už si představoval svůj – nikterak ovšem slavný – návrat, přeshraniční palba jej však přesto usmrtila.“

Diagram 4: „Náš král chtěl vyjednávat, avšak než stačil říci první větu, nervózní náčelník generálního štábu jej jediným zásahem usmrtil.“ (Autor nedokáže racionálně vysvětlit, proč mu takový krutý konec dobráckého krále tak trochu připomíná sci-fi komedii „Mars útočí“ z roku 1996 ☺.)

Diagram 5: „Rozhovory o kapitulaci začaly, avšak králova nejvyššího důstojníka postihla nevolnost (jak ukazuje diagram, patrně akutní červenka ☺), musel se vzdát – ovšem svého vládce stále na očích. Potom však nějaký pitoma, horlivý vojáček, hlupec zavřel za důstojníkem dveře. Možná to myslel dobře...!“ ☺

Autorovi je zřejmé, že nikoli u každého čtenáře naleznou tyto legrační fikce pochopení. Možná si dokonce některý z Vás poklepe na čelo a řekne si „Ten Bílek už má taky dost.“ ☺ ☺

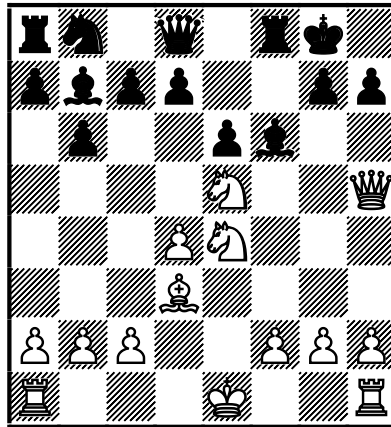
Ve skutečnosti jsem chtěl zábavnější formou ještě jednou upozornit na vpravdě gigantickou myšlenkovou bohatost partie, v níž by černý král dostal skutečný mat na KK, za kulisami by ovšem ještě zůstaly jiné skvostné matové obrazce: na DK, i v samém středu nepřátelských hord! (Matové obrazce jsou ovšem stále jen výběrem souvisejícím s šachovým vkusem autora, jistě nikoli výběrem objektivním.)

Nic podobného není – domnívám se – v historii šachu ještě zaznamenáno!

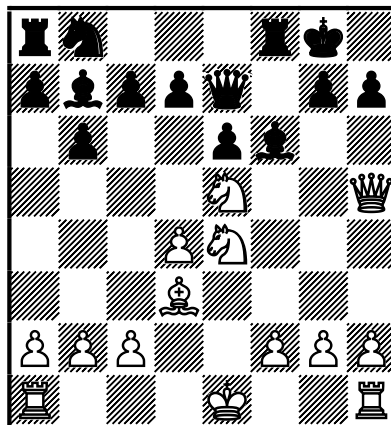

Dovětek

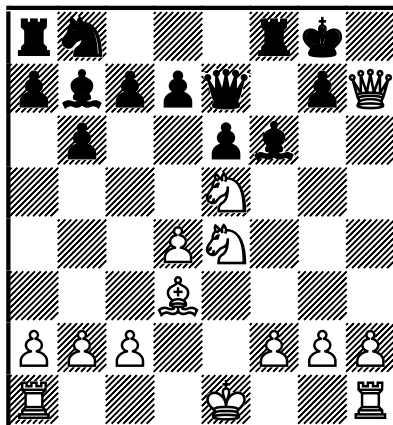
1 Lasker,Ed - Thomas,G Londýn, 1912

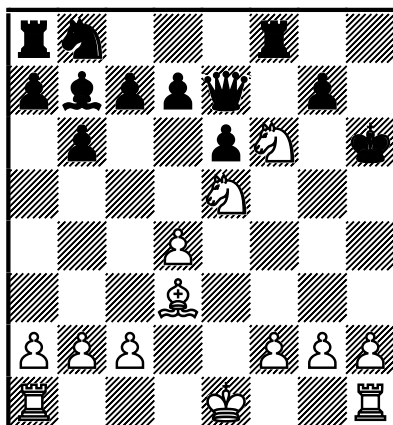
Černý v této zajímavé pozici reagoval hrubou chybou **10...De7??**
[10...Sxe5∞]

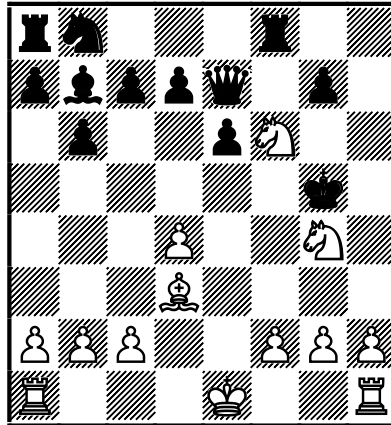

, kalkuluje zjevně s tím, že po **11.Jxf6+** sebere prostě jezdce pěšcem, kryje tak zároveň bod h7. Překvapení sira Thomase však muselo být enormní, spatřiv na desce odpověď

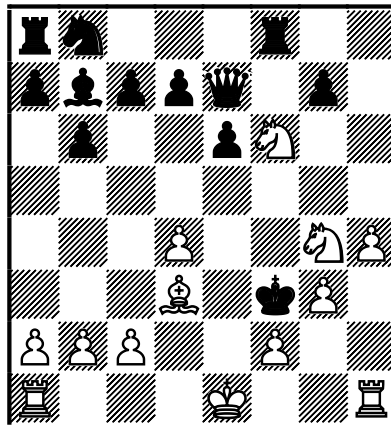
11.Dxh7+!!+-

Je zajímavé, že další průběh nejenže je prakticky vynucen (jde samozřejmě o ryzí kombinaci!), ale již i pro mírně vyspělého šachistu by - při jisté námaze - nemělo představovat problém turistický výlet černého krále až do samého protivníkovy týlu propočítat, resp. krále ztrestat setnutím hlavy! Následovalo **11...Kxh7 12.Jxf6+ Kh6** [12...Kh8 13.Jg6#]

13.Jeg4+ Kg5

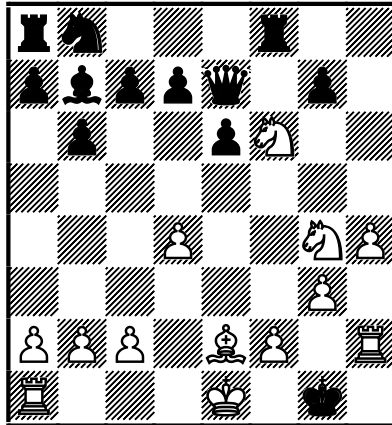

14.h4+ [=14.f4+ Kh4 (14...Kxf4 15.g3+ Kf3 16.0-0#) 15.g3+ Kh3 16.Sf1+ Sg2 17.Jf2#] **14...Kf4 15.g3+ Kf3**

16.Se2+ [Přísně vzato, přesnější bylo **16.0-0!** či dokonce **16.Kf1!** Oba postupy matovaly o tah rychleji, protože proti hrozbě 17.Jh2# je černý bezbranný.]

Ještě se stalo **16...Kg2 17.Vh2+** [=17.0-0-0] **17...Kg1**

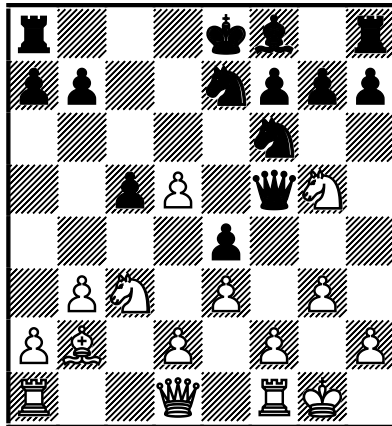
18.Kd2# nebo **18.0-0-0#**; většina historiků zastává názor, že v této zřejmě volné (dokonce bleskové) partii hrál Edward Lasker právě takto.

Poznámka: ostatně milý čtenář si dnes může snadno zjistit, že Edward Lasker se dožil vpravdě úctyhodného věku, takže musel sám dobře vědět jaký mat v této své nejslavnější partii zvolil.

Čtenáři už je nebo – po studiu lekce – bude zřejmé, že oběť **11.Dxh7+** představuje čistokrevnou kombinaci, odpovídající Botvinnikově definici „Vynucená varianta s obětí“. Pokud bychom tu však kupříkladu uvedli jako úvodní diagram až po tahu 12...Kh6, je následující průběh dle definice druhu taktického prostředku *pouze* vynucená varianta (manévr)!

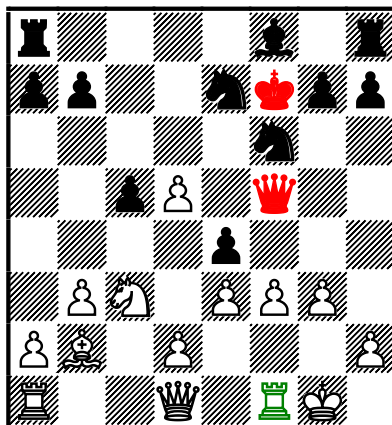

2 Tal,M - Velimirovič,D Teslic, Jugoslávie, 1979
(Bílek,J;Dvoreckij,M;Kasparov,G;Tal,M)

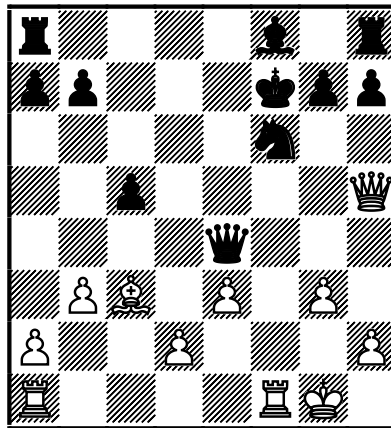
Po **15.Jxf7!?** [Kasparov přidává k reálné krále pronásledující oběti znak pochybného tahu, naproti tomu mnozí jiní glosátoři - nadšeni skvostnou honičkou krále po desce a brilantní technikou útoku - doprovázeli oběť jedním nebo dokonce dvěma vykřičníky! Faktem zřejmě bude, že černý by při přesné obraně nejen neměl prohrát, ale možná i útok odrazit...]

5...Kxf7 Řešení úkolu: Následovalo **16.f3!**

Jedině tak! Centrum je třeba očistit od balastu pěšců, zároveň však čtenáře - řešitele mělo opoutat postavení obou nejdůležitějších černých sil na sloupci „f“. Bílý útokem na dámu – a konečně i brzkou vazbou jezdce - získává čas k rozvinutí prudkého útoku!

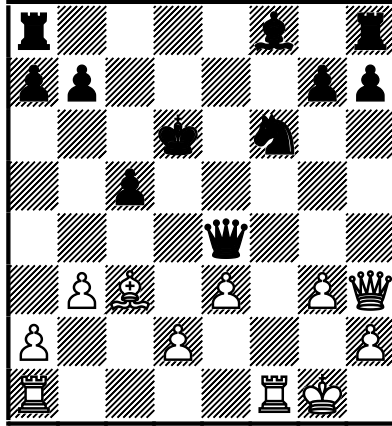
16...Jexd5 [Nikoli **16...exf3?** 17.e4! a bílý pokračuje v útoku *zadarmo* vzhledem k mohutnému masívu bílých centrálních pěšců i materiálnímu poměru. Konečně, špatné nemůže být ani Kasparovem uváděné banální 17.Vxf3.] **17.fxe4 Jxc3** **18.Sxc3 Dxe4** **19.Dh5+**

Když jsme výše hovořili o reálných obětech, rozhodně jsme nechtěli čtenáře zmást v tom smyslu, že by tu propočít variant *nehrál žádnou roli*. K pozici diagramu se Tal samozřejmě dopočítal, ještě dumaje nad obětí jezdce. Problém je v tom, že nelze „dovidět“ do jasných konců! [**19.Vf4?!** Dc6 by černému vydatně pomohlo. Exponovanou dámu by měl bílý k svým - z hlediska černého - nekalým záměrům využít výhodněji!]

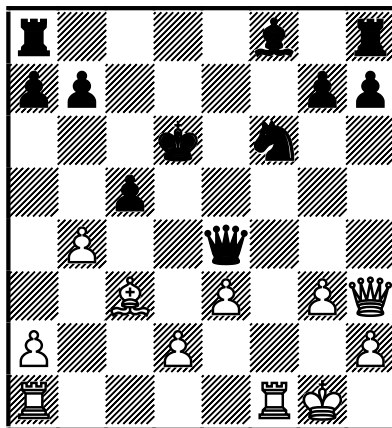
19...Ke6

[**19...Kg8?** 20.Sxf6! gxf6 21.Vxf6 De7 22.Dd5+ Kg7 23.Dg5#; Kasparov,G: „Po **19...Dg6** ukazoval Tal 20.Dd5+ s výhrou, ale po 20...Ke8 21.Dxb7 Vd8 (21...De4!?) 22.Dxa7 (nebo 22.Sxf6 gxf6 23.Dxa7 Se7) 22...Se7 23.Sa5 Vc8 24.Db7 Dg4 je do výhry ještě daleko.“]

20.Dh3+ Kd6!

Černý král se snaží uchýlit na dámské křídlo! Jestli předcházející průběh byl místy prakticky forsírovaný a propočítaný nijak extrémně složitý, nyní přichází moment zapojení dalších útočných rezerv!

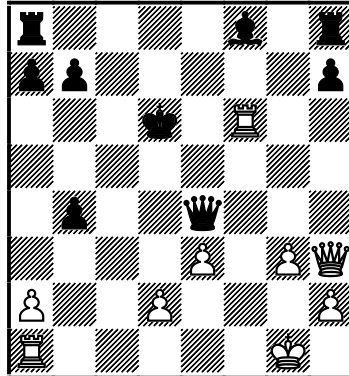
[Kasparov,G: „Je zajímavé, jak by partie skončila, pokud by černý volil **20...Kf7**. Tal na remízu po 21.Dh5+ (21...Ke6 22.Dh3+ Kf7 23.Dh5+ poznámka autora) ani nepomyslel, a chtěl tísnit soupeře pomocí 21.Vf5 Se7 22.Vaf1, ale po 22...Vad8 23.Ve5 Dc6 24.Dh5+ Kg8 25.Dg5 Vd5 bílému prostě chybí materiál.“]

21.b4!

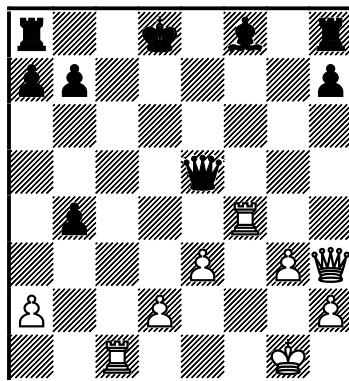
Pouze takto! Obdivuhodná technika útoku! Přitom Talův postup se dá objevit i deduktivní úvahou: pročištění desky od pěšců za každou cenu, co nejvíce otevřených drah. [Po **21.Sxf6?** gxf6 22.Vxf6+ Kc7 23.Vf7+ Se7 by uvízl útok bílého na mělčině.]

21...Kc7

[Kasparov,G: Neveselé je **21...cxb4?** (ted' se otevře linie „c“ a černý král už klidu nenalezne) 22.Sxf6 (22.Vf4? bxc3! Více než jen občas nejlepší obrana ohrožených pozic = včasné vrácení nahromaděného materiálu! 23.Vxe4 Jxe4= Dvoreckij,M) 22...gxf6 23.Vxf6+

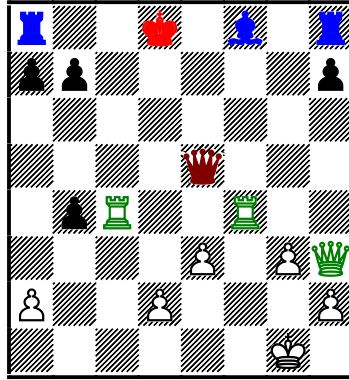
Opět pozice, kterou je obtížné ne-li nemožné dále propočítávat. Není však ani jednoduché vsadit si, jak souboj dopadne. Analýza by nás však přesvědčila, že „útočné šance bílého“ je tu slovní spojení nevystihující realitu. Kasparov dále uvádí 23...Kc7 24.Vc1+ Kd8 25.Vf4 Viz poznámka k 19. tahu bílého. 25...De5 (25...Dg6 26.Dh4+ Se7 27.Vd4+ Ke8 28.Ve4 Dd6 29.Dh5++-)

Kasparovova analýza zde pokračuje 26.Dh4+

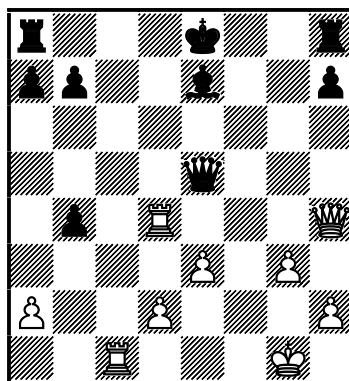
(⊔26.Vcc4!)

I hráči úrovně nižší než – řekněme - ratingu 2000 zde musejí vidět kolosální sílu bílých centralizovaných věží, stejně jako naprostou bezmoc černého krále, na kterého - dá-li se to takto dysfemisticky říci - krom navíc ještě exponované dámy „tupě zírají“ právě procitnuvší z hlubokého spánku zbylé černé síly!)

Poznámka: přehrávaje si Kasparovovy glosy i variantní rozbory k této skvostné partii, nemohl jsem se zbavit dojmu, že útočné možnosti bílého více než jen trochu podceňuje. Jako by se mu minimálně na reálné pronásledující oběti „něco“ nelíbilo. Inu, nejen člověk s průměrným IQ dává – ač si to neuvědomuje – často při názorových střetech přednost pocitům nežli faktům. Nechce se mně věřit, že by za jiných okolností choval autor k útoku proti králi takovou skepsi. Nu, přání otcem myšlenky, vždyť i jeho skvostná díla jsou prodchnuta vysloveně filozofickými a bohužel i politickými názory autora, nemluvě již o současnosti...Pokud se ctěnému čtenáři zatím nezdá Kasparovova skepse viditelná či se domnívá, že autor nemá pravdu, sledujme jeho komentáře níže!

Se7 27.Vd4+ Ke8

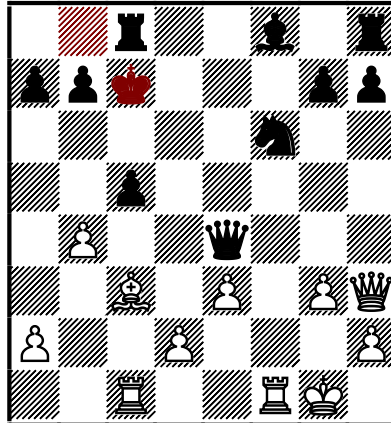

28.Ve4? Zbytečná transformace! 28...Sxh4 29.Vxe5+±. Podle mého dosáhne však bílý forsírovaných výher ve variantách; 28.Dg4! Vd8 29.Ve4 Dd5 bod h5 musí zůstat pod kontrolou 30.Vc7 Vd7 31.Vxd7 Dxd7 32.Dh5+

Kf8 (Po 32...Kd8 rozhoduje taktický prostředek dvojúder s následnou vazbou 33.De5) 33.Vf4+ Kg7 34.Df7+ Kh6 35.Vh4+.

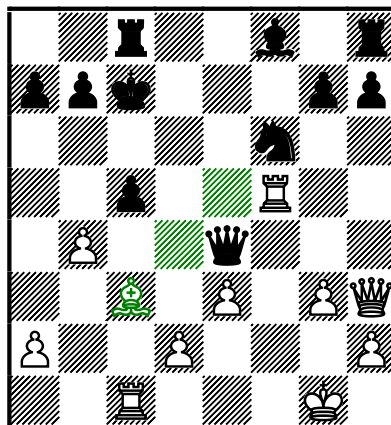
Po **21...Jd5!?** chtěl Michail Něchemjevič útočit 22.bxc5+ Kc6 23.Sd4!☞]

22.Vac1 Vc8 [22...Ve8!?! Dvoreckij,M]

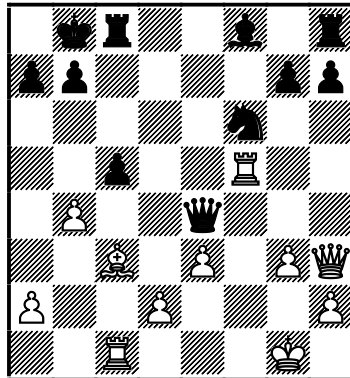
Pro krále na jeho „vynucené pracovní cestě“ je připraveno celkem luxusní náhradní ubytování. Zbývá zahrát Kc7-b8 a černý se musí ubránit, ale...

23.Vf5!

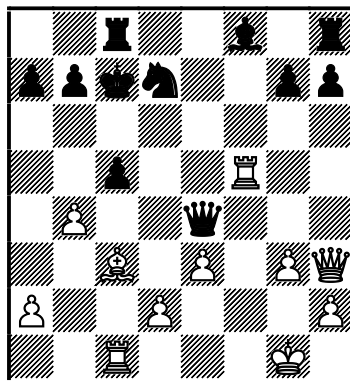
Profylaxe v útoku (k ubytování krále v apartmánu b8-a8 dojít nesmí, ledaže by měl bílý zároveň v ruce plastickou trhavinu – taktiku ☺), zároveň však jediný možný postup! Střelec může zasáhnout do útoku přes e5, tedy ovládnout úhlopříčku h2-b8.

[Čtenář si může říci: „Čím nás zde autor krmí? Vždyť černý král se nyní prostě ubytuje, maximálně se schová do rohu?!“ Nezapomeňme: obecné úvahy (deduktivní myšlení) jsou často prospěšné, někdy i nezbytné, beztak však *rozhoduje propočet*...Nebylo lze pokračovat **23...Kb8?**

díky 24.Se5+ Ka8 25.Vxf6!+/- Fešná i když nikterak složitá kombinace s ideou odkrytí dráhy - diagonály h3-c8!

Když jsme tu již v rozporu s všeobecnými zvyky glosátora předběhli čas (nevíme jak černý pokračoval), navrhneme tu bránící se straně i správný postup! Černý král by se skryl po přesném profylaktickém manévru **23...Jd7!!**

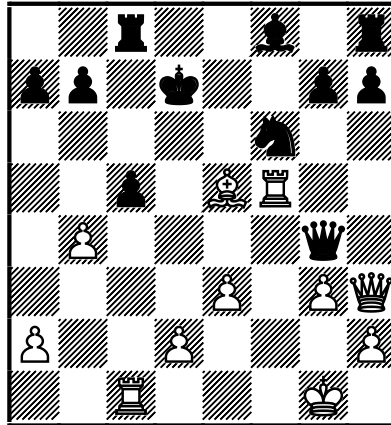
xe5! Pokud 24.bxc5 tedy 24...Kb8⚡; bílý by patrně pokračoval $\triangleleft$ 24.Vf7.]

23...Dg4?!

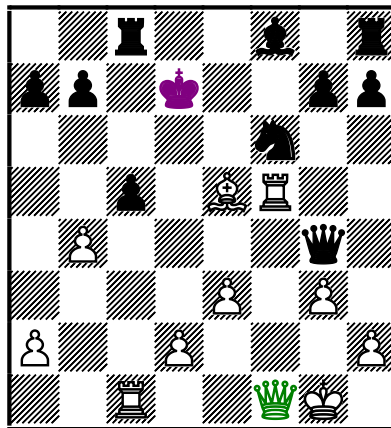
Bránit se takovému náporu je nesmírně obtížné pro jakéhokoli šachistu. Talův soupeř Dragoljub Velimirovič byl nesmírně nadaný útočník! Celý život vyhledával nejrůznější útočné koncepce a dobrodružství (samozřejmě nejen v zahájení, i když vyspělejší čtenář ví, že v sicilské obraně existuje Velimirovičův útok). K materiálu měl asi takový vztah: když jej na své straně

má - dobře, protože...jej může obětovat ☺. Samozřejmě byl i výtečným počtářem variant. Něco jiného je ovšem hrát tuhle pozici černými! Tím nechci tvrdit, že by se velmistr s jiným stylem (Petrosjan, Smyslov, Karpov, Korčnoj - někdy vyslovený *materiálokolenovrt* ☺☺) stoprocentně ubránil; měl by ale mnohem větší šance.

24.Se5+ Kd7 ♞ [24...Kb6? 25.Vxf6++-; 24...Kd8? 25.Sxf6++-]

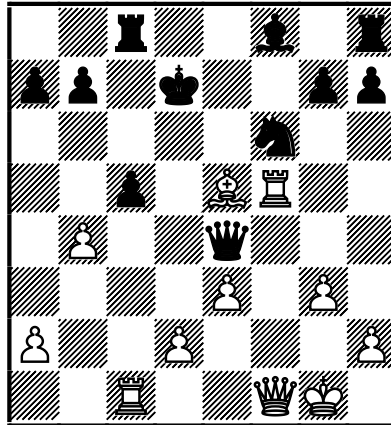

25.Df1!! →

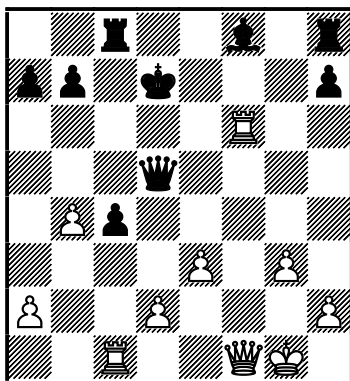
Famózní vedení útoku! Jeden ze znaků nadání či dokonce šachové geniality tkví v tom vidět celou desku naráz a vytvářet v mozku tzv. budoucí obrazy. Dáma potřebuje kontrolovat úhlopříčku f1–a6, konkrétně body d3 a b5, současně však může hledět i na druhou diagonálu h3-c8...

25...De4?!

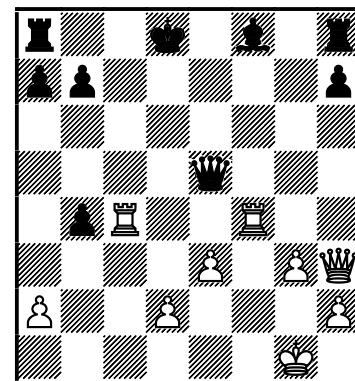

Chyba v časové tísní zřejmě již o sudbě partie rozhoduje. Kasparov se domnívá, že i po brilantním manévru bílé dámy se mohl černý bránit, pokračuje **25...c4!** Znak Kasparov,G: „Po případném 26.Vf4 De6 27.Sxf6 gxf6 28.Vxf6 Dd5 má dokonce určitou převahu.“

28...Dd5

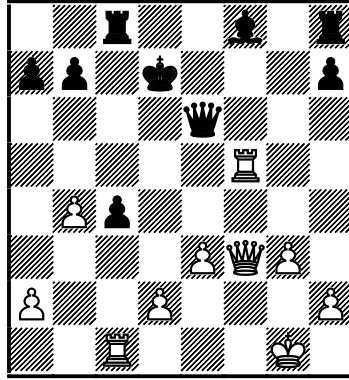

26.Vcc4!

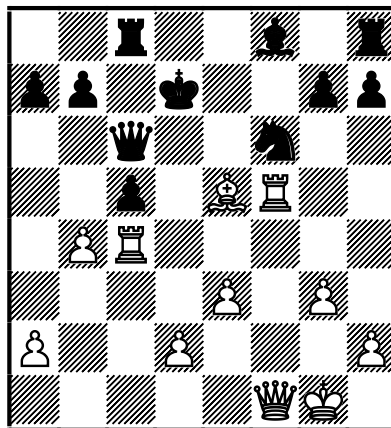
S tímto názorem bych hodlal polemizovat. Dost možná je pozice v dynamické rovnováze, což může ilustrovat opakování tahů 29.Vf5 De6 30.Vf6 Dd5; ač tu vidíme nemalý rozdíl ve srovnání s pozicí se stejným materiálním poměrem figur v poznámce 21. tahu černého (26.Vcc4) , i tu by černý potřeboval aspoň dva tahy k mobilizaci.

Po $\triangleleft 30.Df3!$ →

bych rozhodně nechtěl být v kůži černého! Podle mého se ovšem černý mohl bránit sofistikovaným **25...Vc6!**[∞] pokrývaje celou řadu klíčových bodů!]

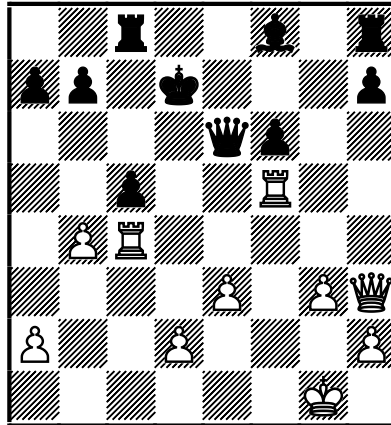
26.Vc4 Dc6 □

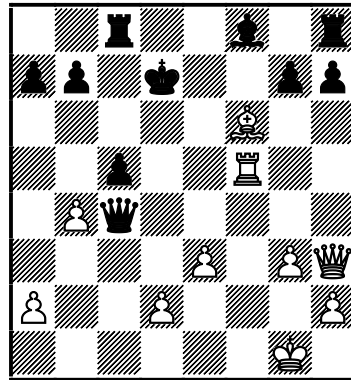
27.Dh3

[Kasparov,G: „Jako alternativu uvádí Tal ‘vyhrávající’ variantu $\triangleleft 27.Sxf6!$ (což skutečně vyhrává - poznámka autora) 27...gxf6 28.Vxf6 Dd5 29.Dh3+ (?? znaky Bílek,J; vyhrává 29.bxc5 Sxc5 30.Vc3!+- či 29.Vf5+-) 29...Kc7 30.Vxf8!+-, ale po 29...Kd8! není výsledek boje ještě zdaleka jasný.“]

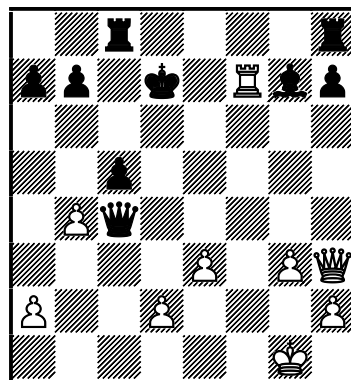
27...De6?! [$\triangleleft 27...Kd8$] **28.Sxf6+- gxf6**

[Kasparov,G: „Po 28...Dxc4

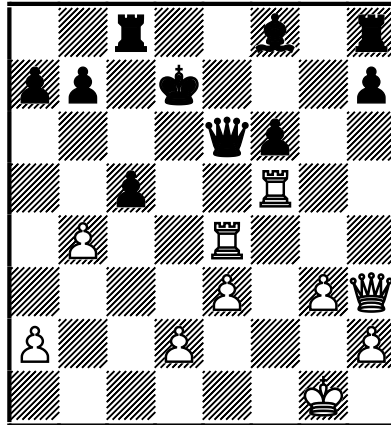

by rozhodlo 29.Sxg7!!+ - Sxg7 30.Vf7+

30...Kc6 (30...Kd6 31.Dd7+ Ke5 32.Vf5+ Ke4 33.Vf4+ Bílek,J) 31.Dd7+ Kb6
32.Dxb7#.“]

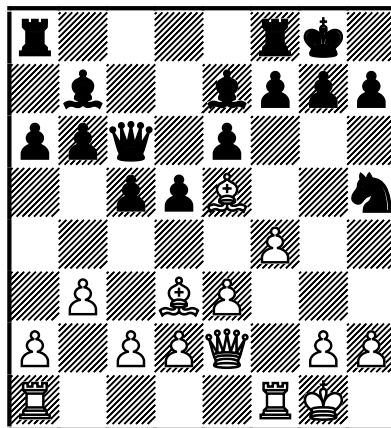
29.Ve4!

29...Dxa2 30.Vxc5+ 1-0 Již forsíruje mat...reálně, v partii nejen ve variantách! Královský střelec ani věž nestačili vůbec vstoupit do hry. To, co Michail Něchemjevič předváděl v této partii těžkými figurami - ještě jednou potvrzuje známé pravidlo o tom, že těžkofigurové koncovky nejsou koncovky - se nedá nazvat rovněž jinak než geniálním dílem!

3 Lasker,Em – Bauer,J Amsterdam, 1889

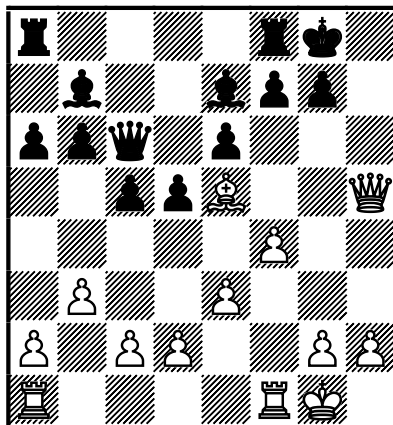
[Příloha k partii století - dopočítávání variant k 31. tahu černého]

V pozici diagramu pokračoval bílý logickým nápořem na KK (přečíslení útočných sil na KK asi 5-2). Následovala slavná kombinace s obětí dvou střelců: **15.Sxh7+!!** [Soupeř zjevně očekával **15.Dxh5?** f5! s obranyschopnou pozicí.]

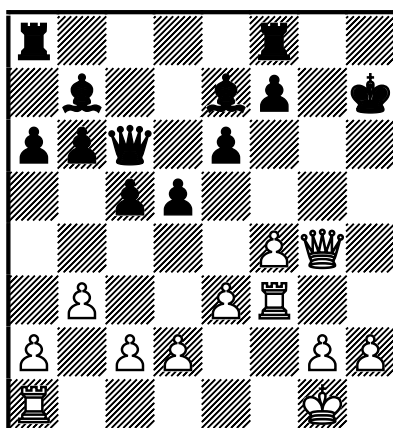
15...Kxh7 16.Dxh5+ Kg8

17.Sxg7!! Oběť číslo 2 kombinace. I druhý střelec pokládá svůj život za rozmetání pěšcové ostrahy krále. **17...Kxg7** [17...f5 18.Se5! De8 19.Dh8+ Kf7 20.Dg7#] **18.Dg4+ Kh7 19.Vf3**

Zde propočít *nesmí skončit!* Hrozba dvojtahového matu se totiž dá odvrátit:

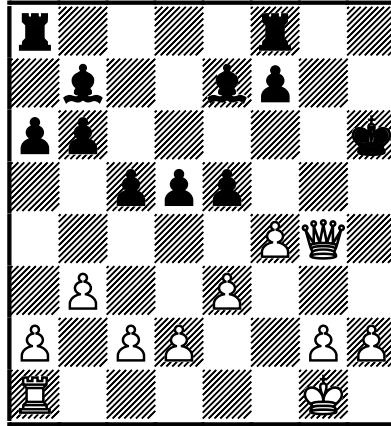
Úkol pro čtenáře, který dosud neměl tu čest se s jednou z nejkrásnějších kombinačních perel střetnout. **Pokuste se dopočítat až do konce zápletky jako byste hráli svojí partii a času na hodinách jste dosud měli přehršel!**

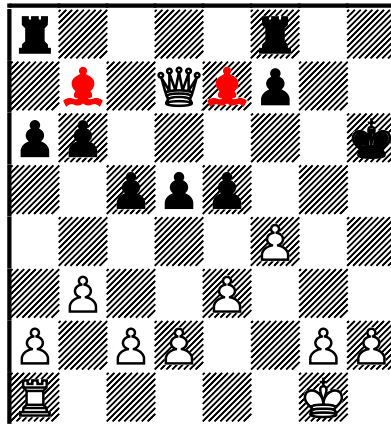

Řešení: 19...e5 □ 20.Vh3+ Dh6 21.Vxh6+ Kxh6

„Nu, ano“ řekne si leckterý čtenář „ale vždyť černý má za bílým získanou dámu věž a dva střelce, nepočítaje v to pěšce!“. Jenže zde právě nastupuje podpůrný pilíř správné techniky propočtu variant, kterému se svými svěřenci (a i autor ve svých pracích) nazýváme *Princip dopočítávání variant!*

22.Dd7!

Teprve závěrečný TP dvojúder končí partii, neboť černý ztrácí ještě střelce! Až nyní by (od počátku!) správně vedený propočet kombinace měl skončit! Zbytek již není zajímavý. Černý bojoval dál úplně zbytečně až mechanicky a partie tedy skončila ve 38. tahu...**1–0**

